

وزارت اطلاعات و امنیت ایران: یک نمودار

گزارشی تهیه شده توسط شاخه پژوهشی،
کتابخانه کنگره

زیر نظر توافقنامه درون سازمانی
با دفاتر پشتیبانی فنی برای مقابله با خوف افکنی
برنامه پشتیبانی از جنگاوری نامنظم

دسامبر ۲۰۱۲

بخش پژوهشی فدرال
کتابخانه کنگره
واشینگتن دی. سی. ۲۰۴۰ - ۴۸۴۰
تلفن: ۲۰۲-۷۰۷-۳۹۰۰
فاکس: ۲۰۲-۷۰۷-۳۹۲۰
پست الکترونیکی: frds@loc.gov
تارنما: <http://www.loc.gov/rr/frd/>

پیشگفتار

گزارشی که در پیش رو دارید مروری کلی در باره وزارت اطلاعات و امنیت جمهوری اسلامی ایران می باشد که به بررسی تاریخچه تشکیل و توسعه، نحوه عضو گیری و چارچوب سازمانی آن می پردازد.

منابع اطلاعات گردآوری شده در این گزارش، نوشته های فارسی و انگلیسی از تارنماهای خبری و یا خصوصی بوده، که علیرغم پیچیدگی و مخفی بودن ماهیت و عملکردهای وزارت اطلاعات، سعی شده است تا با مقایسه منابع گوناگون نسبت به صحت آنها اطمینان حاصل شود.

شهروندان ایرانی به منظور دستیابی به اخبار روزانه، بدلیل شدت کنترل دولت بر رسانه ها، چاره ای جز روی آوردن به منابع دیگری همچون تارنماهای خبری ندارند. ایران، بعنوان نمونه، در سال ۲۰۰۵ میلادی، پس از ایالات متحده و چین، در رده سوم بالاترین صاحبان صفحات اینترنتی شناخته شد؛ که این خود اهمیت بالای ارتباطات و انتشار اخبار از طریق صفحات اینترنتی و رسانه های اجتماعی را نشان میدهد. واضح است که وزارت اطلاعات و امنیت اجازه انتشار هیچ خبری از فعالیتهایش را نمیدهد. در نتیجه، در بعضی از موارد در غیاب اینگونه دانسته های رسمی دولتی، این گزارش برخلاف عاداتی معمول در تهیه این نوع گزارشات برای بدست آوردن منابع خود، مجبور به رویکرد به رسانه های اجتماعی، بخصوص صفحات شخصی اینترنتی شده است. گاهی اوقات به اعتبار اطلاعات بدست آمده از تارنماهای شخصی افراد نمیتوان اعتماد کرد، اما در غیاب هر گونه جایگزین دیگری، بنظر میاید که ارزیابی و ارائه آنها تحت چنین شرایطی، زیاد هم بدور از عقلانیت نباشد.

با وجود شدت نهانکاری که این وزارتخانه را در بر میگیرد، بررسی بسیاری از جنبه های سازمانی، رهبری و فعالیتهای آن، کار آسانی نیست. نقش این وزارت در برون مرز و همکاریهای آن با نیروی قدس، موضوعاتی هستند که بررسی و تحصیل آنها نیاز به دقت بیشتری دارند. اضافه بر این، آگاه شدن از قابلیت های رایانه ای وزارت اطلاعات میتواند شناخت بهتری را از مقاصد احتمالی اش در یک جنگ رایانه ای بدست بدهد.

همانطور که اشاره شد، بیشترین منابع مورد استفاده در این گزارش، منابع فارسی زبان بوده است. برای سهولت در فهم مطالب، ابتدا فهرست منابع و زیرنویس ها به انگلیسی و سپس منابع فارسی آنها در داخل پرانتز آورده شده اند. آدرسهای اینترنتی ارائه شده تا نوامبر ۲۰۱۲ رایج و قابل دسترسی بوده اند.

نمایه

i	پیشگفتار
۱	۱- چکیده گزارش
۲	۲- نامهای سازمانی و عنوانهای مستعار
۳	۳- ویژگیهای گروه
۳	۴- اهداف
۴	۵- گرایش قومی، سیاسی، و مذهبی
۴	۵،۱- ترکیب قومی
۴	۵،۲- وابستگی سیاسی و گرایش مذهبی و باورمندی
۵	۶- پیشینه تاریخی
۱۰	۷- تشکیلات
۱۸	۸- رهبران اصلی
۲۳	۹- اداره مرکزی
۲۴	۱۰- فرماندهی و کنترل
۲۴	۱۱- تعداد اعضا
۲۴	۱۲- عضوگیری و بکارگیری
۲۸	۱۳- آموزش و تلقین فکری
۲۹	۱۴- شیوه های عملیاتی و فنون جنگی
۲۹	۱۴،۱- عملیات
۳۱	۱۴،۲- مهار رسانه ها
۳۲	۱۵- قابلیت های اطلاعاتی
۳۲	۱۵،۱- شنود هوشمند و اطلاعات رایانه ای
۳۳	۱۵،۲- دستگاه جاسوسی
۳۳	۱۵،۳- دستگاه ضد جاسوسی
۳۷	۱۶- انگیزتگی و کارایی
۳۷	۱۷- محدوده های اصلی عملیاتی
۴۰	۱۸- منابع و پشتوانه مالی
۴۰	۱۹- ارتباطات برون مرزی و پشتیبانی
۴۱	۲۰- بهره گیری از ارتباطات رسانه ای
۴۴	۲۱- ارزیابی تهدیدات خوف افکنی
۴۵	۲۲- کمبود دانسته ها (در منابع)
۴۵	۲۳- وقایع تاریخی عمده و عقب نشینی ها
۴۸	۲۴- جدول وقایع عمده حملات خوف افکنانه بترتیب تاریخ وقوع
۵۲	۲۵- فهرست منابع
۶۲	۲۶- پیوست. ترسیم، نقشه، و نگاره

۱- چکیده گزارش

- وزارت اطلاعات و امنیت کشور (واواک) از تمامی ابزاری که در اختیار خود دارد در راه محافظت از انقلاب اسلامی ایران استفاده میکند. روشهای اتخاذ شده عبارتند از نفوذ در گروههای مخالف داخل کشور، نظارت بر تهدیدهای درون مرزی و مخالفین تبعید شده در برون مرز، دستگیری مخالفین و افراد مشکوک به جاسوسی، بر ملا کردن توطئه های تهدید آمیز و حفظ همکاری با دیگر بنیادهای اطلاعاتی برون مرزی و به طریق اولی با سازمانهاییکه در جهت پاسداری از منافع جمهوری اسلامی در اقصای نقاط جهان فعالیت میکنند.
- با اینکه تندروهای اسلامی در ایران تحت راهنمایی های مقام عالی رهبری آیت الله علی خامنه ای در مصدر این وزارت قرار دارند، این تشکیلات دربرگیرنده ترکیبی گوناگون از باورمندی های سیاسی است.
- کسی که به مقام وزیر اطلاعات گماشته میشود میبایستی از درجه اجتهاد (توانائی تفسیر منابع و کتب اسلامی مانند قرآن و احادیث پیامبر و امامان) از یکی از مدارس مذهبی برخوردار باشد. وزیر اطلاعات نباید عضو هیچ گروه و یا حزب سیاسی و باید دارای سابقه کمال شخصیتی و پیشینه قوی در سیاست و مدیریت باشد.
- طبق قانون اساسی ایران،^۱ تمامی سازمانها موظفند تا دانسته های خود را در اختیار وزارت اطلاعات و امنیت قرار بدهند. وزارت اطلاعات بر تمامی عملیات پوشیده و پنهانی نظارت دارد. با اینکه تمامی عملیات درون مرزی عمدتاً توسط وزارت اطلاعات پوشش داده میشود، اما نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بیشتر عملیات برون مرزی مانند خرابکاری، سوء قصدهای شخصی و عملیات جاسوسی را بعهده دارد. با اینکه نیروی قدس مستقلاً عمل میکند، اما اطلاعاتی که بدست میآورد را در اختیار "واواک" قرار میدهد.
- حاکمان ایران مجاهدین خلق را جدی ترین سازمان تهدید کننده جمهوری اسلامی ایران میدانند. یکی از مسئولیتهای وزارت اطلاعات و امنیت، پیشبرد عملیات سرپوشیده بر علیه مجاهدین خلق برای شناسائی و از بین بردن اعضای این سازمان است. شناسائی دیگر ایرانیان مخالف نیز تحت قلمرو عملیاتی این وزارتخانه قرار دارد.
- "واواک" دارای یک بخش دروغ پراکنی است که مسئول بوجود آوردن و راه اندازی جنگ روانی بر علیه دشمنان جمهوری اسلامی است.
- قابلیت ایران در بدست آوردن و جمع آوری اطلاعات پنهانی محدود است؛ بویژه در بخش شنود هوشمند. بدلیل آنکه این بخش هنوز در حال تکوین است، این امر موجب محدودیتهائی در این زمینه کاری شده است.
- با وجودیکه ایران یک سامانه ضد اطلاعاتی کاملاً مجهز برای محافظت از برنامه اتمی خود تدارک دیده است، اما بنظر میرسد که عاملین دیگر کشورها هنوز قابلیت نفوذ در این سامانه و دیگر بخشهای دستگاه اطلاعاتی ایران را دارند.

۲- نامهای سازمانی و عنوانهای مستعار

سامانه خدمات اطلاعاتی ایران، وزارت اطلاعات و امنیت کشور (واواک) نام دارد. مأمورین "واواک" به "سربازان گمنام امام زمان" ^۱ شهرت دارند. این نامی است که آیت الله خمینی به آنها داد. ^۲

آرم سابق "واواک"

منبع:

<http://www.iranfocus.com>

آرم کنونی "واواک"

منبع:

<http://cyber-army.blogfa.com>

آرمی که در بالا در دست چپ قرار دارد، در زمان تأسیس این وزارتخانه به آن الحاق شد. یک طرح ترسیمی از الله در بالای این آرم قرار داده شده است. در پائین نقش الله کلمات جمهوری اسلامی ایران و پائین تر، وزارت اطلاعات نوشته شده است. نگاره سمت راست، احتمالاً آرم جدید این وزارتخانه است، که در خلال پخش برنامه های خبری از طریق شبکه ملی تلویزیونی ظاهر شده است. این آرم از یک ستاره هشت گوشه (یک چند ضلعی) تشکیل شده است. در فرهنگ اسلامی، ستاره هشت گوشه یک نماد مذهبی است. دو "لا" (لا در زبان عربی بمعنای "نه" یا "نافی" است) یکی در سمت راست و دیگری در سمت چپ (که با نوک بیرون زده طراحی شده اند) میتوانند بیانگر شعار "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی باشند." در مرکز ستاره، یک چشم قرار گرفته است که نقش این وزارتخانه را بعنوان دیدبان محافظ جمهوری اسلامی تداعی میکند.

^۱ - مسلمانهای شیعه دوازده امامی بر این باورند که امام زمان (رهبر زمان) از طرف الله برای نجات بشریت منصوب شد. در میان برخی دیگر از نامها، وی به "مهدی" (آن کسیکه بدرستی هدایت شده) نیز شناخته میشود. امام زمان، دوازدهمین امام در سلسله رهبران مسلمانان شیعه است.

^۲ - "Destruction of a Spy Network Linked to the CIA and Detention of 30 American Spies"

(انهدام شبکه جاسوسی وابسته به سیا و بازداشت ۳۰ جاسوس آمریکایی)، Fars News Agency [Tehran], May 21, 2011, <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=9002315207> (accessed March 20, 2012).

خبرگزاری فارس یک شبکه خبری نیمه رسمی است که پیوندهایی را با دولت ایران دارد.

۳- ویژگیهای گروه

"واواک" از نقطه نظر تدارکات، مالی و حمایت سیاسی با دارا بودن بیشترین حمایت دولتی در میان وزارتخانه های ایران، قدرتمندترین آنها نیز بشمار میاید. این تشکیلات یک سامانه غیر نظامی دولتی است که هم در درون و هم در برون مرز عمل میکند. کارشناسان اطلاعاتی "واواک" یکی از بزرگترین و پویا ترین مأمورین اطلاعاتی در خاورمیانه رتبه بندی میشوند.^۳

وزیر فعلی اطلاعات و امنیت، وزارتخانه خود را در برابر هرگونه نفوذ توسط سازمانهای اطلاعاتی خارجی مصون میداند: "یکی از ویژگیهای "واواک" آنست که این تشکیلات از درون انقلاب شکل گرفت؛ و در واقع، برخلاف دیگر سازمانهای اطلاعاتی در جهان که از یکدیگر تقلید میکنند، این تشکیلات بر اساس نیازهای انقلاب تشکیل شد."^۴

۴- اهداف

قانون اساسی ایران ^۵ اشاره ۲ کارکرد این وزارتخانه را بدینگونه تعریف میکند:

- گردآوری، فرگشائی، تهیه و طبقه بندی اطلاعات در عرصه های درون مرزی و برون مرزی؛
- کشف توطئه، تخریب داخلی، جاسوسی، خرابکاری و اغتشاش بر علیه استقلال، امنیت، و تمامیت ارضی جمهوری اسلامی ایران؛
- محفوظ نگاهداشتن اطلاعات، اخبار، مدارک، اسناد، تجهیزات، و اعضای وزارتخانه؛ و
- دادن کارآموزی و همیاری به سازمانها و نهادها به منظور نگهداری کردن از اسناد، مدارک و اشیاء مهم.^۶

^۳ - "Iran's Ministry of Intelligence and Security," *Iran Focus* [UK], May 6, 2005, (accessed January 31, 2012).

http://www.iranfocus.com/en/?option=com_content&task=view&id=2020

ایران فوکوس یک تارنمای خبری در مورد کشور های خاورمیانه است که پایگاه آن در بریتانیا قرار دارد.

"Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country,"

Engheleab-e-Eslami, 2011, <http://enghelabe-eslami.com/5-2880/گزارشات-و-تحلیل-ها-5-2880.html> (accessed May 22, 2012)

این تارنما متعلق به ابوالحسن بنی صدر است که اولین رئیس جمهور ایران پس از انقلاب بود. وی برای نجات جان خود مجبور به فرار از ایران شد. او در حال حاضر یکی از منتقدین جمهوری اسلامی است.

^۴ - "The Minister of Intelligence's Report of Successes / Outside Opponents and Internal Dissidents of 1388 [2009] Have Become Active Again"

[گزارش وزیر اطلاعات از موفقیت ها\ بخش خارجی و هادیان داخلی فتنه ۸۸ مجدداً فعال شده اند], *Raja News* [Tehran] (probably 2010 or more recent),

<http://www.rajanews.com/detail.asp?id=95793> (accessed April 4, 2012)

رجا نیوز یک رسانه خبری متعلق به محافظه کاران است که پایگاه آن در ایران بوده و از حامیان مقام عالی رهبری ایران است.

^۵ - "Intelligence and Law" [اطلاعات و قانون], *Jame Jam Online* [Tehran], February 11, 2009,

<http://www.jamejamonline.ir/papertext.aspx?newsnum=100898802936> (accessed April 4, 2012).

این تارنمای محافظه کار متعلق به صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران (IRIB) است که طرفدار سیاستهای مقام عالی رهبری میباشد.

در صورت عدم ضرورت عملیات برون مرزی، عملیات داخل کشور برای "واواک" از اهمیت بیشتری برخوردارند. شورای عالی امنیت ملی و یا مقام عالی رهبری میتوانند در مورد عملیات برون مرزی "واواک" تصمیم اتخاذ کنند (به بخش تشکیلات در صفحات جلوتر رجوع کنید).

"واواک" سوابق غیر قابل انکاری در به انجام رساندن موفقیت آمیز اینگونه عملیات دارد. ارتباط با مامورین اطلاعاتی دیگر کشورها، بویژه سازمانهایی نظیر حزب الله لبنان که حامی و پیشبرنده مواضع جمهوری اسلامی هستند، جزئی از وظایف تعیین شده در اساسنامه "واواک" هستند.^۶

۵- گرایش قومی، سیاسی، و مذهبی

۵،۱- ترکیب قومی

در مقام یک بنیاد رسمی دولتی ایران، قریب به اتفاق نیروی انسانی "واواک" را ایرانیان تشکیل میدهند. اما برخی از ملیتهای دیگر نیز میتوانند برای انجام عملیات توسط "واواک" بکار گمارده شوند. برای نمونه، میتوان از "....." (از آوردن نام این شخص خودداری شده است) که یک بریتانیایی است نام برد. آنطور که ادعا میشود، وی برای "واواک" کار میکند (به بخش عضویت و بکارگماری در صفحات جلوتر رجوع کنید).

۵،۲- وابستگی سیاسی و گرایش مذهبی و باورمندی

تا انتخاب دوباره رئیس جمهور محمود احمدی نژاد در سال ۱۳۸۸، گرچه بیشتر اعضای "واواک" از تندروها نبودند ولی همگی از باورمندی مذهبی یکسان برخوردار بودند.

برای نمونه، طبق مقاله ای که در تارنمای "فارس نیوز" در تیرماه ۱۳۸۴ منعکس شد، وزیر پیشین اطلاعات و امنیت، قربانعلی درّی نجف آبادی گفته بود، هنگامیکه وی با وزیر پیشین خارجه، علی اکبر ولایتی، در مورد اینکه ریاست "واواک" را که از سوی محمد خاتمی، رئیس جمهور وقت (۱۳۷۶-۱۳۸۴) به وی پیشنهاد شده بود را بپذیرد یا نه، ولایتی به او پاسخ داده بود: "وزارت اطلاعات مانند شهری است که توسط بینش ها و گرایشهای مختلف اداره میشود."^۷

پس از انتخاب دوباره رئیس جمهور احمدی نژاد، اختلافات بین "اصلاح طلبان" (آنانیکه برنامه شان آن بود تا ارزشهای بنیادی انقلاب را حفظ کنند و سامانه حکومتی را در جهتی تغییر دهند که شامل آزادیهای بیشتر و مردمسالاری بشود) و "تندروها" (آنانیکه مخالف هرگونه تغییری بودند) دو دستگی در کشور ایجاد کرد.

این اختلاف حتی در میان مسئولانی که پیشتر مقامهای حساس و مهم را در دست داشتند بروز کرد. چه بسا وزارت اطلاعات و امنیت از این امر مستثنی نبود.

^۶ - Cyrus Maximus, "The Ministry of Intelligence and Security," *Iran Channel*, September 16, 2010, <http://iranchannel.org/archives/357> (accessed March 21, 2012).
ایران چانل منتقد سیاستهای دولت ایران است. مکان پایگاه این تارنما نامعلوم است.

^۷ - "Dorri Najafabadi Spoke About his Selection as the Minister of Intelligence" [دری نجف آبادی در باره چگونگی انتخاب خود به عنوان وزیر اطلاعات سخن گفت] Fars News Agency [Tehran], July 18, 2005, <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=8404270109> (accessed March 22, 2012); United Kingdom, Home Office, UK Border Agency, "IRAN: Country of Origin Information (COI) Report," June 28, 2011, 39, <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> (accessed March 21, 2012).

شمار زیادی از مأمورین عالیرتبه اطلاعات از میر حسین موسوی، که یک اصلاح طلب و رقیب انتخاباتی رئیس جمهور احمدی نژاد بود، حمایت کردند. با اینحال، دست راستی ها بسرعت شروع به حذف حامیان اصلاح طلبان از این وزارتخانه را کردند. برای نمونه، سعید حجاریان، یک نظریه پرداز اصلاحات و استراتژیست در ایران، با اینکه یکی از بنیانگذاران "واواک" پس از انقلاب بود، بدنبال انتخابات ۱۳۸۸ زندانی شد.^۸

"واواک" تحت نظارت مستقیم مقام عالی رهبری، آیت الله خامنه ای، که ادعای رهبری مسلمانان جهان را دارد عمل میکند. همانطور که پیشتر به آن اشاره شد، مأموران "واواک" به "سربازان گمنام امام زمان" شهرت دارند. امام زمان، دوازدهمین امام در سلسله رهبران مسلمانان شیعه است. با این وجود، این تشکیلات محدود به باورمندیهای شیعه نمیشاند. "واواک" در مسیر نیل به اهدافش، از بکارگیری افراد، صرفنظر از باورمندیهایشان سود میجوید؛ این امر شامل عربها و یهودیان بمنظور اجرای فعالیتهای جاسوسی در اسرائیل میشود. برای نمونه، معاون وزیر "واواک"، سعید امامی، بخاطر سوابق خانوادگی و با اینکه گفته میشود یک یهودی زاده بود، یکی از صاحبان مقامهای حساس این وزارتخانه بود.^۹

۶- پیشینه تاریخی

بررسی کردن در مورد سامانه اطلاعاتی و امنیتی ایران موضوع دشواری است؛ چرا که اطلاعات بسیار کمی در مورد آن در دست عموم قرار دارد. با وجود این، مروری بر تاریخچه سازمانهای اطلاعاتی ایران میتواند درک و ارزیابی بهتری از دستگاه اطلاعاتی امروزی ایران بدست بدهد. اهداف غائی سامانه اطلاعاتی ایران را میبایستی در رابطه با زمینه تاریخی دوران جنگ سرد و انقلاب ۱۳۵۷ ایران درک و بررسی کرد. شاید بهتر باشد تا فعالیتهای اطلاعاتی ایران را به دو بخش تقسیم کرد: دوران پیش و پس از انقلاب. ایران، پس از جنگ جهانی دوم، به یکی از بازیگران اصلی طرفدار غرب در دوران جنگ سرد تبدیل شد و با دریافت کمک و همیاری از سوی بریتانیا و ایالات متحده به فعالیتهای مخفیانه در مقابل اتحاد شوروی، همسایه شمالی اش، مشغول شد.

در سال ۱۳۳۶، ایالات متحده و اسرائیل، با محمد رضا پهلوی پادشاه ایران همکاری کردند تا سازمان امنیت و اطلاعات کشور را که به "ساواک" موسوم بود، بوجود آورند. هدف از ایجاد این تشکیلات، محافظت از رژیم در مقابل مخالفتهای داخلی بود.

یکی از مسئولیتهای "ساواک" این بود که کمونیستها و اعضای دیگر احزاب چپی در درون نیروهای مسلح و یا دیگر سازمانهای دولتی نفوذ نکنند. اگر چه مسئولیت اصلی "ساواک" وظایف اطلاعاتی درون مرزی بود، اما این

^۸ - "Ahmadinejad Is Cleaning Up the Ministry of Intelligence" [احمدی نژاد وزارت اطلاعات را پاکسازی مینماید!]

Our South Azerbaijan [Iranian blog], August 2009

http://www.oursouthazerbaijan.com/osa_at.htm (accessed April 15, 2012).

درجه اعتبار این صفحه اینترنتی پرسش برانگیز است. "نامه رضا ملک، معاون پیشین وزارت اطلاعات از اوین: زنجیر، حبس خانگی، قهرهای گمنام قادر نخواهند بود تا استبداد را در قدرت حفظ کنند"، بالاترین، ۱۲ اردیبهشت ۱۳۹۱،

<http://balatarin.com/permlink/2012/5/2/3013377> (accessed May 21, 2012)

بالاترین یک تارنمای ایرانی مشهور جامعه ایرانیان است که بیشتر به انتشار اخبار، صفحات اینترنتی و غیره مخالفان حکومت ایران میپردازد.

^۹ - "A Man Called Saeed Emami," Iran Terror Database, January 22, 2006, <http://www.iranterror.com/content/view/178/26/> (accessed March 21, 2012).

سازمان فعالیتهای برون مرزی هم داشت. "ساواک" بطور عمده توسط کارکنان نظامی اداره میشد. پس از انقلاب ۱۳۵۷، جزوه ای منتشر شد که دامنه فعالیتهای "ساواک" را نشان میداد. طبق اطلاعات بدست آمده، "ساواک" یک سامانه اطلاعاتی تمام عیار متشکل از ۱۰۰۰ عضو تمام وقت و هزاران خبرچین نیمه وقت بود.^{۱۰}

ایجاد "ساواک" در حله اول برای مقابله با حزب توده (یک حزب کمونیستی در ایران که از اتحاد شوروی سابق طرفداری میکرد) بود، اما بتدریج فعالیتهای آن گسترش پیدا کرد و به یک سازمان اطلاعاتی پیچیده تبدیل شد. "ساواک" مستقیماً با دفتر نخست وزیر در ارتباط بود و رئیس آن، آنطور که گمان زده میشد، معاون نخست وزیر در ارتباط با امور امنیت ملی بود. کار نظارت بر تمامی فعالیتهای سیاسی، با بکارگیری روشهای تحقیقاتی معینی امکان پذیر میشد. "ساواک" یک اداره درونی را به سانسور اختصاص داده بود تا بتواند نظارت خود را بر روزنامه نویسان، شخصیت‌های ادبی و دانشگاهیان در عرصه ملی اعمال کند. بسیاری از سازمانها از جمله دانشگاهها، اتحادیه های کارگری و سازمانهای روستائی تحت نظارت شدید "ساواک" قرار داشتند. با گذشت زمان، "ساواک" با بدست آوردن اختیارات قانونی بمنظور دستگیری فعالان مشکوک به فعالیت بر علیه رژیم، به یک نیروی فرا قانونی تبدیل گشت. برخی از کنشگران سیاسی بدون آنکه از مدت زمان زندانی بودنشان سابقه ای در دست باشد، مدت‌های طولانی را در زندان سپری کردند. بدینگونه بود که "ساواک" بعنوان یک سازمان اطلاعاتی بیرحم و خشن، شهرت جهانی پیدا کرد.^{۱۱}

در اوایل دهه ۴۰، نگرانی اصلی "ساواک" حزب طرفدار شوروی یعنی حزب توده بود، و دیگر گروههای مخالف که شامل ملی گراها، سکولارها و احزاب لیبرال میشدند، از درجه اهمیت کمتری برخوردار بودند. در اوایل دهه ۳۰، حزب توده از محمد مصدق، نخست وزیر وقت، بخاطر تلاشهایش برای ملی کردن صنعت نفت حمایت میکرد. اما در قبال کودتای طرح شده از طرف سازمان سیا و بریتانیائی ها برای پائین آوردن دولت مردمی مصدق، این حزب هیچ حمایتی از مصدق نکرد.

بریتانیائی ها که حاضر به از دست دادن منافع نفتی شان نبودند، از عملیات "آژاکس" که کمک کرد تا شاه دوباره قدرتش را پس بگیرد حمایت کردند.^{۱۲} در اوایل دهه ۴۰، رژیم موفق شد تا با نفوذ دادن ساواک در میان سازمانها و مرعوب کردن مخالفین و دستگیری آنها، اعتراضات رو به گسترش مخالفان بر علیه شاه را سرکوب کند. این امر در مورد بسیاری از دانشجویان دانشگاهها، که پس از ۱۳۴۲ به مبارزات چریکی روی آورده بودند صدق میکرد؛ همینطور مقابله با گروه کمونیستی "چریکهای فدائی"، که توسط جبهه خلق برای آزادی فلسطین و دیگر گروههای وابسته به سازمان آزادیبخش فلسطین (PLO) آموزش دیده بودند. "ساواک" بر دانشجویان مخالف برون

^{۱۰} Oliver Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," UK Defence Forum, December 2011, 2, <http://www.ukdf.org.uk/assets/downloads/RS84CIraninsights-Iran%E2%80%99sintelligenceandsecurityapparatusx.pdf> (accessed March 22, 2012); Helen Chapin Metz, ed., *Iran: A Country Study* (Washington, DC: GPO for the Federal Research Division, Library of Congress, 1989), <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/irtoc.html> (accessed May 2, 2012).

^{۱۱} Metz, ed., *Iran: A Country Study*.

^{۱۲} Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 2.

مرزی هم نظارت نزدیک داشت و نقشه سوء قصد به جان چهره های مخالف تبعیدی جزو برنامه های آن محسوب میشد.^{۱۳}

پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷، سامانه اطلاعاتی ایران نیز مانند سازمانهای اطلاعاتی دیگر کشورهایی که یک انقلاب را از سر گذرانده بودند عمل میکرد؛ یعنی شناسائی و حذف مخالفان داخلی و فراریان برون مرزی. بنابراین، در آن زمان، جمع آوری اطلاعات در اولویت قرار نداشت. در آن زمان، سازمان آزادیبخش فلسطین بیشتر اطلاعات مربوط به بیگانگان را در اختیار دولت ایران قرار میداد. گرچه، برخی مدعی هستند که سازمان جاسوسی شوروی (KGB) از این تبادل اطلاعات استفاده میکرد تا با ارائه اطلاعات اشتباه به دولت انقلابی آن زمان، بتواند روابط ایران و ایالات متحده، که پس از انقلاب مخدوش شده بود را دستخوش تغییرات پیچیده تری کند.^{۱۴}

از اولین روزهای پس از انقلاب ۱۳۵۷، امنیت داخلی در دست کمیته های انقلابی اسلامی بود، که فرمان تشکیلشان را آیت الله خمینی داده بود. دلیل تشکیل این کمیته ها آن بود که نیروی پلیس میتوانست بیشتر وفادار به شاه باشد تا به رژیم انقلابی جدید. مردم کمیته ها را در همسایگی یکدیگر و در اماکنی مانند ایستگاههای پلیس، مساجد و مراکز جوانان بپا کردند. اضافه بر مسئولیتی که اینان در قبال برقراری امنیت برعهده داشتند، هر کمیته دارای یگانی به منظور کسب اطلاعات از همسایگانش بود. آیت الله محمد رضا مهدوی کنی، که یکی از انقلابیون نزدیک به آیت الله خمینی بود، مسئولیت کمیته ها را در دست داشت. کمیته ها احتمالاً تحت نظارت وزارت کشور عمل میکردند.^{۱۵} برخی دیگر از گروهها نیز به جمع آوری اطلاعات مشغول بودند؛ از جمله قضاتی که به پرونده های خرابکاری توسط گروههای مخالف و یا ضد اطلاعات میپرداختند.

دولت موقت و شورای انقلاب که هر دو توسط آیت الله خمینی در زمان اقامتش در پاریس برای هدایت انقلاب شکل گرفته بودند، احیای دوباره "ساواک" را در دستور کار خود قرار دادند؛ بخصوص اداره کل هشتم آن که یک یگان ضد اطلاعاتی با مسئولیت نظارت بر سفارتخانه ها و شناسائی عملیات جاسوسی بود. تمرکز این اداره بر روی کشورهای بلوک شرق، به ویژه بر روی اتحاد شوروی و حکومت های عربی بود. پس از انقلاب، دکتر ابراهیم یزدی، اولین وزیر انقلاب،^{۱۶} صلاحیت این اداره را با گسترش تمرکز بر کشورهای بیشتر و با بکارگماردن دوباره کارکنان "ساواک" افزایش داد.^{۱۶}

در فواصل سالهای ۱۳۵۸ - ۱۳۵۹، دولت جدید برخاسته از انقلاب، سازمانهای گوناگون کوچکی را تشکیل داد که متمایزترین و معتبرترین آنها سازمان اطلاعات و امنیت ملی ایران ("ساواما") بود. این سازمان بر پایه زیربنای

^{۱۳} - Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 3.

^{۱۴} - Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 4.

^{۱۵} - "Untold [Incidents] About the Ministry of Intelligence" [ناگفته هایی از وزارت اطلاعات] Aftab News [Tehran], September 6, 2005, <http://www.aftabnews.ir/vdccc4xqs.2bqii8laa2.html> (accessed May 18, 2012).
آفتاب نیوز یک تارنمای خبری است که پایگاه آن در ایران میباشد و نظرات مساعد با دولت دارد.

^{۱۶} - "Untold [Incidents] About the Ministry of Intelligence" [ناگفته هایی از وزارت اطلاعات]

"ساواک" ساخته شد. "ساواما" با موفقیت توانست با بکارگیری روشهای اتخاذ شده توسط "ساواک" مشغول به جمع آوری اطلاعات برون مرزی شود. این در حالی بود که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی برای مقابله با هرگونه تهدید داخلی تشکیل شده بود. بعدها، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی وارد عملیات اطلاعاتی برون مرزی نیز شد.^{۱۷} دستگاه اطلاعاتی ایران در دوران اوایل انقلاب نسبتاً با موفقیت عمل کرد. در تیرماه ۱۳۵۹، این سازمان کودتای نوژه را کشف کرد. این کودتا توسط افسران نیروی هوایی وفادار به شاه برای سرنگونی دولت جدید انقلابی تدارک دیده شده بود. بعد از این، تعداد سازمانهای امنیت و اطلاعات بطور چشمگیری بالا رفتند که خود موجب اختلال و بی نظمی در دستگاه اطلاعاتی میشد. در نتیجه، محمد علی رجائی، دومین رئیس جمهور اسلامی، دفتر اطلاعات نخست وزیری را در سال ۱۳۶۰ تشکیل داد. در این مقطع، مسئولیتهای اطلاعاتی بین دفتر اطلاعاتی نخست وزیر، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ارتش، کمیته ها و نیروی پلیس تقسیم شده بود.^{۱۸}

در مردادماه ۱۳۶۲، تشکیل وزارت اطلاعات و امنیت جمهوری اسلامی ایران توسط مجلس تصویب شد. این وزارتخانه با درهم آمیزی سه سازمان و با داشتن چهار سال تجربه از کار مداوم در امور خدمات اطلاعاتی برون مرزی و مقابله با گروههای ضد انقلاب تشکیل شد. این سه سازمان اطلاعاتی، که از سال ۱۳۵۷ مشغول بکار بودند، عبارت از اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، کمیته ها و دفتر اطلاعات نخست وزیری بودند. در آن دوران، نفرات بسیاری از مأموران "ساواک" مورد عفو رهبران مذهبی قرار گرفتند تا "واواک" بتواند از تجربیات آنان بهره مند شود. بطور مشخص، در زمان با جنگ با عراق در ۱۳۵۹، و بمنظور افزایش دادن ظرفیت اطلاعاتی ایران در این دوران، به مأموران "ساواک" نیاز حس میشد.^{۱۹} با توسعه یک قابلیت اطلاعاتی پر قدرت، جان تازه ای در کالبد این وزارتخانه تازه تأسیس دمیده شد تا بتواند با سازمانهای اطلاعاتی دشمنان ایران مقابله کند. مأموران بیگانگان، در صفوف گروههای ضد انقلابی نفوذ کرده بودند و برخی از آنها در دوران جنگ ایران - عراق حتی به بخشهای حساس دولتی راه پیدا کرده بودند. اضافه بر این، دولت مجبور بود تا با مخالفینی که در برون مرز بطور مداوم مخالفت خود را با دولت ایران ابراز میکردند مقابله کند.^{۲۰}

نشانه گیری و هدف قرار دادن ایرانیان مخالف انقلاب در برون مرز، یکی از اهداف اصلی "واواک" در سالهای پایانی دهه ۱۳۶۰ بود و تا سالهای دهه ۱۳۷۰ ادامه داشت. در طی این دوران، "واواک" مسئول بسیاری از حملات خوف افکنانه و سوء قصد بجان مخالفان رژیم بود. برای نمونه، یکی از اینگونه سوء قصد ها، به هلاکت رساندن شاپور بختیار (آخرین نخست وزیر شاه) بود. "واواک" مستقیماً در جمع آوری اطلاعات برای سوء قصد

^{۱۷} Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 4.

^{۱۸} "Untold [Incidents] About the Ministry of Intelligence" [ناگفته هایی از وزارت اطلاعات]

^{۱۹} "Untold [Incidents] About the Ministry of Intelligence" [ناگفته هایی از وزارت اطلاعات]

Amir Farshad Ebrahimi, "Who Is Saeed Emami?" [سعید اسلامی (کیست؟)] Hokoomat Nezami [Iranian blog], May 10, 2008, <http://gavras.wordpress.com> (accessed May 18, 2012).

^{۲۰} "How Did the Ministry of Intelligence Form?" [وزارت اطلاعات ایران چگونه شکل گرفت؟], *Khanevadeh Kooch* [Iranian blog, Tehran], March 1, 2011, <http://www.koooch.com/thread1703.html> (accessed March 22, 2012).

احتمالی بجان سلمان رُشدی، نویسنده هندی تبار کتاب *آیه های شیطان* شرکت داشت. به این دلیل که ادعا میشد که این کتاب دارای یک محتوای غیر اسلامی است، در بهمن ۱۳۶۷، آیت الله خمینی با صدور فتوا به تمامی مسلمانان راستین، خواستار قتل سلمان رُشدی و ناشران وی شد.

سوء قصد بجان چهار تن از اعضای حزب دمکرات کردستان ایران در یک رستوران یونانی در برلین بنام "میکونوس" در سال ۱۳۷۱ توجه جهانیان را به این واقعه جلب کرد. گُردها، و دیگر اقلیتهای قومی مانند بلوچها، تُرکها و عربها بطور مداوم تحت نظارت "واواک" قرار دارند؛ چرا که این مردمان بدنبال استقلال از دولت مرکزی هستند.^{۲۱}

"قتل های زنجیره ای" در ایران یک سلسله سوء قصدهائی بودند که بین سالهای پایانی دهه ۱۳۶۰ تا سالهای دهه ۱۳۷۰ بوقوع پیوستند. هدف از اجرای این سوء قصدها خاموش کردن صدای روشنفکران مخالف ایرانی بود. پس از یک سری تحقیقات، "واواک"، با این ادعا که برخی از مأموران این وزارتخانه سرخود مرتکب این جنایات شده اند، مسئولیت این جنایات را بعهده گرفت (به بخش وقایع تاریخی عمده و عقب نشینی ها در صفحات جلوتر رجوع کنید).

همچنین، یک دادگاه آرژانتینی "واواک" را متهم به بکارگیری حزب الله برای منفجر کردن سفارت اسرائیل در سال ۱۳۷۰، و مرکزیهودیان در شهر بوینس آیرس در سال ۱۳۷۳ کرد.^{۲۲} اگرچه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مسئول این رخدادها بود، ولی "واواک" مسلماً در این عملیات نقش داشت. تدارکات، ارتباطات میان عاملین و همچنین مدارک لازم برای انجام این عملیات توسط "واواک" فراهم شده بودند.^{۲۳}

برنامه اتمی ایران در طی ده سال گذشته، بررسی ها و توجهات دقیقتر و بیشتری را از جانب مأموران اطلاعاتی غربی در ایران بخود جلب کرده است. تشکیل یک یگان ویژه ضد اطلاعاتی و دستگیری نفراتی با اتهام جاسوسی

^{۲۱} "Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside Of The Country"; "Mostafa Poormohammadi: I Had No Role In Chain Murders"

[مصطفی پور محمدی: در قتل های زنجیره ای نقشی نداشتم]

http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2012/02/120227_132_pourmohamadi_iranian_murder.shtml

BBC Persian, February 27, 2012, (accessed May 17 2012);

Alison Flood, "Salman Rushdie Reveals Details of Fatwa Memoir," *Guardian* [Manchester], April 12, 2012, <http://www.guardian.co.uk/books/2012/apr/12/salman-rushdie-reveals-fatwa-memoir> (accessed May 19, 2012);

"Secret Execution of Four Arab Political Prisoners"

[اعدام مخفیانه چهار زندانی سیاسی عرب: خبر اجرای حکم به خانواده ها توسط وزارت اطلاعات], *Gooya News*, June 21, 2012,

<http://news.gooya.com/politics/archives/2012/06/142395.php> (accessed June 21, 2012).

گویا نیوز یک تارنمای خبری مشهور است. این رسانه خبری حاوی مقالات و اخبار در مورد مخالفین دولت ایران است. اعتبار محتویات این تارنما نسبتاً از درجه بالایی برخوردار است.

^{۲۲} Muhammad Sahimi, "The Chain Murders: Killing Dissidents and Intellectuals 1988-1998," *Tehran Bureau*, PBS, January 5, 2011,

<http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2011/01/the-chain-murders-killing-dissidents-and-intellectuals-1988-1998.html> (accessed March 22, 2012).

تارنمای تهران بیورو ادعا میکند که یک منبع مستقل اخبار در مورد ایران و ایرانیان مهاجر در برون مرز است؛ با این وجود، خبرهایی که در این تارنما بچاپ میرسد با لحنی انتقادی از جمهوری اسلامی ایران عرضه میشوند. این تارنما در شهریور ۱۳۸۸ شروع به همکاری با Public Broadcasting Service (PBS) در آمریکا کرد.

Muhammad Sahimi, "The Chain Murders," *Tehran Bureau*, PBS, December 14, 2009,

<http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2009/12/the-chain-murders-1988-1998.html> (accessed March 22, 2012).

^{۲۳} "Iran, Argentina Clash over Jewish Center Bombing Iranian Cleric is Linked to Buenos Aires Bombing. That Killed 87 People in '94," *Baltimore Sun*, May 21, 1998,

http://articles.baltimoresun.com/1998-05-21/news/1998141013_1_rabbani-iran-bombing (accessed March 22, 2012);

"Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country."

توسط یگان ضد اطلاعاتی "واواک"، عملاً ایران و دشمنانش را درگیر یک جنگ اطلاعاتی کرده است. (فعالیت‌های "واواک" در اواخر دهه ۱۳۷۹ و دهه ۱۳۸۰ در طول این گزارش مطرح خواهند شد.)

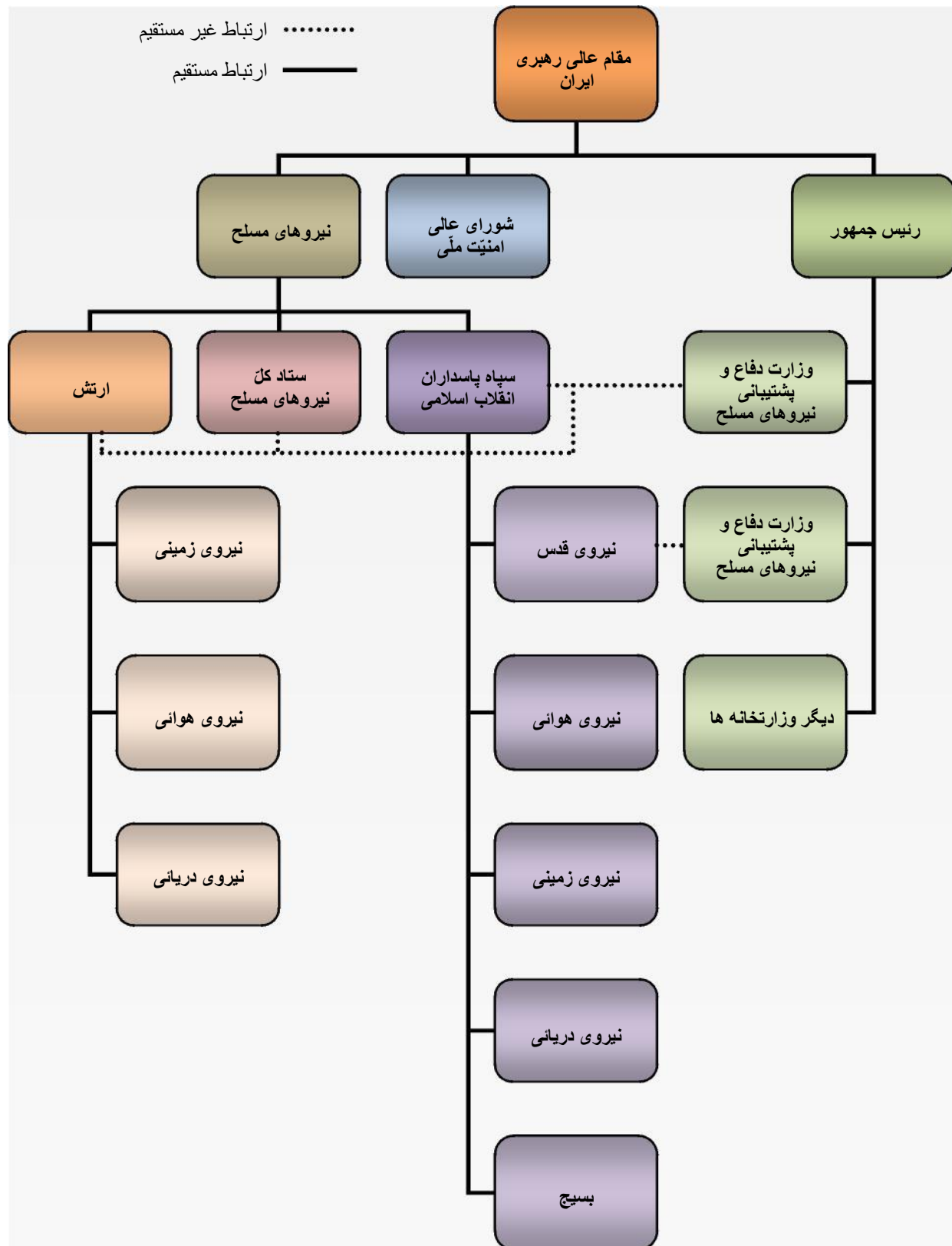
۷- تشکیلات

"واواک" مستقیماً به مقام عالی رهبری ایران پاسخگو است. اگرچه انتصاب وزیر اطلاعات جزئی از وظایف رئیس‌جمهور بشمار می‌آید اما میبایستی که با تأیید مقام عالی رهبری همراه باشد و رئیس‌جمهور بدون تأیید مقام عالی رهبری قادر به عزل وزیر اطلاعات نیست. هنگامیکه رئیس‌جمهور احمدی‌نژاد در فروردین ۱۳۹۰ خواستار استعفای وزیر کنونی اطلاعات، حیدر مصلحی، بدلیل اختلافش با مشاور رئیس‌جمهور، رحیم مشائی شد، این اصل کاملاً دیده شد. رحیم مشائی، که گفته میشود طراح سیاست‌های رئیس‌جمهور است، منتقدین بسیاری در میان محافظه‌کاران (تندروها) دارد. علی خامنه‌ای، مقام عالی رهبری، در مقابله با درخواست احمدی‌نژاد مبنی بر استعفای مصلحی، وی را مجبور ساخت تا مصلحی را در کابینه دولت نگه دارد.^{۲۴}

شکل زیر نشانگر جایگاه "واواک" در سلسله مراتب سازمان‌های اطلاعاتی ایران است (همینطور به بخش پیوست: شکل ۵. رجوع کنید).

^{۲۴} "Moslehi Fired by Ahmadinejad at Cabinet Meeting," *Daneshjoo News*, May 4, 2011, <http://www.daneshjoonews.com/news/politics/7174-1390-02-14-15-43-38.html> (accessed March 22).
بنظر میرسد که پایگاه دانشجو نیوز در ایران باشد.

["Economist: Rahim Mashei Was Wiretapped by Moslehi" اکونومیست: مصلحی رحیم مشائی را شنود میکرد], *BBC Persian*, May 6, 2011, http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2011/05/110506_u01_economist-moslehi.shtml (accessed May 18, 2012).

شکل ۱. ساختار سازمانهای اطلاعاتی ایران منبع: بر پایه اطلاعات برگرفته شده از:

<http://www.dolat.ir/NSite/service/cabine/?&Serv=6> و <http://www.jerusalemreports.com/?m=201201>

وزارتخانه هائی که تحت نظارت رئیس جمهور اداره میشوند در ترسیم زیر جمع آوری شده اند:

شکل ۲. وزارتخانه های تحت نظارت رئیس جمهور
منبع: بر پایه اطلاعات برگرفته شده از <http://dolat.ir/>

طبق قانون اساسی ایران، مقام عالی رهبری مسیر سیاستهای داخلی و بین المللی را تعیین میکند. او رئیس کلّ قوای مسلح است و عملیات اطلاعاتی را زیر نظر خود دارد. بر همین مبنا، اطلاعات "واواک" و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، که شامل نیروی قدس میشود، مستقیماً به مقام عالی رهبری گزارش میدهند.

رئیس جمهور، دومین مقام عالی رتبه رسمی در ایران است. اما قانون اساسی محدودیتهایی را نیز در مقابل رئیس جمهور قرار میدهد؛ چرا که تمامی قوه اجراییه، بخصوص "واواک" و تعداد اندکی از دیگر وزارتخانه ها، که شامل وزارت خارجه و نفت میشود، تابع تصمیمات مقام عالی رهبری بشمار میآیند.^{۲۵}

دستگاه اطلاعاتی ایران ترکیبی از چند نهاد است که یکی از آنها "واواک" است. طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران،^۴ در رابطه با بنیانگذاری این وزارتخانه، ماده ۱، بند ۱، تصریح میکند که تمامی نهادهای نظامی، موظف به همکاری با "واواک" در امور اطلاعات نظامی هستند. در بند ۲ همین ماده آمده است که تمامی وزارتخانه ها، بنیادها، شرکتهای دولتی، ارتش و نیروی پلیس موظف هستند تا هرگونه اطلاعات ویژه ای را که بدست میآورند با "واواک" شریک شوند و در صورت مطالبه هرگونه اطلاعاتی از این سازمانها از سوی "واواک"، آنها را در اختیار این سازمان قرار دهند. در اساسنامه این وزارتخانه تأکید شده است که "واواک" هدایت عملیات اطلاعاتی در درون و برون مرز را بر عهده دارد.

اضافه براین، مسئولیتهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و "واواک" و اینکه چگونه این دو با یکدیگر همکاری کنند در مفاد ۵ و ۶ اساسنامه "واواک" تعریف شده اند. ماده ۵ این اساسنامه تصریح میکند که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در رابطه با مقابله با مخالفین ضد انقلابی درون مرز، میبایستی از سیاستهای وزارت اطلاعات و امنیت پیروی کند. سپاه پاسداران بمنظور همیاری با "واواک" این اختیار را دارد تا در راستای شناسایی ضد انقلابیون به جمع آوری، فرگشائی و تهیه اطلاعات بپردازد.^{۲۶}

بدینگونه است که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و شاخه برون مرزی آن، نیروی قدس، در رابطه با فعالیتهای خود ملزوم به گزارش دهی به "واواک" بمثابة عالیتترین مقام اولیاء امور اطلاعاتی در جمهوری اسلامی ایران هستند. در مقابل این همکاری، "واواک" پشتیبانی های تدارکاتی و، در عملیات مشترک مأموران نیروی قدس با سازمانهایی مانند حزب الله، زمینه های ارتباطاتی آنها را فراهم میکند.^{۲۷} "واواک" سازمان اصلی درگیر در عملیات اطلاعاتی است که با جمع آوری اطلاعات از امنیت ملی حفاظت میکند. با این وجود، سیاستهای ملی – امنیتی را "شورای عالی امنیت ملی" تعیین و در راستای نظرات مقام عالی رهبری تنظیم میکند.

اصل ۱۷۶ قانون اساسی ایران، وجود شورای امنیت ملی را تصریح کرده و مسئولیت "تأمین منافع ملی و پاسداری از انقلاب اسلامی و تمامیت ارضی و حاکمیت ملی" را به این شورا واگذار کرده است. اعضای این

^{۲۵} - "The Structure of Power in Iran," *Iran Chamber Society*, n.d., ^{۲۶} http://www.iranchamber.com/government/articles/structure_of_power.php (accessed April 11, 2012).

^{۲۶} - "Intelligence and Law"

^{۲۷} - "Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country."

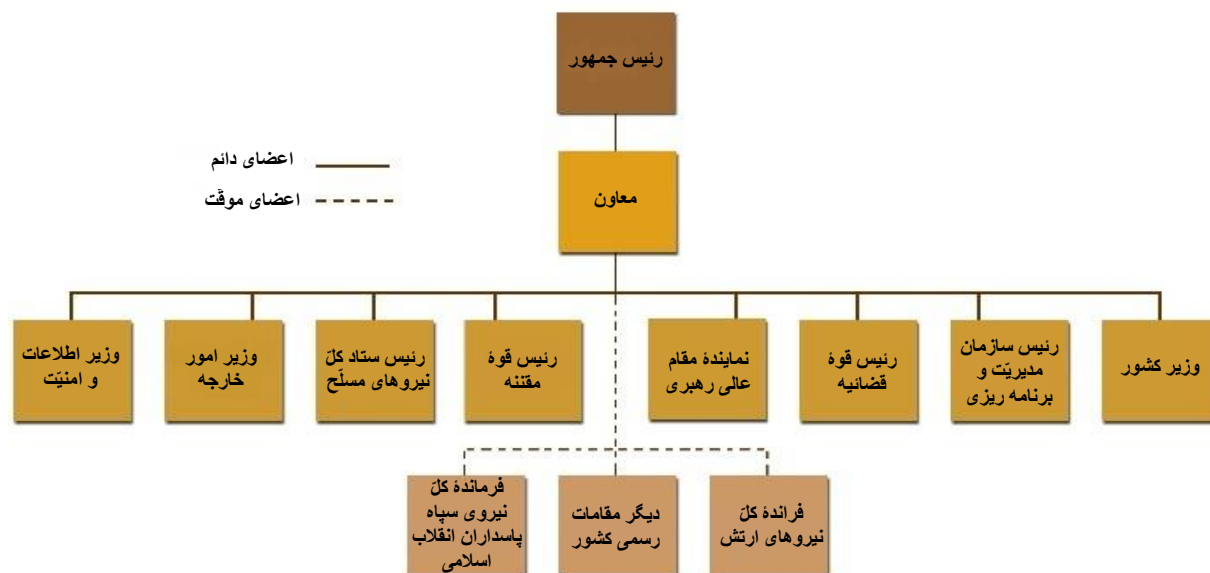

شورا شامل این مقامات میشوند: رئیس جمهور، رئیس قوه مقننه (سخنگوی مجلس)،^{۲۵} رئیس قوه قضائیه، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، وزیر امور خارجه، وزیر کشور، وزیر اطلاعات و دو نماینده از طرف مقام عالی رهبری ایران که یکی از آنان معمولاً در جایگاه معاونت شورا قرار میگیرد. این شورا میتواند اعضای موقت از بین فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش، وزیران و دیگر مقامات رسمی کشور، با مسئولیتهای مشخص، داشته باشد. شورای عالی امنیت کشور تحت نظارت مستقیم مقام عالی رهبری ایران قرار دارد (به شکل ۳. که در پائین آمده رجوع کنید).^{۲۸}

---

^{۲۸} - "The Structure of Power in Iran" "The Supreme National Security Council" [شورای عالی امنیت ملی]، *Iran's Judicial Laws Bank* [Tehran], n.d., http://libc.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=126:1391-01-17-05-56-00&catid=55:1391-01-14-11-53-01&Itemid=70 (accessed September 6, 2012).

شورای عالی امنیت ملی ایران

شکل ۳. نمودار سازمانی شورای عالی امنیت ملی ایران
منبع: بر پایه اطلاعات برگرفته شده از

<http://www.rferl.org>

همانطور که پیشتر به آن اشاره شد، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز در عملیات اطلاعاتی ایران شرکت دارد. رابطه بین مقام عالی رهبری خامنه ای و رهبران سپاه پاسداران، در اوایل جنگ بین ایران و عراق در سال ۱۳۵۹ زمانی که خامنه ای وزیر دفاع بود، پایه گذاری شد، و این امر منجر به درگیر شدن هرچه بیشتر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در بسیاری از شئون دولتی شده است. حمایت بی چون و چرای مقام عالی رهبری از سپاه، این نیرو را به قدرتمندترین نهاد در بخشهای نظامی و اقتصادی، به ویژه در صحنه سیاسی تبدیل کرده است (برای نمونه در کابینه کنونی، بیش از نیمی از وزیران دولت از افسران سپاه پاسداران انقلاب اسلامی هستند).^{۲۹} به تبع، در زمینه های اطلاعات، سپاه پاسداران بسیار فعال است. نیروی قدس (که عمدتاً مسئولیت عملیات برون مرزی را در اختیار دارد) و بخش اطلاعات سپاه پاسداران، دو سازمان دیگر فعال اطلاعاتی جمهوری اسلامی هستند که به موازات "واواک" فعالیت میکنند. بخش اطلاعات سپاه، در آغاز و زمانی که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ تأسیس شد، اداره ای بنام اداره اطلاعات سپاه پاسداران بود. پس از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸، این اداره فعالیتهای خود را بشکل سازمانی و با گرفتن مستقیم دستور از شخص مقام عالی رهبری ادامه داد.^{۳۰}

بنیانگذاری یک سازمان اطلاعاتی دیگر، اضافه بر سازمان اطلاعاتی موجود در ایران، در دورانی بوقوع پیوست که محمد خاتمی در سال ۱۳۷۶ به مقام ریاست جمهوری دست یافت. فقدان اعتماد به دستگاه دولتی تازه بقدرت رسیده، بدلیل دیدگاههای آزادیخواهانه تر خاتمی، مزیدی بر علت شد تا مقام عالی رهبری اقدام به تشکیل و تکیه

^{۲۹} Elliot Hen-Tov and Nathan Gonzalez, "The Militarization of Post-Khomeini, Iran: Praetorianism 2.0" (Washington, DC: Center for Strategic and International Studies, Winter 2011), 50, <https://csis.org/files/publication/twq11winterhentovgonzalez.pdf> (accessed May 22, 2012).

^{۳۰} "Iran's Minister of Intelligence: The Intelligence [Forces] Working Parallel [with MOIS] Have to Be Stopped"

بر گروه‌های متعدد اطلاعاتی مانند سپاه پاسداران، پلیس و دستگاه اطلاعاتی قضائی داشته باشد. پس از انتخاب احمدی نژاد به مقام ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۴، و بخاطر وجود اختلافات بسیار بین او و مقام عالی رهبری، آیت الله خامنه ای تصمیم گرفت تا سازمان اطلاعات سپاه پاسداران را بعنوان یک سازمان جایگزین مورد نظر خود که می‌توانست بموازات "واواک" فعالیت داشته باشد، در دست خود نگهداری کند. دلیل این امر، توان تأثیر گذاری رئیس جمهور بر وزارت اطلاعات بود، اما سپاه پاسداران کاملاً تحت فرمان مقام عالی رهبری عمل میکرد.^{۳۱} طبق ماده ۶ اساسنامه، وظایف یگان اطلاعاتی آن عبارتند از:

- عرضه اطلاعات نظامی؛
- کسب اطلاعات لازم از وزارت اطلاعات و امنیت، پیش از اجرای هر گونه عملیاتی که بدستور مقامات قضائی به اجرا گذاشته شده باشد (سپاه پاسداران یکی از سازمانهایی است که بعنوان بازوی اجرائی سامانه قضائی ایران عمل میکند)؛ و
- تحویل اطلاعات به وزارت اطلاعات و امنیت.^{۳۲}

نیروی قدس همکاری نزدیکی با "واواک" دارد. در واقع، ظاهر امر بدینگونه است که نیروی قدس بعنوان بازوی اطلاعاتی برون مرزی ایران عمل میکند، در حالیکه "واواک" تمرکز خود را بر روی امورات داخلی قرار داده است. با این وجود، در زمینه های برشمرده شده در پائین، "واواک" جزء جدائی ناپذیر عملیات برون مرزی است:

- نفوذ در درون گروه‌های مخالف؛
- ایجاد شبکه های خوف افکنی و گروه‌های نظامی (این در مورد نیروی قدس هم صدق میکند)؛
- شناسائی تهدیدات بیرونی، بویژه آنهاییکه فعالیتهای اتمی ایران را هدف خود قرار میدهند، و مقابله با سازمانهای اطلاعاتی خارجی مانند سیا و موساد؛
- انتشار داده های نادرست؛ و
- دستیابی به فناوری برای صنایع نظامی ایران.^{۳۳}

هیچگونه تقسیم بندی روشنی از اختیارات و مسئولیتهای بین "واواک" و سازمان اطلاعاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی وجود ندارد، و فرگشتا گران بر این باورند، که فقدان تعیین و تعریف این مسئولیتهای و داشتن اشتراک در حوزه های صلاحیت عملکردهای این دو نیرو، منجر به تنشهایی بین آنان شده است. ظاهراً در برخی موارد، نیروی قدس و اداره اطلاعات سپاه پاسداران اطلاعات خود را آنطور که میبایست، در اختیار "واواک" قرار نمیدهند. هنگامیکه بسیاری از اصلاح طلبان مقامهای کلیدی در این وزارتخانه را داشتند، شکاف بین ایندو در دوران ریاست جمهوری خاتمی عمیقتر بود. پس از انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸ و

---

^{۳۱} - "Iran's Minister of Intelligence: The Intelligence [Forces] Working Parallel [with MOIS] Have to Be Stopped." [وزیر اطلاعات ایران: باید جلوی موازی کاری اطلاعاتی گرفته شود]، *BBC Persian*, May 29, 2012, http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2012/05/120529_139_intelligence_parallel-activities.shtml (accessed May 29, 2012).

^{۳۲} - "Intelligence and Law"

^{۳۳} - "Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country."

بوجود آمدن نا آرامیهای وسیع و بیسابقه با اعتراضات مردم به نتایج انتخابات، سپاه پاسداران "واواک" را متهم به کم کاری در انجام وظایفش کرد.^{۳۴}

در سال ۱۳۷۵، دولت ایران سازمانی را بنام شورای عالی برای امور اطلاعاتی تحت نظر وزیر اطلاعات و امنیت، بمنظور هماهنگ کردن سیاستهای شورای عالی امنیت ملی بوجود آورد. وزیر اطلاعات و امنیت، مسئول شورای عالی برای امور اطلاعاتی است. این شورا در بر گیرنده ۲۰۰۰۰ کارمند و ۱۲ بخش مختلف است.^{۳۵} هدف از ایجاد این شورا روشن نیست؛ اما میشود این فرض را کرد که جمهوری اسلامی سعی دارد تا سامانه ای را بموازات شورای عالی امنیت ملی بوجود آورد تا اطمینان حاصل کند که تمام عملکردهای شورا در خط دیدگاههای مقام عالی رهبری قرار دارد.

طبق اطلاعات موجود، "واواک" دارای ۱۵ اداره است: ۱- امنیت، ۲- ضد اطلاعات، ۳- برون مرزی [عملیات]، ۴- تحقیقات امنیتی (حفاظت)، ۵- فناوری، ۶- امور سیاسی، ۷- ارزیابی و امور استراتژیک، ۸- آموزش و پرورش، ۹- تحقیقات، ۱۰- آرشیو و اسناد، ۱۱- نیروی انسانی، ۱۲- امور اداری و مالی، ۱۳- روابط قضائی مجلس، ۱۴- اقتصاد و ۱۵- اجتماعی- فرهنگی.^{۳۶} از این اداره ها اطلاعات بسیار کمی در دسترس است. "واواک" چندین دفتر دارد که در جدول زیر نشان داده شده اند (به جدول ۱ رجوع کنید). آنطور که گمان میرود، اداره امنیت، نقش حیاتی را در این سازمان بعهده دارد، زیرا که احتمالاً مسئولیتهای این اداره ارتباط مستقیم با امنیت ملی دارد.^{۳۷} "واواک" دارای بخش ویژه ای است بنام بخش فریب خبری که یا بطور یک اداره مستقل و یا تحت یکی از اداره هائی که در زیر آورده شده اند عمل میکند (به بخش شیوه های عملیاتی و فنون جنگی، و زیر بخش مهار رسانه ها در صفحات جلوتر رجوع کنید).

^{۳۴} - "Iran's Minister of Intelligence: The Intelligence [Forces] Working Parallel [with MOIS] Have to Be Stopped"; "Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country."

^{۳۵} - Carl Anthony Wege, "Iranian Intelligence Organizations," *Taylor Francis Online*, 1997, 288, (accessed March 22, 2012) <http://tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08850609708435351>

^{۳۶} - "The Islamic Republic of Iran's Ministry of Intelligence and Security" [وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران]،

Varzesh 11 [Iranian blog], August 22, 2011,

<http://www.varzesh11.blogfa.com/cat-417.aspx> (accessed May 21, 2012).

اعتبار محتویات این تارنما پرسش برانگیز هستند؛ با این وجود، اطلاعات داده شده در این گزارش از این صفحه اینترنتی بصورت وسیعی در دیگر صفحات اینترنتی بازتاب دارد.

^{۳۷} - Ebrahimi, "Who is Saeed Emami?"; "The Islamic Republic of Iran's Ministry of Intelligence and Security"

[وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران]

Hokoomat Nezami [Iranian blog], n.d., <http://gavras.wordpress.com/2008/05/10/%d8%b3%d8%b9%d9%8a%d8%af-%d8%a7%d8%b3%d9%84%d8%a7%d9%85%db%8c-%d8%a7%d9%85%d8%a7%d9%85%db%8c-%da%a9%d9%8a%d8%b3%d8%aa%d8%9f-%d8%a7%d9%85%db%8c%d8%b1-%d9%81%d8%b1%d8%b4%d8%a7%d8%af-%d8%a7%d8%a8/> (accessed May 18, 2012);

Daniel M. Zucker, "Disinformation Campaign in Overdrive: Iran's VEVAK in High-Gear," *Global Politician*, September 3, 2007, <http://www.globalpolitician.com/23386-vevak-iran> (accessed May 21, 2012).

جدول ۱. اداره های "واواک" و دفاتر زیرمجموعه ای آن	
نام اداره	نام دفتر (دفاتر)
امنیت	دفتر امنیت، دفتر عملیات، دفتر حفاظت
ضد اطلاعات	دفتر ضد اطلاعات
برون مرزی [عملیات]	دفتر اروپا، دفتر آفریقا، دفتر قاره آمریکا، دفتر ایالات متحده آمریکا، دفتر خاورمیانه، دفتر فلسطین و اسرائیل، دفتر آسیا و اقیانوسیه
تحقیقات امنیتی	دفتر تحقیقات امنیتی، دفتر شکایات
فناوری	دفتر فناوریهای جدید، دفتر فناوری جاسوسی
امور سیاسی	دفتر سیاسی
ارزیابی و امور استراتژیک	دفتر ارزیابی
آموزش و پرورش	دفتر آموزش و پرورش
تحقیقات	دفتر تحقیقات
آرشیو و اسناد	دفتر آرشیو و اسناد
نیروی انسانی	دفتر نیروی انسانی، دفتر خدمات رفاهی
امور اداری و مالی	دفتر مالی، دفتر اداری
روابط - حقوقی - مجلسی	دفتر روابط حقوقی، دفتر روابط مجلسی
اقتصاد	دفتر اقتصاد، دفتر مبارزه با فساد
اجتماعی- فرهنگی	دفتر فرهنگی، دفتر اجتماعی

منبع: بر پایه اطلاعات برگرفته شده از <http://www.varzesh11.bogfa.com/cat-417.aspx>

۸- رهبران اصلی

طبق قانونی که در سال ۱۳۶۲ در مجلس بتصویب رسید، وزیر اطلاعات و امنیت میبایستی دارای صلاحیتهای زیر باشد:^{۳۸}

- دارای درجه اجتهاد از یک مدرسه مذهبی باشد؛^{۳۹}
- عضو هیچ گروه و یا حزب سیاسی نباشد؛
- فردی صادق و با تقوا باشد؛ و
- دارای سابقه خوب در سیاست و مدیریت باشد.

اولین وزیر اطلاعات و امنیت جمهوری اسلامی ایران محمد ریشهری بود. او یکی از بنیانگذاران این سازمان بود که در پی گسترش سیاستها و شیوه های عملکرد این تشکیلات بود (به شکل ۴. در پائین رجوع کنید).

زمانیکه علی اکبر هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۸ به مقام ریاست جمهوری رسید، علی فلاحیان به مقام وزیر اطلاعات و امنیت منصوب شد و بمدت ۸ سال در این مقام بود. بسیاری از حملات خوف افکنانه بر علیه مخالفان جمهوری اسلامی در دوران وزارت وی بوقوع پیوستند که درمیان آنها میشود از حمله به رهبران کُرد ایرانی در برلین در سال ۱۳۷۱ نام برد. این واقعه به "جنايات ميکونوس" معروف است. از دیگر نمونه ها میتوان به عملیات

^{۳۸} - "Intelligence and Law"

^{۳۹} - واژه اجتهاد بمعنی استخراج و پی بردن عقیدتی- مذهبی به نکاتی است که در منابع اسلامی مانند قرآن، کلام پیامبر، و یا رهبران مذهبی (امامان) ذکرى از آنها نشده باشد. نظری که از لحاظ عقیدتی مذهبی بیان میشود، میبایستی روشنگر هرچه بیشتر باورمندی به اسلام و احکام آن باشد.

بمب گذاری در ساختمان انجمن اسرائیلی - آرژانتینی در بوینس آیرس، آرژانتین، در سال ۱۳۷۳ و حمله به برجهای خُبر در عربستان سعودی در سال ۱۳۷۵ نام برد. فلاحیان از سال ۱۳۷۵ بخاطر محکوم شدن توسط یک دادگاه آلمانی به جرم شرکت در قتل رهبران کُرد ایرانی تحت پیگرد پلیس بین المللی می باشد.^{۴۰}

پس از آنکه محمد خاتمی در سال ۱۳۷۶ به مقام ریاست جمهوری رسید، قربانعلی دُرّی نجف آبادی جانشین فلاحیان شد. "قتلهای زنجیره ای" در ایران در دورانی که وی مسئولیت این وزارتخانه را در دست داشت بوقوع پیوستند. بدلیل پوشش خبری وسیع بین المللی در مورد این قتلها، وی مجبور به کناره گیری از مقام خود شد. بسیاری از فرگشا گران ایرانی بر این باورند که در واقع، این فلاحیان بود که پشت تمامی سوء قصدها قرار داشت و حملات خوف افکنانه بر علیه نویسندگان و روشنفکران مخالف رژیم، بر پایه برنامه ریزیهای وی صورت گرفته بود.^{۴۱}

وزیر بعدی، که وی هم در دوران خاتمی به این مقام منصوب شد، علی یونسی بود. در دوران وزارت وی، وبدنبال درگیر شدن هرچه بیشتر این وزارتخانه با فعالیتهای اقتصادی، یونسی سعی داشت تا بمنظور جلوگیری از فساد، از انباشت قدرت و ثروت در وزارتخانه جلوگیری کند. او بخاطر داشتن دیدگاههای آزادیخواهانه تر، مخالفین بسیاری را در میان محافظه کاران داشت.^{۴۲}

پس از انتخاب احمدی نژاد به مقام ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۴، وی غلامحسین محسنی اژه ای را بعنوان وزیر اطلاعات و امنیت برگزید. اما بدلیل اختلافشان بر سر مشاور رئیس جمهور، رحیم مشائی، اژه ای در پایان اولین دوره ریاست جمهوری احمدی نژاد از کار کناره گیری کرد. جانشین اژه ای، حیدر مصلحی بود. وزارت اطلاعات تحت ریاست مصلحی، عبدالمالک ریگی، رهبر جُنَدالله را دستگیر کرد. جُنَدالله یک گروه مخالف است که در جنوب شرقی ایران فعالیت میکند. همینطور، بسیاری از مأموران شبکه های جاسوسی فعال در ایران تحت وزارت مصلحی بازداشت شدند. مصلحی با استفاده از رسانه ها در تبلیغ موفقیت های وزارت اطلاعات، به شخصیت محبوبی در میان تندرو های ایران تبدیل گشت.^{۴۳}

“Masters of Disinformation,” *Iran Terror Database*; “Iran’s Secretive Quds Force Has Terror Links,” *Soldier of Fortune*, October 12, 2011.

<http://www.sofmag.com/iran%E2%80%99s-secretive-quds-force-has-terror-links> (accessed March 22, 2012);

], *Radio Zamaneh*, August 17, 2010, Saeed Bayani, “Vali Faqih and Terror at Mikonos Restaurant” [

<http://www.radiozamaneh.com/politics/2011/08/17/6276> (accessed March 22, 2012).

رادیو زمانه توسط وزارت امور خارجه هلند بنیانگذاری شد. در حالیکه مقالات و خبرهای منعکس شده در تارنمای این نهاد لحنی انتقادی‌آمیز به دولت ایران دارد، اما در محتوی، یک سازمان رسانه ای مستقل است. :

Sahimi, "The Chain Murders," 2009; Sahimi, "The Chain Murders: Killing Dissidents and Intellectuals 1988–1998," 2011.

Jamshid Barzegar, "Akbar Ganji: The Chain Murders Was a Government Project" - ۴۱

اکبر گنجی: قتل های زنجیره ای پروژه ای حکومتی بود, *BBC Persian*, December 7, 2010,

http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2010/12/101207_ganji_serial_murders.shtml (accessed March 22, 2012).

٢٢- "If Applicable Law Does Not Prohibit Money Laundering, the Government Will Be Charged" [اقتون منع بولشوي اجرانشود، دولت متهم ميشود]

Khabar Online [Tehran], December 14, 2008, <http://www.khabaronline.ir/detail/755/> (accessed April 11, 2012).

خبر آنلاین یک تارنمای خبررسانی، در ایران است که طرفدار دولت ایران است.

۴۳ - "Member of Parliament's Defense for Mohseni Eje'i" [دفاع نمایندگان مجلس از محسنی اژه ای], *Farda News* [Tehran], July 27, 2009.

<http://www.fardanews.com/fa/news/87456/%D8%AF%D9%81%D8%A7%D8%B9->

%D9%86%D9%85%D8%A7%D9%8A%D9%86%D8%AF%DA%AF%D8%A7%D9%86-

با بازبینی تاریخچه و سوابق پیشین وزرای گوناگون وزارت اطلاعات و امنیت میتوان به مشاهدات زیر دست یافت:

- بیشتر آنان از مدرسه حقانی قم، یک مدرسه علوم شیعه که توسط یکی از گروههای روحانی تندرو و دست راستی اداره میشود، فارغ التحصیل شده اند.
- تمامی آنها تحصیلکرده رشته حقوق هستند؛ یا در حوزه دانشگاهی و یا در مدارس مذهبی.
- بسیاری از آنها صاحب مقامهایی در قوه قضائیه کشور (برای نمونه، در مقام دادستان، رئیس دادگاه انقلاب اسلامی، دادستان کل) بوده اند.
- همگی آنها نظرات مذهبی و سیاسی محافظه کارانه داشته اند.
- همه آنها روحانی بوده اند (چرا که طبق قانون میبایستی دارای درجه اجتهاد از یکی از مدارس مذهبی باشند).^{۴۴}

مصلحی، وزیر کنونی اطلاعات و امنیت، بارها اظهار کرده است که بیشتر اطلاعات گردآوری شده "واواک" بر پایه اطلاعات رسیده از سوی مردم میباشد. "واواک" یک شماره تلفن سه رقمی (۱۱۳) را در اختیار عموم قرار داده است تا آنها هرگونه رفتار مشکوکی را از این طریق گزارش دهند.^{۴۵}

%D9%85%D8%AC%D9%84%D8%B3-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D8%AD%D8%B3%D9%86%DB%8C-%D8%A7%DA%98%D9%87-%D8%A7%DB%8C (accessed November 12, 2012).

^{۴۴} "Milani and Ashkevari Speak About the Haghani School," *YouTube*, November 14, 2011, <http://www.youtube.com/watch?v=oabDKk49BzI> (accessed April 11, 2012); در مورد اجتهاد به پاورقی ۳۹ رجوع کنید.

^{۴۵} Yesterday, Today, Tomorrow—Heydar Moslehi, the Minister of Intelligence," *YouTube*, February 24, 2011, <http://www.youtube.com/watch?v=Y9wT3ljkhf8> (accessed April 11, 2012); "Introduction to the Ministry of Intelligence Public Relations" [آشنائی با روابط عمومی وزارت اطلاعات] *Jame Jam Online* [Tehran], February 11, 2009, <http://www.jamejamonline.ir/papertext.aspx?newsnum=100898806386> (accessed April 11, 2012).

شکل ۴. وزیران اطلاعات و امنیت ایران بترتیب

دوران وزارت، از سال ۱۳۶۰ تا کنون

منبع: بر پایه اطلاعات برگرفته شده از منابع گوناگون در تهیه این گزارش.

از زمان تشکیل "واواک"، مسئولین بسیاری در رأس اداره های مختلف آن بوده اند؛ اما تنها تعداد کمی از آنها از شخصیت‌های مهم این تشکیلات بوده اند. یکی از آنها سعید حجاریان است که از بنیانگذاران این وزارتخانه می‌باشد. اینطور گمان زده می‌شود که وی مغز متفکر اصلی سامانه اطلاعاتی ایران پس از انقلاب بود. او بعنوان معاون اولین وزیر اطلاعات و امنیت (ریشه‌ری)، پس از بنیانگذاری این وزارتخانه در سال

سعید حجاریان
منبع: <http://www.rferl.org>

۱۳۶۳ بخدمت گمارده شد و دستگاه اطلاعاتی جمهوری اسلامی را طراحی و سازماندهی کرد. زمانی‌که فلاّحیان، دومین وزیر اطلاعات و یکی از روحانیون تندرو، به این وزارتخانه راه یافت، حجاریان به این دلیل که باور داشت وزیر جدید سوابق بحث برانگیزی دارد، از این وزارتخانه کناره‌گیری کرد.

حجاریان و دیگر انقلابیون چپی [اشاره ۶](#) به این شناخت دست پیدا کرده بودند که ایران نیاز به یک فضای باز سیاسی دارد؛ در غیراینصورت، جمهوری اسلامی نمیتوانست ماندگار باشد. براین اساس، وی به برنامه ریز برجسته جنبش اصلاحات تبدیل شد. پس از انتخاب خاتمی بمقام ریاست جمهوری در سال ۱۳۷۶، وی حجاریان را به مقام مشاور خود برگزید. در سال ۱۳۷۸ حجاریان توسط تندروها مورد سوء قصد قرار گرفت.^{۴۶}

سعید امامی
منبع: <http://www.iradj-shokri.blogspot.com/>

سعید امامی (یا سعید اسلامی) مقام معاونت امنیت وزارت اطلاعات را عهده دار بود. او بدلیل مسئولیت داشتن در عملیات موسوم به "قتل های زنجیره ای"، که به منظور سوء قصد بجان روشنفکران ایران در دهه ۱۳۷۰ طراحی و اجرا شد، بحث برانگیزترین کارمند "واواک" شمرده می‌شد. از آنجائیکه وی با گرفتن بورس تحصیلی برای ادامه تحصیل در سال ۱۳۵۵ به ایالات متحده رفته بود، و بخاطر پیشینه خانوادگی وی (که وابستگی هائی به رژیم شاه داشتند)،

پرسشهایی در مورد وفاداری او و شایستگی اش برای خدمت در "واواک" بمیان آمده بود. او، در دوران وزارت ریشه‌ری، مقام کلیدی کارشناس مسائل جهانی در وزارت اطلاعات را داشت. پس از آنکه فلاّحیان بمقام وزیر اطلاعات و امنیت برگزیده شد، امامی به سمت معاونت امنیت این وزارتخانه، یعنی اصلی ترین بخش این دستگاه رسید.

^{۴۶} - Muhammad Sahimi, "Reformist Strategist: Saeed Hajjarian," *Tehran Bureau*, PBS, July 8, 2009, <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2009/07/reformist-strategist-saeed-hajjarian.html> (accessed 17 May, 2012).

افشای قتل‌های زنجیره ای روشنفکران ایران و گشودن باب تحقیق توسط خاتمی منجر به آشکار شدن نقش امامی در این جنایات و دستگیری وی شد. وزارت اطلاعات بعدها اعلام کرد که امامی در زندان دست به خودکشی زده است.^{۴۷}

مصطفی پورمحمدی

منبع: <http://ar.electionsmeter.com/>

مصطفی پورمحمدی دادستان دادگاه انقلاب اسلامی در استانهای خوزستان و خراسان بود. وظیفه دادگاههای انقلاب اسلامی در ایران، محاکمه افرادی است که به جرم تهدید بر علیه انقلاب و اسلام مورد شک واقع شوند. وی در سال ۱۳۶۶ به مقام رئیس اداره ضد اطلاعات برگزیده شد. در سال ۱۳۶۹ وی به مقام معاون وزارت اطلاعات ارتقاء پیدا کرد و در سال ۱۳۷۰ به ریاست اداره برون مرزی [عملیات] این وزارتخانه رسید. در سال ۱۳۸۴ پس از انتخاب احمدی نژاد در اولین دوره ریاست جمهوری اش، پور محمدی نامزد اصلی برای مقام وزیر اطلاعات و امنیت بود اما به مقام وزارت

کشور رسید. بدنبال تنشها و اختلافات جدی بین مصطفی پورمحمدی با رئیس جمهور، احمدی نژاد وی را مجبور به استعفا در سال ۱۳۸۷ کرد.^{۴۸}

اگرچه شناسائی افراد رده های بالای "واواک"، بجز شخص وزیر، کار بسیار مشکلی است، اما بنظر میرسد که در حال حاضر شخصی بنام "گرامی" دارنده مقام معاونت این وزارتخانه باشد. شخص دیگری بنام "آهنگران" ظاهراً مسئول اداره فناوری این وزارتخانه است.^{۴۹}

۹- اداره مرکزی

مقر اصلی "واواک" بنظر میرسد که در شمال تهران باشد.^{۵۰}

^{۴۷} Ebrahimi, "Who is Saeed Emami?"

^{۴۸} "Mostafa Poormohammadi's Biography" [زندگینامه: مصطفی پورمحمدی]،

Hamshahri Online [Tehran], February 25, 2008, <http://hamshahronline.ir/news-45214.aspx> (accessed May 17, 2012);

"Mostafa Poormohammadi: I Had No Role in the Chain Murders."

^{۴۹} "The Deputy of the Minister of Intelligence: Enemies' Aggression Is a Sign of Achievement by the Islamic Republic"

[معاون وزیر اطلاعات: تهاجم دشمنان نشانه توفیقات بزرگ نظام اسلامی است]

Islamic Republic News Agency [Tehran], September 5, 2011, <http://irna.ir/NewsShow.aspx?NID=30550101> (accessed May 17, 2012).

شبکه خبری جمهوری اسلامی (ایرنا) خبرگزاری رسمی ایران و سخنگوی دولت است.

"The Ministry of Intelligence Deputy: The Internet Network Is a Spy"

Aftab News [Tehran], April 5, 2012, <http://www.aftabnews.ir/vdcbg0b88rhba5p.uiur.html> (accessed May 17, 2012);

"The Ministry of Intelligence Deputy: We Have Identified Two New Viruses"

[معاون وزارت اطلاعات: دو ویروس رایانه ای جدید شناسائی کردیم]

Aftab News [Tehran], January 19, 2012, <http://aftabnews.ir/vdccl0s0ffyt0os6.2a2y.html> (accessed May 17, 2012).

نام کامل مسئولین، همچنین نام دیگر مدیران "واواک" را نتوانستیم بیوریم.

^{۵۰} "Satellite Image of the Ministry of Intelligence Building" [عکس ماهواره ای از ساختمان اصلی وزارت اطلاعات]،

Anti-Dictator [Iranian blog], September 2009, http://zobin-cost.blogspot.com/2009/09/blog-post_03.html (accessed May 16, 2012).

این یک صفحه اینترنتی ایرانی است که عکس و مقالات منتشر شده در دیگر تارنماهای ایرانی منتقد از دولت ایران را انعکاس میدهد.

۱۰- فرماندهی و کنترل

"واواک" دارای یک بودجه مالی مخفی است و به هیچیک از دیگر سازمانهای دولتی و مجلس پاسخگو نیست. "واواک" دارای یک موقعیت فرا قانونی است که تنها به مقام عالی رهبری، که در حال حاضر آیت الله خامنه ای میباشد، پاسخگو است.^{۵۱}

همانطور که پیشتر به آن اشاره شد، سیاستهای امنیتی- ملی جمهوری اسلامی ایران را مقام عالی رهبری تعیین میکند (به ۷- تشکیلات رجوع کنید). رئیس جمهور در گزینش وزیر اطلاعات و امنیت، میبایست تأیید مقام عالی رهبری را جلب کرده باشد؛ چرا که مقام عالی رهبری با دریافت مصلحت اندیشی های وزیر اطلاعات و کار مستقیم با وی اقدام به اجرا گذاشتن سیاستهایش میکند.^{۵۲}

روش اتخاذ شده آنطور که در ظاهر امر پیداست، آنست که مقام عالی رهبری سیاستهای کلی خود را به بحث و تبادل نظر گذاشته و آنها را به شورای عالی امنیت ملی تحویل میدهد. سپس "واواک" بعنوان یکی از زیر مجموعه های شورا، این سیاستها را در رابطه با فعالیتهای اطلاعاتی به اجرا میگذارد. همچنین اینطور بنظر میرسد که مقام عالی رهبری میتواند با دستور مستقیم به وزیر اطلاعات و امنیت، مأموریتهای مشخص و مخفی را به اجرا گذارد.

۱۱- تعداد اعضا

کارشناسان، "واواک" را با داشتن بیش از ۳۰۰۰۰ تن مأمور و کارمند تدارکاتی، بعنوان یکی از بزرگترین و فعالترین بنگاههای اطلاعاتی خاورمیانه میدانند.^{۵۳}

۱۲- عضوگیری و بکارگیری

طبق قانون اساسی ایران (ماده ۱۲)،^{۵۴} هیچیک از کارمندان آن نمیتوانند عضو هیچ گروه و یا حزب سیاسی باشند. مأموران "واواک" پیش از آنکه هرگونه مأموریت و یا عملیاتی به آنها واگذار شود، مراحل بسیار دقیق و سختگیرانه ای را در روند گزینش خود طی میکنند، که چنانچه جزئیات آن برای عموم افشا گردد، میتواند موجب گرفتاری برای بالاترین مقامات مسئول را به همراه داشته باشد.^{۵۵}

برای عضویت و بکار گمارده شدن در "واواک" دو راه وجود دارد. یکراه، از سرگذراندن مراحل گزینش در رشته های اصلی مورد نیاز "واواک" در دانشگاه امام محمد باقر در تهران است. این دانشگاه با "واواک" مرتبط است. "واواک" با پذیرش داوطلب به میزان سه برابر گنجایش، آنان را مورد آزمایشهای جسمی، هوش و صفات شخصی، مصاحبه و تحقیق در باره پیشینه شان قرار میدهد.

اهمیت آزمونهای جسمانی در "واواک" نسبت به ارتش و یا دیگر نیروهای ویژه کمتر است. گرچه داشتن سلامتی یکی از الزامات است، اما آزمونهای هوش و صفات شخصی از آزمون جسمانی مهمتر هستند.

^{۵۱} Zucker, "Disinformation Campaign in Overdrive: Iran's VEVAK in High-Gear"; "Iran's Ministry of Intelligence and Security."

^{۵۲} "Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country."

^{۵۳} Cyrus Maximus, "The Ministry of Intelligence and Security," *Iran Channel*, September 16, 2010, <http://iranchannel.org/archives/357> (accessed April 11, 2012).

^{۵۴} Zucker, "Disinformation Campaign in Overdrive: Iran's VEVAK in High-Gear"; "Intelligence and Law."

این آزمون‌ها در دفتر اطلاعات در همدان، شهری در غرب ایران، برگزار میشوند. مصاحبه‌ها در واحدهای گزینش، مستقر در بنگاه‌های اطلاعاتی "واواک" در سطح استان‌ها انجام میگیرند.^{۵۵} دانشکده اطلاعات دانشگاه امام محمد باقر، در سال ۱۳۹۱ در این رشته‌های اصلی در سطح مدرک کارشناسی دانشجو می پذیرفت:^{۵۶}

نام رشته	گرایش	جنس	ظرفیت
علوم سیاسی	مطالعات امنیتی	مرد	۱۰۰ نفر
علوم اجتماعی	مطالعات امنیتی	مرد	۱۰۰ نفر
مدیریت	مدیریت اطلاعات و ارتباطات	مرد	۱۰۰ نفر

همچنین، این دانشکده در سطح مدرک کارشناسی ارشد با جزئیات زیر دانشجو می پذیرفت:^{۵۷}

گروه	رشته	گرایش	جنس	ظرفیت
علوم انسانی	علوم سیاسی	مطالعات امنیتی	مرد	۳۸
فنی و مهندسی	مهندسی برق- مخابرات	داده‌های الکترونیکی	مرد	۱۹
علوم پایه	علوم قانونی	زیست‌شناسی و اطلاعات مواد شیمیایی	مرد	۱۹

"واواک" هر سال فرصتهای تحصیلی در رشته‌های مختلف را در راستای نیازهای خود اعلان میکند.^{۵۸} راه دیگری که برای بکارگمارده شدن در "واواک" وجود دارد، از طریق معرفی و توصیه از طرف یکی از کارمندانی که در این وزارتخانه کار میکند میباشد. کارکنان "واواک" معمولاً خویشاوندان و یا کسانی که با آنها ارتباط نزدیک دارند را پیشنهاد میکنند. واحدهای گزینش، نامزدهای پیشنهاد شده را به مراکز بهداشت و درمانی "واواک" در استانهای محل اقامت داوطلبان ارسال میکنند.

^{۵۵} - "How to Be Hired at the Islamic Republic of Iran's Ministry of Intelligence and Security", *Efshagari* [Iranian blog], June 9, 2010, <http://efshagary.wordpress.com/2010/06/09/%D8%A7%D8%B3%D8%AA-%D8%AE%D8%AF%D8%A7%D9%85-%D8%AF%D8%B1-%D9%88%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D8%A7%D8%AA-%D8%AC%D9%85%D9%87%D9%88%D8%B1/> (accessed April 10, 2012).

^{۵۶} - "Introduction to the School of Intelligence Is Online", *Bargh Arshad* [Iranian blog] [Tehran], July 16, 2012, [معرفی دانشکده اطلاعات بر روی سایت قرار گرفت] <http://bargharshad.blogfa.com/post/100> (accessed September 13, 2012).

^{۵۷} - [معرفی دانشکده اطلاعات بر روی سایت قرار گرفت], *Bargh Arshad* [Iranian blog] [Tehran], July 16, 2012,

^{۵۸} - [معرفی دانشکده اطلاعات بر روی سایت قرار گرفت], *Bargh Arshad* [Iranian blog] [Tehran], July 16, 2012,

پس از گذشت از این مرحله، نامزدان به همدان رفته و آزمونهای هوش و صفات شخصیتی را از سر میگذرانند و اگر پذیرفته شوند، مأموران "واواک" با آنها در رابطه با فرهنگ ایرانی، اقتصاد و موارد سیاسی – اجتماعی مصاحبه‌هایی انجام میدهند. مصاحبه‌ها و تحقیقات پیشینه‌ای میتوانند از ۹ ماه تا بیشتر از دو سال بطول بیانجامد. نامزدهای موفق سپس برای دریافت پرورش و آموزشهای اطلاعاتی وارد دانشگاه امام محمد باقر میشوند. پس از پشت سر گذاشتن یک دوره ارزیابی از استعدادهایشان، این نامزدها به یکی از دفاتر "واواک" در استان محل اقامت و زندگی خود فرستاده میشوند. میزان حقوق سالانه هر کارمند بستگی به مکان و اداره‌ای دارد که نامزد به آنجا اعزام میشود. کارکنانی که در اداره امنیت و مأمورانی که در بخشهای ضد خوف افکنی و اطلاعات "واواک" بکار مشغولند، احتمالاً جزو دریافت کنندگان بالاترین حقوق سالیانه هستند. کارکنان "واواک" هنگام شروع کار در این تشکیلات یک نام مستعار دریافت میکنند.^{۵۹}

ضوابط و شرایط نامزدها به این قرار است:

- باورمندی به اسلام
- داشتن تابعیت ایران و باورمندی به اصل ولایت فقیه و جمهوری اسلامی
- داشتن سلامت ذهنی و جسمی طبق تائیدات پزشکان "واواک"
- نداشتن هر گونه شغلی در هیچیک از سازمانهای دولتی
- دارا بودن مدرک تحصیلی دیپلم دبیرستانی با حداقل معدل ۱۲ (از ۲۰) در رشته علوم و ریاضیات و ۱۴ (از ۲۰) در دیگر رشته‌ها؛ و
- حداکثر سن ۲۲ سال برای مقطع کارشناسی و ۲۷ سال برای مقطع کارشناسی ارشد میباشد.^{۶۰}

"واواک" همچنین از برون مرز هم استخدام میکند. بین سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۱، "واواک" از اعضای پیشین سازمان مجاهدین خلق ایران ساکن اروپا را به استخدام خود درآورد و از آنها در یک کارزار دروغ پراکنی بر علیه مجاهدین سود جست. سازمان مجاهدین یک گروه ضد جمهوری اسلامی است که دارای گرایشات بینشی در هم آمیخته‌ای از اسلام و آموزشهای مارکس میباشد. این سازمان در دهه ۱۳۴۰ بنیانگذاری شد و نقش بسزائی در انقلاب ایران داشت. اما پس از انقلاب و بدلیل اختلافات بینشی و نظری با حاکمان، جمهوری اسلامی سازمان مجاهدین را تهدیدی بر علیه انقلاب بحساب می‌آورد.

در اوایل دهه ۱۳۶۰، صدام حسین و رژیم بعث در عراق به یکی از حامیان این گروه تبدیل شد. مجاهدین خلق چندین حمله خوف افکنانه بر علیه منافع ایران در درون و برون مرز انجام داده‌اند. دولت ایران و دستگاه اطلاعاتی آن، مجاهدین خلق را جدّیترین سازمان مخالف خود بشمار میاورند. پایگاه اصلی سازمان مجاهدین، قرارگاه اشرف در عراق است. با سرنوشتی رژیم بعث در عراق در سال ۱۳۸۲، این سازمان هم حامیان خود را از دست داد. پس از پایان جنگ بین ایران و عراق، "واواک" با در دستور کار قرار دادن یک جنگ روانی بر علیه مجاهدین به مصاف با این سازمان پرداخت، اما مجاهدین همچنان به دوام خود ادامه میدهند.

^{۵۹} - "How to Be Hired at the Islamic Republic of Iran's Ministry of Intelligence and Security";
"Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country."

^{۶۰} - [معرفی دانشکده اطلاعات بر روی سایت قرار گرفت]، Bargh Arshad (Iranian blog) [Tehran], July 16, 2012.

جدا از مجاهدین خلق، آدمکشان "واواک" در دیگر شهرها مانند بغداد، برلین، دوی، ژنو، استانبول، کراچی، اوسلو، پاریس، رم و استکهلم، دیگر شخصیت‌های مخالف را هدف جنایات خود قرار داده اند.^{۶۱} بکار گرفتن یک بریتانیایی، "....." (از آوردن نام این شخص خودداری شده است)، و همسر وی، یک نمونه از تلاشهای "واواک" در ناگزیر کردن غیر ایرانیان برای همکاری با این تشکیلات است. این شخص در دهه ۱۳۶۰ با سازمان مجاهدین خلق همکاری میکرد. همسر و برادر همسر این شخص، هر دو در آنزمان از اعضای سازمان مجاهدین خلق بودند. همسر ایشان در سال ۱۳۷۵ تصمیم به جدا شدن از سازمان را گرفت. دیری از ازدواج این دو نگذشته بود که "واواک" با تهدید مصادره ملک وسیعی که مادر همسر این شخص در تهران دارد، این زوج را مجبور به همکاری با خود کرد. این زوج موافقت کردند تا با جاسوسی بر علیه مجاهدین برای "واواک" کار کنند. شخص بریتانیایی در سال ۱۳۸۱ با مأموران "واواک"، که به پیشینه وی علاقه مند بودند، در تهران ملاقات کرد. وی برای نجات جان برادر شوهرش، که هنوز عضوی از مجاهدین بود، پذیرفت تا با "واواک" همکاری کند. طی دورانی که این شخص در تهران اقامت داشت، مشغول به کارآموزی توسط "واواک" شد. پس از بازگشت به انگلستان، او تارنمای (از آوردن نام تارنما خودداری شده است) را در زمستان ۱۳۸۰ براه انداخت. پس از چندین سفر به ایران و سنگاپور، کشوری که "واواک" با مأموران برون مرزی خود رابطه برقرار میکند، سازمان مجاهدین به وفاداری این شخص و همسرش مشکوک میشود. بالاخره این شخص در سال ۱۳۸۳ موفق به ملاقات با برادر شوهرش، که پس از دستگیری توسط مقامات سوریه از این کشور به ایران فرستاده شد، میشود (مقامات سوریه با "واواک" همکاریهای نزدیک دارند). وی نیز توسط "واواک" مجبور به همکاری با این تشکیلات شد.^{۶۲} پس از آنکه احمدی نژاد به مقام ریاست جمهوری رسید، "واواک" اداره برون مرزی خود را برای بکارگیری افراد غیر ایرانی تقویت کرد. بودجه های مالی گسترده نه تنها این قابلیت را برای "واواک" فراهم میکند تا تندروهای جهادگرا را در عراق و افغانستان بکار بگیرد، بلکه با استفاده از جاسوسان نفوذی و مأموران به خدمت گرفته شده، "واواک" میتواند کارزارهای دروغ پراکنی براه بیاندازد. روش بکارگیری غیر ایرانیان توسط "واواک"، تقریباً همانی است که برای ایرانیان است. "واواک" نامزدهای بالقوه را ابتدا شناسائی میکند و سپس با آنها تماس برقرار میکند. اگر این افراد واکنش مثبت نشان دهند، کنسولگری ایران در آن کشور با بهانه هایی از قبیل یک دیدار و یا دعوت به یک سمینار، پیش از فرستادنشان به ایران با آنها تماس برقرار میکند و یک مصاحبه غیر رسمی با آنها انجام میدهد. زمانی که این نامزدان در ایران هستند، "واواک" یا نیروی قدس، قابلیت این افراد را بعنوان مأمور آزمایش میکنند. نامزدان موافق با همکاری، به پایگاههایی در اطراف تهران و یا به قم برای کارآموزی فرستاده میشوند. "واواک" ترجیح میدهد که مأموران غیر ایرانی خود را ابتدا از کشورهای مسلمان، بویژه عراق و لبنان، و پس از آن از دیگر کشورهای شیعه گزینہ کند. "واواک" برای غیرایرانیان در کشورهای حوزه خلیج فارس، یمن، سودان، لبنان، فلسطین، اروپا، شرق و جنوب آسیا، و آمریکای شمالی و جنوبی (بویژه

^{۶۱} - "Masters of Disinformation," *Iran Terror Database*, November 22, 2005, 2.

<http://www.iranterror.com/index2.php?option=comcontent&dopdf=1&id=113> (accessed April 11, 2012);

"Mujahedeen-e Khalq (MEK)," Federation of American Scientists, Intelligence Resource Program, July 13, 2004,

<http://www.fas.org/irp/world/para/mek.htm> (accessed May 18, 2012).

^{۶۲} - Zucker, "Disinformation Campaign in Overdrive: Iran's VEVAK in High-Gear."

در منطقه سه مرزی [پاراگوئه، آرژانتین و برزیل] که جمعیت چشمگیری از لبنانی ها در آنجا زندگی میکنند) مراکز کارگزینی براه انداخته است.^{۶۳}

۱۳- آموزش و تلقین فکری

نامزدهای برگزیده، آموزشهای خود را در تهران و قم پشت سر میگذارند. دانشکده اطلاعات "واواک" که در سال ۱۳۶۵ توسط مقام عالی رهبری آیت الله خامنه ای بنیانگذاری شد، مسئول کارآموزی مأموران "واواک" است. یگانهای گزینشی "واواک"، نامزدهای خود را برای کارآموزی دستچین کرده و بکارمیگمارند (به بخش عضویت و بکارگماری در بالا رجوع کنید). بخش علوم سیاسی، کارآموزی در رشته های علوم استراتژیک و علوم امنیتی را به دانشجویان مرد و زن ارائه میدهد، اگرچه "واواک" هیچوقت دانشجویان زن را برای گزینش نمیپذیرد.

افراد، برای برگزیده شدن، میبایستی دارای ۲۷ سال سن و باورمندی و التزام به دین اسلام و اصل ولایت فقیه، نظریه ای که توسط حکومت ایران ابداع شده و فقیه را رهبر مسلمانان میداند، باشند (از زمانیکه انقلاب رخ داد، اول آیت الله خمینی و در حال کنونی آیت الله خامنه ای صاحبان این مقام بوده اند). اما از آنجائیکه "واواک" مسیحیان، سنی ها و همانطور که پیشتر به آن اشاره شد حتی یهودیان را هم عضوگیری میکند، نشان میدهد که این امکان وجود دارد تا کسانی که لزوماً به اصل ولایت فقیه باورمند نیستند در این تشکیلات مشغول بکار شوند.^{۶۴}

---

^{۶۳} - "Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country."

^{۶۴} Q&A About Majoring in Schools with the Prospect of Employment at MOIS," *Afkar-e-Now* [Tehran], n.d., -
<http://www.afkarenow.com/barname/Etelaat.htm> (accessed 12 January, 2012);
"Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country."

۱۴- شیوه های عملیاتی و فنون جنگی

۱۴،۱- عملیات

وزارت اطلاعات و امنیت با بکارگیری شیوه های گوناگون فنون جنگی عمل میکند. مأموران این تشکیلات میتوانند زیر پوشش دیپلمات در سفارت های ایران یا در مقام کارکنان شرکتهای دیگر مانند ایران ایر، شعبه های بانکهای ایرانی، و یا حتی بعنوان صاحبان شرکتهای خصوصی ظاهر شوند. حتی تصور میشود که بسیاری از ایرانیانی که در سامانه های آموزشی برون مرزی، مانند دانشگاهها، مشغول بکار هستند، ممکن است که از کارکنان "واواک" باشند؛ چرا که از آنجائیکه آنها در بعضی مواقع مجبور به سفر به ایران میشوند (شاید برای مسائل مهاجرتی و یا بورس های تحصیلی که توسط دولت ایران داده میشوند و یا به دلالتی دیگر) میتوانند با "واواک" همکاری کنند. برای تأمین مالی عملیات، "واواک" معمولاً از شعبه های بانکهای دولتی در برون مرز استفاده میکند.^{۶۵}

همچنین، حزب الله لبنان و نیروی قدس سپاه با "واواک" ارتباط تشکیلاتی دارند (به نمودار ۱. در بالا رجوع کنید). پشتیبانی از حزب الله یکی از اهداف اصلی سیاست برون مرزی ایران بوده است. برای مقابله با تهدیدات اسرائیل، ایران حزب الله را از پشتیبانی های تدارکاتی و مادی خود بهره مند کرده و از آن بعنوان یک هم پیمان در عملیات اطلاعاتی خود استفاده میکند. اینگونه پشتیبانی ها معمولاً در پوشش دیپلماتیک از سوی ایران ارائه میشوند.

با برآوردی که از سامانه اطلاعاتی ایران در دهه ۱۳۷۰ بدست آمد، نشان داده شده است که "بزرگترین تسهیلات نیروی قدس در اروپا در سفارت ایران در آلمان قرار داشت. طبقه سوم این سفارت دارای بیست کارگزار قدس بود که عملیات خوف افکنانه در اروپا را هماهنگی میکردند ... از چندی پیش، مراکز عملیاتی اصلی در بلغارستان راه اندازی شده اند و نیروی قدس سعی داشته است تا تسهیلات عملیاتی دیگری را در میلان راه اندازی کند."^{۶۶} بیشتر مقامات برون مرزی و دیپلماتهای ایرانی با "واواک" و یا دیگر مأموران امنیتی همکاری کرده اند. "واواک" هماهنگ با وزارت امور خارجه برای جمع آوری اطلاعات، در عملیاتی که در برون مرز انجام میدهد، از سفارتخانه های ایران استفاده میکند.

مأموران "واواک" و نیروی قدس از طریق سفارتخانه ها گذرنامه های دیپلماتیک دریافت میکنند. علاوه بر این، اعتقاد بر این است که نیروی قدس هماهنگی های لازم با وزارت اطلاعات و امنیت را از طریق سفارتخانه های غیر ایرانی، بنگاههای خبریه و مراکز فرهنگی در کشورهای مورد هدف خود انجام میدهد.^{۶۷}

^{۶۵} - "Operations Ministry of Intelligence and Security [MOIS] Vezarat-e Ettela'at va Amniat-e Keshvar VEVAK," Federation of American Scientists, Intelligence Resource Program, August 11, 1997, <http://www.fas.org/irp/world/iran/vevak/org.htm> (accessed April 11, 2012).

^{۶۶} - Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 6.

^{۶۷} - "Iran's Ministry of Intelligence and Security," *Iran Focus*; U.S. Congress, House of Representatives, Committee on Homeland Security, Subcommittee on Counterterrorism and Intelligence, "Hezbollah in Latin America: Implications for U.S. Security," July 7, 2011, 6 (statement of Douglas Farah), <http://homeland.house.gov/sites/homeland.house.gov/files/Testimony%20Farah.pdf> (accessed April 11, 2012).

جایگزینی سفیر سابق ایران در دمشق با حبیب طاهریان از مقامات پیشین "واواک"، در خرداد ۱۳۹۰، نمونه بارزی از بکارگیری مأموران اطلاعاتی تحت پوشش دیپلماتیک است.

این حرکت میتواند در نتیجه افزایش عملیات مخفی در بین مخالفین دولت در سوریه و تصمیمات ایران برای پشتیبانی کردن از سوریه در خلال دوران سختی که این کشور از سر میگذراند باشد. طاهریان همچنین پیشتر از این، سفیر جمهوری اسلامی در برزیل بود؛ که یکی دیگر از مناطق مورد توجه برای ایران بشمار میآید. گسترش کنشگری اطلاعاتی ایران در آمریکای لاتین، به همراه رشد روابط اقتصادی، سیاسی و فرهنگی با این کشور، نکته ای است که مورد توجه ایالات متحده آمریکا قرار گرفته است.^{۶۸}

"واواک" با بهره گیری از روشهای گوناگون، در اجتماعات ایرانی در برون مرز نفوذ میکند. برای نمونه، از انجمنی با پوشش "پشتیبانی از پناهندگان ایرانی" در پاریس استفاده میشود تا با بکارگیری پناهجویان، از آنها بعنوان جاسوس بین ایرانیان در فرانسه استفاده شود. "واواک" همچنین مأمورانی را دارد که در برون مرز آدم ربائی میکنند. آنها پس از ربودن مخالفان و برگرداندن آنان به ایران، یا آنها را در زندان نگه میدارند و یا سر به نیست میکنند. روشها و تدابیر نفوذ و تفرقه افکنی در میان مخالفان برون مرز، در نوشتاری که در یکی از تارنماهای وابسته به دولت کنونی ایران منعکس شده است، توضیح داده شده است. این نوشتار با عنوان "چگونه نیروهای اطلاعاتی ایران در برون مرز عمل میکنند"، چگونگی بهره گرفتن از کارکردهای گوناگون ایران برای نفوذ در بین مخالفان برون مرز را نشان میدهد.

"واواک" از کارمندان پیشین خود و یا از کسانی که مایل به همکاری با آن هستند استفاده میکند. آنها موقتاً زندانی میشوند و این امر تبدیل به سندی در کنشگری آنها در مخالفت با جمهوری اسلامی میشود. پس از مدتی، دیگر کسی کنشگریهای سیاسی پیشین آنان را مورد پرسش قرار نمیدهد؛ چرا که یک زندانی سیاسی بودن به صرف خود کفایت تا پیام مخالف رژیم بودن را به همه برساند. کنشگران برون مرزی هم شاید به چنین فردی کمک و یاری برسانند تا وی با همکاری برخی سازمانهای بین المللی از کشور خارج شود. یا "واواک" شاید خودش این شخص را تحت عنوان "مخالف فراری" به خارج منتقل کند. یک چنین کارکردی از آزاد سازی زندانیان سیاسی به برون مرز، نهال بی اعتمادی را در بین مخالفان در تبعید کاشته و پرورش میدهد.^{۶۹}

^{۶۸} - "The Minister of Intelligence Deputy Became Iran's Ambassador in Syria" [معاون وزیر اطلاعات سفیر ایران در سوریه شد] *Iran Briefing (Human Rights Violation by Iran's Revolutionary Guards)*, June 20, 2011, <http://farsi.iranbriefing.net/?p=12051> (accessed May 19, 2012).

^{۶۹} - "How Do Iranian Intelligence Forces Operate Outside of the Country?" [نیروهای نفوذی اطلاعاتی ایران در خارج از کشور چگونه عمل میکنند؟] *Khabar Online [Tehran]*, June 9, 2010, <http://www.khabaronline.ir/news-67593.aspx> (accessed April 4, 2012); Gholamali Bigdeli, "Condemnation of Two Ministry of Intelligence Agents at a Paris Court" [محکومیت دو تن از عوامل وزارت اطلاعات در دادگاه پاریس] *Radio Koocheh*, June 25, 2011, <http://radiokoocheh.com/article/113111> (accessed April 4, 2012). رادیو کوچه یک ایستگاه رادیویی است که بنظر میرسد بیرون از ایران بکار مشغول باشد. این رادیو دارای نظرات انتقادی از اوضاع اجتماعی و سیاسی ایران است. قابل اعتماد بودن این تارنما میتواند دستخوش تغییر باشد.

۱۴،۲- مهار رسانه ها

"واواک" همچنین دست به فریب خبری و گمراه کردن مردم میزند. بزرگترین بخش در "واواک"، بخش تفرقه افکنی است. این بخش با بهره گیری از ابزار جنگ روانی و فریب خبری به مقابله کردن با مخالفان دولت میپردازد. این بخش همچنین مسئول بکارگیری ابزار جنگ روانی برای خبرسازی های جعلی در رسانه ها است تا بتواند جاسوسان بیگانه را در مورد قابلیت های اطلاعاتی و نظامی ایران منحرف سازد؛ هرچند، مکان دقیق این بخش در درون این وزارتخانه کاملاً هم مشخص نیست. معمولاً، این بخش ممکن است که خبری را دامن بزند که ۸۰ تا ۹۰ درصد آن قابل اطمینان باشد، اما ۱۰ تا ۲۰ درصد آن فریب خبری باشد. علی یونسی، وزیر پیشین اطلاعات و امنیت، گزارشی را در مهرماه ۱۳۷۳ از تلویزیون دولتی به این مضمون ارائه داد، که بخش تفرقه افکنی وزارت اطلاعات، هزاران مأمور، که شامل برخی از اعضای پیشین مجاهدین خلق میشوند، را بکار گماشته است تا عملکرد این بخش را تقویت کند.^{۷۰}

تا آنجا که به اینترنت مربوط میشود، طی ۱۰ سال گذشته "واواک" و دو نهاد دیگر دولتی، یعنی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (IRIB) کوشش کرده اند تا دسترسی ایرانیان به اینترنت را به مهار خود درآورند. این کوشش پس از انتخابات پرسش برانگیز ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۸ شدت بیشتری پیدا کرد. دولت ایران با تحمیل روشهای اطلاعاتی، فنی و برنامه ریزی های هدفمند فرهنگی کوشش کرده است تا دسترسی به اینترنت را به مهار خود درآورد.

رئیس اداره ضد اطلاعات "واواک" بیان کرده است که "اینترنت یک خطر جهانی محسوب میشود و ایران همواره مواظب جاسوسان است."^{۷۱} کوشش این نهادها بر آن است تا با همکاری با یکدیگر هر گونه تارنمایی که مشکل ساز باشد را مسدود کنند و اطمینان حاصل کنند که تنها تارنماهایی که به تأیید آنان رسیده است قابل دسترسی باشند.^{۷۲}

مهار رسانه ها و رسیدگی به چند و چون رسانه های مخالف در درون ایران و برون مرز از دیگر مسئولیتهای "واواک" بشمار میآیند. "واواک" کانالهای تلویزیونی را که نظرات سیاسی و مذهبی متضاد با دولت ایران را داشته باشند مورد هدف خود قرار میدهد. "واواک" همینطور میکوشد تا خبرهای داخلی و خارجی را مهار کند و خبرنگاران در ایران را تحت فشار قرار دهد. برای نمونه، "واواک" از دولت ایران خواسته است تا حضور خبرنگاران خارجی در ایران طی دوران انتخابات آتی ریاست جمهوری را محدود کند.

^{۷۰} Zucker, "Disinformation Campaign in Overdrive: Iran's VEVAK in High-Gear"; "Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country."

^{۷۱} Open Source Center, "Regime Using Increasingly Sophisticated Measures to Control Cyberspace," July 28, 2010, https://www.opensource.gov/portal/server.pt/gateway/PTARGS_0_0_200_203_0_43/content/Display/15438541/IAP20100728573001001.pdf (accessed March 22, 2012).

^{۷۲} Open Source Center, "When Did Filtration of Sites and Blogs Begin?" May 10, 2010, https://www.opensource.gov/portal/server.pt/gateway/PTARGS_0_0_200_203_121123_43/content/Display/IAP2010051933802_1#index=1&searchKey=7449847&rpp=10 (accessed March 22, 2012);

Omeed Agilee, "The Islamic Republic of Iran's Anti-Opposition Strategies in Social Media," June 16, 2011 (paper submitted in the English for Heritage Language Speakers (EHLS) Program, Georgetown University, August 2011).

"واواک" همچنین به دولت هشدار داده است، که اشتباهات دوره پیشین بحث برانگیز ریاست جمهوری، که منجر به پوشش گسترده خبری در سطح جهان شد، را دوباره تکرار نکند.^{۷۳}

۱۵- قابلیت‌های اطلاعاتی

هرگونه فعالیت اطلاعاتی از قبیل شنود هوشمند، جاسوسی و ضد اطلاعات، به احتمال زیاد تحت مدیریت "واواک" و با همکاری نزدیک سپاه پاسداران انجام میشود.

۱۵،۱- شنود هوشمند و اطلاعات رایانه ای

بنظر میرسد که ایران کوشش میکند تا قابلیت‌های اطلاعاتی خود را در خاورمیانه و مدیترانه گسترش دهد. برای نمونه، تصور میشود که ایران قابلیت اطلاعاتی شنود هوشمند (SIGINT) را ایجاد کرده باشد. طبق گزارشات، دو ایستگاه اطلاعاتی شنود هوشمند ایرانی – سوری، که با سرمایه سپاه پاسداران ایجاد شده اند، از سال ۱۳۸۵ شروع به فعالیت کرده اند؛ یکی در منطقه الجزیره در شمال سوریه، و دیگری در بلندیهای جولان جای دارد. طبق گزارشات، ایران برنامه راه اندازی دو ایستگاه اطلاعاتی شنود هوشمند دیگر را نیز در شمال سوریه برنامه ریزی کرده است. گرچه انتظار میرفت تا بهره برداری از این دو ایستگاه از دیماه ۱۳۸۵ آغاز شده باشد، اما در حال حاضر هیچگونه اطلاعاتی مبنی بر فعال بودن آنها در دست نمیباشد. سطح پایین فناوری بکار گرفته شده، نشانگر محدودیتهای این ایستگاهها در دریافت اطلاعات استراتژیک میباشد. آنطور که بنظر میرسد، این ایستگاههای اطلاعاتی تمرکزشان بر روی اطلاع رسانی به حزب الله لبنان است.^{۷۴}

در خرداد ماه ۱۳۸۹، ویروس "استاکس نت" با موفقیت توانست زیرساختهای غنی سازی اورانیوم ایران را مورد هدف قرار دهد. موفقیت این ویروس، بیانگر محدودیت های رایانه ای ایران است. در تابستان سال ۱۳۹۰، ایران در یک اقدام تلافی جویانه، برای مسدود کردن و برنامه ریزی کردن حملات رایانه ای، یک "مرکز فرماندهی رایانه ای" بوجود آورد.^{۷۵}

ایران همچنین دارای قابلیت گردآوری اطلاعات از طریق هواپیماهای تجسسی میباشد. این قابلیت اما، محدود به عملیات نظامی کوچک است که نیاز به تعداد کمی از اینگونه هواپیما ها را داشته باشد.^{۷۶}

^{۷۳} - "Intelligence Organizations Increase Their Control over Foreign Media in Iran" [سازمانهای اطلاعاتی کنترل خود را بر رسانه های خارجی در ایران افزایش میدهند], Gooya News, May 15, 2012, <http://news.gooya.com/politics/archives/2012/05/140573.php> (accessed May 17, 2012).

^{۷۴} Jones, "Iran Insights - Iran's Intelligence and Security Apparatus," 7.

^{۷۵} - "Factbox: What Is Stuxnet?" Reuters, September 24, 2010, <http://www.reuters.com/article/2010/09/24/ussecurity-cyber-iran-fb-idUSTRE68N3PT20100924> (accessed April 4, 2012); Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 7.

^{۷۶} Jones, "Iran Insights - Iran's Intelligence and Security Apparatus," 7.

۱۵,۲ - دستگاه جاسوسی

ایران در زمینه های دستگاه جاسوسی فردی (HUMIT) بسیار فعال بوده است. قابلیت ایران در گردآوری اطلاعات بسیار بالا و سازماندهی شده بوده و تمرکزش بر روی کشورهای همسایه است. همانطور که گفته شد، ایران با سوء استفاده از توجیهات دیپلماتیک، عملیات اطلاعاتی خود را پیش میبرد. در موارد بسیاری، دیپلماتهای ایرانی با استفاده از مرسولات دیپلماتیک قادر به ارسال اسلحه به دیگر کشورها شده اند. با اینحال، ایران در پوشش دادن به مأموران خود سهل انگاری هائی هم کرده است که در نتیجه، مأموران امنیتی دیگر کشورها در موارد گوناگونی قادر بوده اند مأموران ایرانی را شناسائی کنند.^{۷۷} با وجود توانائی های اشاره شده ایران در زمینه های جاسوسی فردی، قابلیت های فنی این کشور اما، هنوز عقب افتاده هستند. عملیات جاسوسان فردی ایران در گذشته و در برخی کشورهای همسایه که دارای سامانه های اطلاعاتی پیچیده هستند، مواردی از ضعف در دستگاه جاسوسی فردی ایران را نمایان کرده اند. برای نمونه، پس از حمله نیروهای ائتلاف به رهبری ایالات متحده به عراق در سال ۱۳۸۱، دست کم تعدادی از مأموران اطلاعاتی که قرار بود از اوضاع بی ثباتی در عراق بهره بگیرند تا در پیشبرد عملیات مخفی مشغول باشند، افشاء شدند. ایران تعداد بسیاری مأمور به عراق فرستاده است تا بتواند مقامات منتخب عراقی را تحت نفوذ خود درآورد و به کار آموزی گروه های شورشی در عراق بپردازد. ایران همچنین شبکه های اطلاعاتی خود را در دیگر کشورهای خاورمیانه، بویژه در کشورهایی که اکثریت جمعیت آنها شیعیان تشکیل میدهند و یا کشورهایی که دارای حاکمان منفور سنی هستند گسترده است. برای نمونه، در سال ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ دو شبکه جاسوسی ایران در کویت و بحرین کشف شدند.^{۷۸}

گسترش عملیات اطلاعاتی رژیم ایران در آمریکای لاتین، در کنار روابط رو به گسترش اقتصادی، سیاسی و فرهنگی اش در این منطقه، نگرانی هائی را برای ایالات متحده موجب شده است. دستگاه جاسوسی ایران با همکاری نیروی قدس و حزب الله لبنان، در گردآوری اطلاعات از ساکنین شیعه آمریکای لاتین موفقیت هایی بدست آورده است.

۱۵,۳ - دستگاه ضد جاسوسی

ایالات متحده در سال ۱۳۸۳ موفق شد تا اطلاعاتی در مورد طرح های کلاهک های اتمی ایران بدست آورد. همچنین، دیگر سازمان های اطلاعاتی غربی موفق شدند تا دانسته های مشابهی را از افسران سابق سپاه پاسداران، مانند سرهنگ علیرضا عسگری، که از ادامه خدمت به سپاه دست کشید، بدست آورند.

در حالیکه کسان دیگری هم وجود داشته اند، اما پشت کردن عسگری به سپاه پاسداران از اهمیت خاصی برخوردار است؛ چرا که وی نقش بارز و عمیقی در برقراری رابطه ایران با حزب الله داشت. بنظر میاید که عسگری در رساندن اطلاعات به اسرائیلی ها دست داشته است و احتمالاً هم منبع اطلاعات اسرائیل در عملیات "اورچارد" که راکتور هسته ای سوریه را هدف قرار داد، وی بوده است. اضافه بر این، مأموران اطلاعاتی غربی موفق شدند تا با کمک کردها در شبکه های اطلاعاتی ایران نفوذ کنند. با استفاده از دانسته های بدست آمده، ایالات متحده

^{۷۷} Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 12.

^{۷۸} Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 8, 9.

موفق شد تا در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۲ با عرضه ابزار، ماشینها و نقشه های طراحی معیوب و ناقص به ایران، به برنامه غنی سازی اورانیوم این کشور آسیبهایی را برساند.^{۷۹}

بدنبال این تحولات بود که تهران بخش اطلاعاتی جدیدی بنام "عقاب ۲" را در سال ۱۳۸۴ پایه گذاری کرد که، به احتمال بسیار بالا، بعنوان یکی از زیر مجموعه های اداره ضد اطلاعات "واواک" کار میکند. این بخش، منحصرأ مسئول پاسداری از تمامی اطلاعات مربوطه به برنامه های هسته ای ایران و دانشمندان هسته ای، در مقابل تهدیدات گروههای مخالف داخلی و جاسوسان بیگانه می باشد.

بوجود آمدن "عقاب ۲" به زمانی برمیگردد که دو مرکز هسته ای ایران در پارچین و لویزان فاش شدند و منجر به دستگیری دو جاسوس که مشغول گردآوری اطلاعات مربوط به تسهیلات هسته ای بودند شد. اما به معنای گسترده تری، دلیل اصلی بنیانگذاری این نیرو، مقابله با هرگونه فعالیت مأموران اطلاعاتی خارجی بر علیه جمهوری اسلامی بود.^{۸۰}

بدنبال کشف شبکه های جاسوسی گوناگون مورد ادعای ایران در روزهای پایانی فروردین ماه ۱۳۸۶، فرمانده نیروی "عقاب ۲"، سرهنگ غلامرضا موقرایی، جای خود را به احمد وحیدی، فرمانده پیشین نیروی قدس سپاه پاسداران و وزیر کنونی دفاع جمهوری اسلامی داد. تحت فرماندهی وی و معاونینش سرتیپ علی اکبر دیانت فر و سرتیپ علی نقدی، "عقاب ۲" با بکارگیری ۱۰۰۰۰ مأمور گسترش یافته و تقویت شد. با این وجود، باید اضافه کرد که "عقاب ۲" هنوز قابلیت جلوگیری از خرابکاریهای بزرگ و سوء قصدها را پیدا نکرده است. برای نمونه، از سال ۱۳۸۶ تا کنون، چندین دانشمند هسته ای ایران، آنطور که ادعا میشود، توسط مأموران موساد اسرائیل مورد سوء قصد قرار گرفته اند.^{۸۱}

با اینهمه، "واواک" چندین عملیات موفقیت آمیز چشمگیر نیز به انجام رسانده است. در سال ۱۳۸۶ بدنبال بدگمانی های منابع اطلاعاتی ایران در باره حرکت های احتمالی جاسوسی، مأموران ایرانی اقدام به دستگیر کردن ۱۵ ملوان بریتانیایی در خلیج فارس کردند. این دستگیری پس از پخش یک برنامه تلویزیونی بریتانیایی در رابطه با فعالیت های نیروی دریایی بریتانیا، که تا حدی به گردآوری اطلاعات در مورد ایران نیز اشاره داشت، توجه ایرانیان را بخود جلب کرد. به گزارش لوس آنجلس تایمز، ایران در سال ۱۳۹۰ موفق شد تا یک شبکه جاسوسی ۳۰ نفره که ادعا میشد توسط سفارتخانه های ایالات متحده در امارات متحده عربی، ترکیه و مالزی برای جاسوسی و خرابکاری بر علیه ایران بکار گمارده شده بودند را متلاشی کند.^{۸۲}

^{۷۹} Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 10.

^{۸۰} Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 11.

^{۸۱} "Espionage in Iran" [جاسوسی در ایران], *Edalat* [Tehran], September 19, 2011, <http://hoghoghszt.blogfa.com/post2.aspx> (accessed April 11, 2012);

Mirjavedanfar, "Iran, Loser of the Intelligence War" [ایران بازنده نبرد اطلاعاتی], *Rooz Online*, January 13, 2010, <http://www.roozonline.com/persian/news/newsitem/archive/2010/january/13/article/-bc64c2c377.html> (accessed May 21, 2012);

Ed Blanche, "Iran-Israel Covert War: The Mossad Is Said to Wage a Clandestine Campaign of Assassination and Sabotage Against Iran's Nuclear Programme, But This Could Backfire on President Obama's Efforts to Negotiate with Tehran," *The Middle East*, July 1, 2009, <http://www.thefreelibrary.com/Iran-Israel+covert+war%3A+the+Mossad+is+said+to+wage+a+clandestine...-a0203482099> (accessed April 11, 2012);

Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 11.

^{۸۲} Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 11.

دستگاه اطلاعاتی ایران همچنین موفق بوده است تا در درون گروه‌های مخالف در برون مرز نفوذ کند. برای نمونه، فعالیت‌های جاسوسی مجاهدین خلق بر علیه دولت ایران در رابطه با برنامه اتمی این کشور، از سال ۱۳۸۶ بدلیل عملیات ضد اطلاعاتی ایران دچار افش شد. در سال ۱۳۸۱، سازمان مجاهدین خلق از موجودیت دو رشته تأسیسات اتمی ایران (نطنز و اراک) پرده برداشته، و برپایه دیگر گزارشات، دانسته‌های اطلاعاتی بیشتری را در مورد برنامه اتمی ایران در اختیار ایالات متحده آمریکا قرار داده است. بر پایه اظهارات منتشر شده در روزنامه فرانسوی فیگارو در سال ۱۳۸۶، «کارشناسان اطلاعاتی، در یک نکته هم نظر هستند: تعداد رابط‌های کارگرفته اطلاعاتی بیگانگان در ایران، کمتر از تعدادی است که بطور معمول در کشورهای دیگر بکارگرفته میشوند».^{۸۳}

اضافه بر این، ایران در ۳۱ اردیبهشت ماه ۱۳۹۰ یک شبکه جاسوسی که گفته میشد با سازمان سیا مرتبط است را، با دستگیری ۳۰ عضو فعال آن، در هم شکست.

اهداف این شبکه، بدست آوردن اطلاعات نظامی و اتمی بود. «واواک» اعلام کرد که توانسته است ارتباط تمامی این مأموران با سازمان را سیا ثابت کند. «واواک» در اردیبهشت ماه ۱۳۹۰ اعلام کرد که توانسته است ۴۲ تن جاسوس دیگر که با سازمان سیا در ارتباط بودند اند را در کشورهای گوناگون شناسایی کند. بنا بر گزارشات، مأموران «واواک» جاسوسان را پیش از دستگیری بمدت یکسال تحت نظر داشته و از ملاقات‌هایشان فیلمبرداری کرده بودند. در برنامه ای که از شبکه تلویزیون سراسری ایران پخش شد، وزیر اطلاعات و امنیت گفت: «بالاخره سرویس‌های اطلاعاتی حفره‌های اطلاعاتی دارند. ما یکی از کارهای خوب مجموعه مون و عزیزانمون این بود، که این حفره‌ها رو تونستیم شناسایی کنیم. این حفره‌ها برای آینده‌های ما هم خیلی قابل استفاده است. ممکنه دشمن بره این حفره‌ها رو پر کنه، یا در واقع از بین ببره، ولی قطعاً حفره‌های دیگری داره که باز میتونیم از اونها استفاده کنیم».^{۸۴} متعاقباً، «واواک» اعلام کرد که این شبکه تحت پوشش‌های گوناگونی، مانند مراکز کاریابی فعالیت میکرد.

بنا به اظهارات ایران، سازمان سیا با براه اندازی تارنماهای ساختگی برای کاریابی در میان ایرانیان، سعی داشته است که با جذب متقاضیان مناسب، از آنها در گردآوری اطلاعات در رابطه با صنایع نظامی و انرژی هسته‌ای استفاده کند.^{۸۵}

---

^{۸۳} Nile Bowie, "CYBER TERRORISM: US-Supported Terrorist Group MEK Plants Stuxnet Virus Malware to Disable Iran's Nuclear Facilities," *Global Research* [Montreal], April 16, 2012, <http://www.globalresearch.ca/index.php?aid=30353&context=va> (accessed June 15, 2012); Georges Malbrunot, "Comment les États-Unis espionnent l'Iran" [How the U.S. Spies on Iran], *Le Figaro* [Paris], December 5, 2007, <http://www.lefigaro.fr/international/2007/12/06/01003-20071206ARTFIG00006-comment-les-etats-unis-espionnent-liran.php> (accessed June 15, 2012).

^{۸۴} "30 US spies arrested in Iran," *YouTube*, June 22, 2011, <http://www.youtube.com/watch?v=uOCHnRyUUgQ> (accessed April 11, 2012).
^{۸۵} "30 US spies arrested in Iran."

در ۳ آذرماه ۱۳۹۰، "واواک" ۱۲ نفر را که گفته میشد جاسوسان سیا و مشغول به گردآوری اطلاعات در مورد برنامه های هسته ای ایران بودند را دستگیر کرد. اضافه بر این، ایران ادعا کرده است که حزب الله یک شبکه جاسوسی سیا را کشف کرده است و بنا به گزارشات، جان این مأموران سیا در خطر است.^{۸۶}

در ۲۲ فروردین ماه ۱۳۹۱، "واواک" کشف یک شبکه اسراییلی در مرکز تهران را که گفته میشود تلاش میکردند تا در مورد فعالیتهای هسته ای ایران به گردآوری اطلاعات بپردازند را اعلام کرد. دولت ایران در این مورد اظهار کرد، که "واواک" تواناییهای لازم را در اختیار داشته تا بتواند شبکه های جاسوسی سیا و موساد را در آنچه که "جنگ اطلاعاتی" خوانده میشود در هم بشکند. به تبع، "واواک" بویژه بسیار کوشا بوده تا قادر به شناسایی و کشف شبکه های اطلاعاتی خارجیان باشد.^{۸۷}

در ۲۶ خرداد ماه ۱۳۹۱، "واواک" اعلام کرد که موفق به شناسایی و دستگیری قاتلان دو دانشمند ایرانی شده است. بر پایه اظهارات "واواک"، اسرئیل پشت عملیات سوء قصد به جان دانشمندان ایرانی بوده است و اینکه "واواک" تلاش میکند تا تمامی عاملان "صهیونیستی" که در این عملیات شرکت داشته اند را پیدا کند.^{۸۸}

کاملاً بدیهی است که ایران بدلیل برنامه های هسته ای اش، در مورد فعالیتهای جاسوسی ایالات متحده و دیگر جاسوسان خارجی حساسیت بیشتری از خود نشان بدهد. در رابطه با یک چنین حساسیتهایی بود که ایران در دی ماه ۱۳۸۹، با دو هواپیمای جاسوسی بدون سرنشین آمریکایی که در حال پرواز در خارج از مرزهای هوایی ایران بودند برخورد کرد. اضافه بر این، ایران ادعا میکند که در حین پیگیری برای یافتن و دستگیری قاتلان دو دانشمند هسته ای ایرانی، توانسته است که در موساد نفوذ کند. این ادعا ها میتوانند بی پایه باشند.^{۸۹}

^{۸۶} - "Iran Arrests 12 'CIA Spies' for Targeting Nuclear Plans," BBC, November 24, 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15879086> (accessed April 5, 2012).

^{۸۷} - "The Minister of Intelligence Announced: The Arrest of A Zionist Terrorist Network" [وزارت اطلاعات خبر داد: دستگیری اعضای یک شبکه تروریستی رژیم صهیونیستی]
Iranian Student's News Agency [ISNA; Tehran], April 10, 2012, <http://isna.ir/fa/news/91012206786/>, (accessed April 11, 2012).
بنگاه خبری دانشجویان ایرانی (ISNA) یک سازمان خبرگزاری دانشجویانی است که بعنوان یک رسانه مستقل و معتدل محسوب میشود.

^{۸۸} - "The Ministry of Intelligence: The Assassins of the Nuclear Scientists Are Arrested" [اطلاعیه وزارت اطلاعات: عوامل ترور دانشمندان هسته ای دستگیر شدند]
Iranian Students' News Agency [ISNA; Tehran], June 15, 2012, <http://isna.ir/fa/news/91032514645/%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D9%8A%D9%87-%D9%88%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D8%A7%D8%AA-%D8%B9%D9%88%D8%A7%D9%85%D9%84-%D8%AA%D8%B1%D9%88%D8%B1-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D9%85%D9%86%D8%AF%D8%A7%D9%86> (accessed June 15, 2012).

^{۸۹} - Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 11.

۱۶- انگیزگی و کارایی

آرمان "واواک"، گسترش تفکرات و اعمال انقلابی ایران به سراسر جهان است. در زمان تشکیل "واواک"، و حتی پیش از آن، وظیفه تشکیلات اطلاعاتی ایران برای حفاظت از انقلاب، پیگرد گروه‌ها و عناصر ضد انقلابی در درون و برون مرز بود. در سالهای نخستین انقلاب، بسیاری از کسانی که پیشتر از رژیم دفاع میکردند، به آن پشت کردند. این وظیفه "ساواما" (سازمان اطلاعاتی آن دوران) بود که مخالفان را شناسایی کند. اما پس از تشکیل "واواک" و ظهور آیت الله خامنه‌ای بعنوان مقام عالی رهبری، این وزارتخانه درگیر هر چه بیشتر به اجرا گذاشتن سیاستهای مقام عالی رهبری، هم در عرصه درون مرزی و هم در برون مرز شد. هدف سیاست خارجی ایران گسترش برتری خود در خاورمیانه و در تمامی جهان است. با این هدف، از آنجائیکه رهبران رژیم ایران واقفند که ایرانیان بخشی از اقلیت مذهب شیعه در بین مسلمانان جهان هستند، سعی دارند تا با تمرکز بر روی ضد امپراطوری گری و مبارزه با برتری آمریکا در سطح جهان، نه تنها بر روی مسلمانان تأثیر گذار باشند، بلکه مردمان دارای دیگر باورمندیهای مذهبی را نیز بسوی خود جذب کنند. این اصول، انگیزه لازم را به جمهوری اسلامی میدهد تا از طریق "واواک"، یا حتی در سطوح گسترده تری از طریق نیروی قدس سپاه پاسداران، در برون مرز فعالیت داشته باشد.^{۹۰}

کارایی "واواک" از زمان تشکیل، با پویایی و خدشه ناپذیری همراه بوده است. تمرکز "واواک" بر امور داخلی و محافظت از رژیم کنونی اسلامی است. این هدف با بکارگیری عملیات مخفی در درون و برون مرز پیگیری شده است.^{۹۱}

۱۷- محدوده های اصلی عملیاتی

در هر جا که دولت ایران منافعی داشته باشد، "واواک" در آنجا فعال است. "واواک" مستقیماً در ایران و با همکاری نیروی قدس در خاورمیانه (افغانستان، عراق، کویت، و لبنان)، آسیای مرکزی، آفریقا، اروپا (اتریش، آذربایجان، کروآسی، فرانسه، گرجستان، آلمان، ترکیه، و بریتانیا) و در قاره آمریکا، از جمله ایالات متحده، فعالیت میکند. "واواک" تدارکات مالی، مادی، فنی و دیگر خدمات پشتیبانی و تدارکاتی اش را در اختیار حماس، حزب الله و القاعده در عراق، و دیگر سازمانها که تحت فرمان اجرائی ۱۳۲۲۴ ایالات متحده "سازمانهای خوف افکن" شناخته میشوند قرار میدهد.^{۹۲}

^{۹۰} Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 12

^{۹۱} Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 12

^{۹۲} "Treasury Accuses Iran of Hacking," *Emptywheel*, February 16, 2012, <http://www.emptywheel.net/tag/quds-force/> (accessed April, 2012); Ladan Firoozbakht, "The Capital City of Austria, A Nest for Tehran's Regime," *Radio France International [France]*, February 21, 2010, پایتخت اتریش لانه ای برای رژیم تهران]

<http://www.persian.rfi.fr/%D9%BE%D8%A7%DB%8C%D8%AA%D8%AE%D8%AA-%D8%A7%D8%B7%D8%B1%DB%8C%D8%B4-%D9%84%D8%A7%D9%86%D9%87-%D8%A7%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D8%B1%DA%98%DB%8C%D9%85-%D8%AA%D9%87%D8%B1%D8%A7%D9%86-20100221/%D8%B9%D9%85%D9%88%D9%85%DB%8C> (accessed September 6, 2012).

"واواک" تحرکات عاملان القاعده را در ایران تسهیل کرده و برای آنان مدارک، کارت شناسایی و گذرنامه تهیه کرده است. "واواک" همچنین در مورد آزادی زندانیان القاعده مذاکره کرده است.

آمریکای لاتین از مناطق پر اهمیت برای ایران بشمار میرود. وجود فعالیتهای اطلاعاتی در کشورهایی مانند آرژانتین، بولیوی، برزیل، اکوادور و ونزوئلا، که ایران در آنها دارای منافع سیاسی و اقتصادی است، بخشی از برنامه های تدارکاتی این کشور برای حضور در حیاط پشتی ایالات متحده است. ایران با اینگونه تدارکات میتواند تفکرات شیعی و انقلابی را گسترش داده و با ایجاد شبکه های اطلاعاتی و عملیات پنهانی دست به جنگ افروزیهای نامتقارن بر علیه ایالات متحده بزند. شبکه های اطلاعاتی ایران در آمریکای لاتین ("واواک" و بطور عمده نیروی قدس) برای دستیابی به اهداف خود از حزب الله استفاده میکنند.^{۹۳}

در خاورمیانه، ایران با استفاده از حزب الله سعی میکند تا از یکسو بر روی اسرائیل اعمال فشار کند، و از سوی دیگر با حمایت از گروههای شورشی، تهدیدی برای ایالات متحده در عراق و افغانستان باشد. قیام کنونی مردم در سوریه، پیامدهای قابل توجهی را برای دستگاه اطلاعاتی ایران دارد. ایران از طریق نیروی قدس در حمایت از رئیس جمهور، بشار اسد، و سرکوب اعتراضات مخالفان وی در سوریه حضور دارد. موفقیت ایران در سرکوب مخالفان داخلی خود پس از انتخابات مورد مناقشه رئیس جمهوری در سال ۱۳۸۸ الگوی مورد استفاده ای را میتواند در اختیار دولت سوریه قرار دهد. ایران مشخصاً بدنبال بحرین و دیگر کشورهای شیعه نشین است، و با استفاده از "واواک" دست به عملیاتی میزند که در راستای سیاست خارجی این کشور است.^{۹۴}

در اروپا، "واواک" شبکه قابل توجهی را در کشور آلمان اداره میکند. در دی ماه ۱۳۸۹، "هانس پیتر فریدریک"، وزیر کشور آلمان، و "هاینر فروم" رئیس اداره فدرال برای حفاظت از قانون اساسی، که معادل آلمانی FBI آمریکا محسوب میشود، گزارش کردند که مسئولیتهای اصلی "واواک"، "زیرنظر داشتن گروههای مخالف در درون و برون مرز ایران و مبارزه بر علیه آنان است." بر پایه این گزارش، "واواک" همچنین مشغول به گردآوری اطلاعات در مورد سیاست، اقتصاد و علم در آلمان بوده است، و اضافه میکند: "بیشتر عملیات اطلاعاتی بر روی آلمان توسط این وزارتخانه ("واواک") انجام میگردد." این گزارش همچنین قلمداد کرده است که "وزارت اطلاعات بدنبال جذب شهروندان آلمانی برای همکاری است. این شامل آن شهروندانی میشود که برای دیدار با خانواده خود و یا به دلائل شغلی، اغلب به ایران سفر میکنند."^{۹۵}

پایتخت اتریش، وین، گفته میشود که مملو از مأموران "واواک" است. دلیل آن داشتن روابط خوب پیوسته بین ایران و اتریش از زمان انقلاب است. پس از بحران گروگانگیری آمریکایی ها، که به محکوم کردن جمهوری

^{۹۳}-"Iran Increases Its Political and Economic Presence in Latin America...", Meir Amit Intelligence and Terrorism -
Information Center, Israeli Intelligence and Heritage Commemoration Center, April 19, 2009,
<http://www.terrorism-info.org.il/en/article/18291> (accessed March 7, 2012).

این تارنمای اسرائیلی گزارشات عملیات خوف افکنانه گروههای ضد اسرائیلی مانند حزب الله، نیروی قدس، اخوان المسلمین، و... را منعکس میکند. این گزارشات دقیق و آگاهگرانه هستند. خوانندگانی که علاقه مند به فعالیتهای ایران در آمریکای لاتین هستند، میتوانند به گزارش دیگری مشابه گزارش حاضر که توسط بخش پژوهشی فدرال، دفتر پشتیبانی فنی برای مقابله با خوف افکنی، تحت عنوان "نیروی قدس سپاه پاسداران جمهوری اسلامی ایران: یک نمودار" (۲۰۱۲) تهیه دیده است مراجعه کنند. این گزارش در تارنمای "مرکز منابع باز" (Open Source Center) موجود است.

^{۹۴}-"Evidence Grows Iran Aiding Syria's Assad," UPI, June 2, 2011,
http://www.upi.com/Top_News/Special/2011/06/02/Evidence-grows-Iran-aiding-Syrias-Assad/UPI-72061307024479/
(accessed March 13, 2012).

^{۹۵}-"Germany's Security Report on Iran's Intelligence Activities in Germany"
[گزارش امنیتی آلمان از فعالیتهای اطلاعاتی جمهوری اسلامی ایران در آلمان], Deutsche Welle [Germany], January 7, 2011,
<http://www.dw.de/dw/article/0,,15204059.00.html> (accessed May 30, 2012).

اسلامی از سوی بسیاری از کشورها منجر شد و ایران در بسیاری از موارد منزوی شد، اتریش یکی از معدود کشورهایی بود که در باره این موضوع بی اعتنائی پیشه کرد. ظاهراً ایران با اعزام و گسترش مأموران خود به اتریش، از این روابط استفاده بهینه میکند. بر پایه گزارشات، مأموران "واواک" کنشگران سیاسی ضد جمهوری اسلامی را شناسائی کرده و آنها را تهدید به مرگ میکنند.^{۹۶}

پیشینه های تاریخی گرجستان و آذربایجان، که هر دو در گذشته بخشی از ایران بودند، این دو کشور را در زمره اهداف احتمالی فعالیت های اطلاعاتی ایران قرار میدهند. ۹۵ درصد جمعیت آذربایجان مسلمان، و ۸۵ درصد از این مسلمانان شیعه هستند. آذربایجان یکی از معدود کشورهایی است که حداکثر جمعیت آن را شیعیان تشکیل میدهد. اضافه بر این، شباهت های فرهنگی بین ایرانیان و آذری ها، به همراه اشتراک گویش بین ایرانیان آذری و آذربایجانی ها، مردمان این دو کشور را هر چه بیشتر بیکدیگر نزدیک کرده و قابلیت دولت ایران را در تأثیر گذاری بر روی آذربایجان بیشتر میکند. اما در طی دهه گذشته، یک رابطه نهانی بین آذربایجان و اسرائیل هم گسترش پیدا کرده است. در واقع، آذربایجان تبدیل به یک هم پیمان تدارکاتی با اسرائیل شده است؛ چرا که گفته میشود که اجازه داده است تا اسرائیل به پایگاه های هوایی این کشور در نزدیکی مرز ایران دسترسی داشته باشد. اگر این اظهار درست باشد، میتواند حاوی پیامدهای بسیار جدی باشد؛ به این دلیل که یکی از محدودیتهای اسرائیل برای حمله به ایران، فاصله بین دو کشور است. در ضمن، این موضوع میتواند از یکسو امکاناتی را برای اسرائیل فراهم کند تا بتواند در خاک ایران دست به عملیات مخفی بزند، و از سوی دیگر موجب عملکردهای متقابل ایران در خاک آذربایجان بشود.^{۹۷}

ادعای فاش شدن عملیات ۱۱ جاسوس ایرانی در ترکیه، در اوایل شهریور ماه ۱۳۹۱، نشانگر حضور "واواک" در این کشور است. بر پایه تحقیقات پلیس در این کشور، اسناد و مدارک مکالمات تلفنی وجود دارند، که مأموران "واواک" با ستیزه جویان حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک) در ارتباط بوده اند. روابط دیپلماتیک ترکیه و ایران، بخشاً بخاطر اختلاف مواضع این دو کشور با یکدیگر در مورد بحران سوریه، مدتها است که تیره شده است. فعالیت های سرّی مأموران ایرانی، ممکن است علت شدت گرفتن عملیات نظامی "پ.ک.ک" بر علیه دولت ترکیه بوده باشد.^{۹۸}

^{۹۶} - "Firoozbakht, "The Capital City of Austria, a Nest for Tehran's Regime."

^{۹۷} - "Religion," *Azerbaijan Presidential Library*, August 20, 1992, 2,

http://files.preslib.az/projects/remz/pdf_en/atr_din.pdf (accessed September 5, 2012);

"Azerbaijani-Israeli Relations and the Iranian Threat," *Daily Motion*, March 30, 2012

http://www.dailymotion.com/video/xps339_azerbaijani-israeli-relations-and-the-iranian-threat_news

(accessed September 10, 2012).

^{۹۸} - August 29, 2012, "Iranian Spy Ring Exposed in Turkey, Dealing Blow to Ties Between Neighbors," *Today's Zaman* [Turkey],

<http://www.todayszaman.com/news-290814-iranian-spy-ring-exposed-in-turkey-dealing-blow-ties-between-neighbors.html>

(accessed September 10, 2012);

"Escalation of the Conflicts Between PKK and Turkish Military in South-Eastern Turkey,"

[تشدید درگیری میان پ.ک.ک با نظامیان در جنوب شرقی ترکیه], *Euro News (Persian)*, August 14, 2012,

<http://persian.euronews.com/2012/08/14/upsurge-in-pkk-violence-as-anniversary-nears> (accessed September 10, 2012).

۱۸- منابع و پشتوانه مالی

"واواک" یک سازمان دولتی است. بنابراین، بودجه مالی آن که کاملاً محرمانه و سری است، توسط دولت جمهوری اسلامی ایران تأمین میشود. هیچگونه دانسته‌ای، چه موثق یا غیر موثق، از بودجه "واواک" در دست نمیباشد.

۱۹- ارتباطات برون مرزی و پشتیبانی

اینطور که گمان برده میشود، "واواک" با دیگر سازمانهای اطلاعاتی همکاری دارد. یکی از آنان SVR روسیه است، که جایگزین KGB شد. با وجود اینکه این دو سازمان اطلاعاتی تابع مکاتب گوناگون هستند، و رابطه پیچیده‌ای در گذشته بین ایران و روسیه وجود داشته است، اما این دو تشکیلات توانستند در دهه ۱۳۶۰ و ۱۳۷۰ همکاریهای مشترکی را بر پایه محدود کردن اقتدار سیاسی ایالات متحده در آسیای مرکزی داشته باشند. همچنین، این دو سازمان با فعالیتهای متقابل موفق به فرونشاندن نا آرامیهای بالقوه قومی یکدیگر، که میتوانست در آینده برای هریک دردرس ساز باشد، شدند. سازمان SVR نه تنها صدها کادر اطلاعاتی ایرانی را آموزش داده است، بلکه تعداد بسیاری از مأمورانش در ایران مشغول به مجهز کردن سازمان اطلاعاتی ایران به دستگاههای شنود هوشمند در مجموعه مراکز فرماندهی آن هستند. این روشن نیست که آیا این دو سازمان اطلاعاتی بتوانند به همکاری با یکدیگر ادامه بدهند.^{۹۹}

در کنار ارتباطاتی که از آن سخن رفت، ایران با القاعده هم همکاری دارد؛ اگرچه تفاوتهای بینشی این دو با یکدیگر، محدودیتهایی را هم موجب میشود که میتواند منجر به ناپایداری این روابط بشود. همکاری ایران با القاعده که به دوران بین سالهای پایانی دهه ۱۳۶۰ تا سالهای پایانی دهه ۱۳۷۰ برمیگردد، بر پایه ایستادگی در برابر استیلای ایالات متحده در منطقه (عراق و افغانستان) است. این رابطه پس از واقعه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، بر پایه همکاری ایران با القاعده که اجازه ورود تعدادی از اعضای این سازمان از افغانستان به ایران را داد، ادامه پیدا کرد. فعالیتهای القاعده در بسیاری از کشورها، به رژیم ایران کمک کرده است تا به هدف خود، که منحرف کردن توجه ایالات متحده به همسایگان نزدیک

سیف العدل

منبع: <http://www.nctc.gov/>

ایران است، دست پیدا کند. متقابلاً، القاعده از ایران بعنوان مکانی که در اختیارشان گذاشته شده، برای متصل کردن رهبران ارشد خود با سازمانهای وابسته در منطقه استفاده میکند. در سال ۱۳۷۴ و دوباره در سال ۱۳۷۵، اوساما بن لادن با "واواک" برای پیوستن نیروهایشان به یکدیگر در مقابل ایالات متحده تماس برقرار کرد. مدارک گفتگوهای تلفنی بن لادن، که توسط کارآگاهان آمریکائی در حین بررسی جریان بمب گذاریهای سفارتهای آمریکا در کنیا و تانزانیا بدست آمد، نشان میدهند که ۱۰ درصد گفتگوهای تلفنی که بن لادن و افسران داشتند، با ایران بوده است. سیف العدل، یکی از رهبران ارشد القاعده در آن دوران، رابط بین ایران و القاعده بود. وی مسئول ترتیب دادن و هماهنگ کردن دیدارهای رهبران سپاه پاسداران و مقامات

Wege, "Iranian Intelligence Organizations," 288; "Brief on Iran," *Iran-e-Azad*, September 12, 1995,^{۹۹}

<http://www.iran-e-azad.org/english/boi/02500912.95> (accessed April 11, 2012).

"Evidence of Intelligence Collaboration between KGB and Iranian Regime," *YouTube*, September 24, 2009, این تارنما وابسته به سازمان مجاهدین خلق ایران است.

<http://www.youtube.com/watch?v=eS3Xbj-rx1o> (accessed May 29, 2012).

"واواک" با القاعده بود. ۱۰۰ از زمان مرگ بن لادن در اردیبهشت ماه ۱۳۹۰ به اینسو، رهبری جدید القاعده از اعلام موضع در رابطه با همکاری با دولت ایران خودداری کرده است.

۲۰- بهره گیری از ارتباطات رسانه ای

دولت ایران از رسانه ها برای مصرف داخلی و بمنظور تبلیغات در راستای برنامه های خود بهره برداری میکند. از آنجائیکه "واواک" محرمانه و سرپوشیده کار میکند، برنامه ها و مأموریت های خود را به آگاهی عموم نمیرساند؛ مگر آنکه رژیم ایران در نظر داشته باشد تا در جهت کسب پشتیبانی از طرف مردم، بعضی از فعالیت های خود را رسانه ای کند.

یکی از راههایی که دولت ایران برای تبلیغات خود به آن دسترسی دارد، تارنمای *ایران دیدبان* است (www.irandidban.com). این تارنما، خبرها را به سه زبان انگلیسی، فارسی، و فرانسوی پخش میکند. تارنمای دیگری که گفته میشود وابسته به "واواک" است، *بنیاد هابیلیان* نام دارد (www.habilian.com). این تارنما خبرهای با مضمون جانبداری از دولت ایران را به سه زبان عربی، انگلیسی، و فارسی پخش میکند.^{۱۰۱}

Jones, "Iran Insights—Iran's Intelligence and Security Apparatus," 12; Matthew Levitt, "New Arenas for Iranian-Sponsored Terrorism: The Arab-Israeli Heartland," The Washington Institute, February 22, 2002, <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/new-arenas-for-iranian-sponsored-terrorism-the-arab-israeli-heartland> (accessed June 13, 2012);

"The Al-Qa'ida-Qods Force Nexus," *Kronos Advisory*, April 29, 2011, 11 and 18, http://thomaspmbarnett.squarespace.com/storage/Kronos_AQ.QF.Nexus.globlogization.pdf (accessed June 13, 2012)

^{۱۰۱} "هادی عامری، سرکرده سپاه ۹ بدر ادعا کرد، مجاهدین باید از خاک عراق اخراج شوند." [Hadi Ameri, the Leader of the Badr Brigade, Announced that the Mojahedin Must Get out of Iraq]

Peoples' Mojahedin Organization of Iran, November 21, 2007, <http://www.mojahedin.org/pages/detailsNews.aspx?newsid=22313> (accessed September 10, 2012).

ایران دیدبان، تارنمای وزارت اطلاعات و امنیت
منبع: <http://www.irandidban.com/>

پایگاه اطلاع رسانی ۱۷۰۰۰ قربانی تروریسم در ایران

بنیاد هابیلیان
خانواده ۱۷۰۰۰ شهید ترور کشور

بنیاد هابیلیان، تارنمایی که گفته میشود وابسته به وزارت اطلاعات و امنیت باشد.
منبع: <http://www.habilian.ir/fa/>

"واواک" برای پیشبرد کارزار فریب خبری و پخش تبلیغات در راستای فعالیتهای در دستور کار خود، با صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (IRIB) همکاری میکند. صدا و سیمای جمهوری اسلامی یک سازمان دولتی است که رئیس آن توسط مقام عالی رهبری بکار گمارده میشود. "واواک"، تهیه و پخش سراسری تلویزیونی فیلمهای مستند از عملیات موفقیت آمیز خود را با هماهنگی صدا و سیمای جمهوری اسلامی انجام میدهد. برای نمونه، پس از دستگیری عبدالملک ریگی، پوشش رسانه ای خبرهای این عملیات از سوی رسانه ها بیسابقه بود. وزیر اطلاعات، شخصاً برای توضیح فعالیتهای "واواک" در رابطه با این رویداد بر روی صفحه تلویزیون سراسری ظاهر شد. وی با نشان دادن نگاره ای از ریگی، که ادعا میشود در یکی از پایگاههای آمریکا در افغانستان گرفته شده است، ریگی را مرتبط با سیا دانست.^{۱۰۲}

این نگاره از ریگی توسط "واواک" گرفته شده است، که ادعا میشود وی را پیش از دستگیری در یک سامانه نظامی ایالات متحده نشان میدهد.
منبع: <http://www.uskowioniran.com>

یک نمونه از بهره برداری "واواک" از رسانه ها در ایجاد جنگ روانی در جهت مصرف داخلی، فیلم مستندی است بنام "الماسی برای فریب" که در سال ۱۳۹۰ ارائه شد.^{۱۰۳} این فیلم مستند در باره یکی از افسران سپاه پاسداران، محمد رضا مدحی است، که از طرف "واواک" با نشان دادن تمایل به یاری در سرنوشتی رژیم بهمره دیگر افسران پیشین سپاه پاسداران که پشت به رژیم کرده اند، موفق شد تا به درون مخالفان رژیم در برون مرز نفوذ کند.

^{۱۰۲} "The Jundullah Leader Abdolmalek Rigui [Rigi] Arrested by Iranian Authorities," YouTube, February 23, 2010, <http://www.youtube.com/watch?v=ThPMpM96mgQ&feature=related> (accessed June 11, 2012).

^{۱۰۳} - برای دیدن روایت کامل این فیلم به <http://www.youtube.com/watch?v=4zsURpxOpI&feature=related> رجوع کنید.

همانطور که در این فیلم مستند نشان داده میشود، پس از بازگشت مدحی به ایران، "واواک" از برنامه ریزی موفقیت آمیزی که نشان میداد چگونه در میان دشمنان ایران نفوذ کرده است در انتظار عمومی پرده برداشت. دولت، از نمایش این مستند که چگونه ایالات متحده و اسرائیل به همراه مخالفین ایرانی رژیم در برون مرز توطئه میکنند تا با انقلاب مقابله کنند، بهره برداریهای بسیاری کرد.

محمّد رضا مدحی

منبع: <http://www.rajanews.com/>

در این مستند تلویزیونی به این اشاره میشود که این مأمور "واواک" با جو بایدن، معاون رئیس جمهور، و هیلاری کلینتون، وزیر امور خارجه، و همینطور با دنیس راس، مشاور ویژه امور خلیج فارس و جنوب غربی آسیا (که شامل ایران میشود) دیدار داشته است. رسانه های ایران ادعا کردند که این نفوذ "واواک"، از یکسو برتری دستگاههای اطلاعاتی ایران را ثابت میکند و از سوی دیگر، نشاندهنده شکست تلاشهای سازمانهای اطلاعاتی غربی برای صف آرایی ایرانیان مخالف بر علیه جمهوری اسلامی است. در حالیکه نمایش این مستند تلویزیونی در شب دومین سالگرد انتخابات ریاست جمهوری ایران در سال ۱۳۸۸ برنامه ریزی شده بود، از این "افشاگری" در نشان دادن اینکه مخالفان اصلاح طلب با سیاستهای ایالات متحده و دستگاههای اطلاعاتی غربی در یک جبهه قرار گرفته اند استفاده شد.^{۱۰۴}

ایران همچنین مدعی شده که یک جاسوس آمریکائی را در آذرماه ۱۳۹۰ دستگیر کرده است. تلویزیون سراسری ایران اقرار به جاسوسی این تفنگدار دریائی پیشین آمریکا، که از یک خانواده ایرانی است، را پخش کرد. "واواک" اظهار قطعی کرده بود که: "این جاسوس سیا با ملیت ایرانی، پس از گذراندن یک دوره آموزشی در چگونگی استفاده از اسلحه، مأموریت خود را در ایران آغاز کرد." بر پایه ادعای "واواک"، این مأمور قرار بود تا مأموریت خود را از باگرام، یک پایگاه نظامی آمریکا در افغانستان، آغاز کند، اما مأموران اطلاعاتی ایران توانستند با نیرنگ وی را وارد ایران کرده و دستگیرش کنند. این مأمور در یک دادگاه ایرانی محاکمه و به اعدام محکوم شد. وی هم اکنون در ایران زندانی است.^{۱۰۵}

^{۱۰۴} "Iran's Ministry of Intelligence: U.S.-Led Exile Government Plot Foiled," Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center, Israeli Intelligence and Heritage Commemoration Center, June 16, 2011, <http://www.terrorisminfo.org.il/en/article/17889> (accessed May 29, 2012). این تارنمای اسرائیلی، در مورد عملیات گروههای خوف افکن ضد اسرائیلی، مانند حزب الله، نیروی قدس، حماس، ... گزارش تهیه میکند.

^{۱۰۵} Hashem Kalantari and Robin Pomeroy, "Iran Says Arrests Another CIA Spy," Reuters, December 17, 2011, <http://www.reuters.com/article/2011/12/17/us-iran-usa-spy-idUSTRE7BG0CL20111217> (accessed April 11, 2012); "America's Special Effort for the Release of a Captured Spy" [تلاشهای ویژه آمریکا برای آزادی جاسوس زندانی] *Ghatreh* [Tehran], August 31, 2012, <http://www.ghatreh.com/news/nn10885851/%D8%AA%D9%84%D8%A7%D8%B4%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D9%88%DB%8C%DA%98%D9%87%D8%A2%D9%85%D8%B1%DB%8C%DA%A9%D8%A7%D8%A8%D8%B1%D8%A7%DB%8C%D8%A2%D8%B2%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%AC%D8%A7%D8%B3%D9%88%D8%B3%D8%B2%D9%86%D8%AF%D8%A7%D9%86%DB%8C> (accessed September 6, 2012); [امیر میرزایی حکمتی به اعدام محکوم شد] "Amir Mirzaei Hekmati Is Sentenced to Death," *Ghatreh* [Tehran], January 10, 2012, <http://www.ghatreh.com/news/nn9037978> (accessed September 6, 2012). برای دیدن روایت کامل پخش اقرار در تلویزیون سراسری ایران به <http://www.youtube.com/watch?v=8IOiSj2QtT8&feature=related> رجوع کنید.

برای نشان دادن نمونه دیگری از تلاشهای رسانه ای، میتوان به پخش برنامه ای از صدا و سیمای جمهوری اسلامی در روز ۱۵ مردادماه ۱۳۹۱ اشاره کرد. این برنامه که از سوی "واواک" از تلویزیون سراسری ایران پخش شد، در باره ادعای رژیم ایران راجع به سوء قصد به جان یک دانشمند اتمی ایران توسط مأموران اسرائیلی بود. این برنامه تلاش داشت تا ددمنشی مأمورانی را که نقشه های موساد را به اجرا میگذارند، نشان دهد؛ اگرچه هویت مأمورانی که در تلویزیون اقرار کردند هنوز روشن نیست. با دست زدن به چنین نمایشهایی، "واواک" تلاش میکند تا باورهای عمومی ایرانیان و دیگر مردم جهان را بسوی بیگناهی جمهوری اسلامی جلب کند.^{۱۰۶}

همانطور که در نمونه های بالا اشاره شد، هدف دولت ایران در استفاده از رسانه ها، بیشتر برای کسب حمایت مردم، بوجود آوردن یگانگی ملی در میان ایرانیان، و صف آرائی مردم ایران در مقابل کشورهای خارجی، که نگران برنامه های هسته ای ایران و حرکات خوف افکنانه عوامل دولتی این کشور میباشند، است. بنظر میرسد که "واواک" یک تارنمای رسمی ندارد. "واواک" معمولاً بازتاب مطالب خود را بیشتر از طریق رادیو و تلویزیون و یا با استفاده از اطلاعیه های مطبوعاتی و تارنماهای خبری انجام میدهد.

۲۱- ارزیابی تهدیدات خوف افکنی

ایران از دو الگو در بکارگیری حملات خوف افکنانه استفاده میکند. یکی از این الگوها شامل خرابکاری، جاسوسی و بمبگذاری در اماکن مورد هدف است، و دیگری ارتکاب به سوء قصد به جان مخالفان جمهوری اسلامی ایران. هر دو الگو، هم در درون و هم در برون مرز به اجرا گذاشته میشوند.

از زمان تشکیل نیروی قدس در سال ۱۳۶۹، تمرکز اصلی "واواک" بر زیر نظر داشتن و سوء قصد بجان مخالفین ایرانی در درون و برون مرز بوده است. "قتل های زنجیره ای" در ایران و سوء قصد بجان ایرانیان مخالف در واقعه میکونوس در سال ۱۳۷۱، بهمراف دیگر جنایات، دلالتی بر درستی این دیدگاه هستند. نیروی قدس مسئول عملیات نظامی و شبه نظامی در برون مرز است. این عملیات شامل سوء قصد بجان افراد غیر ایرانی، مانند مقامات اسرائیلی و همچنین آموزش دادن به گروههای ستیزه جو و گردآوری اطلاعات در مناطق مورد توجه ایران است.

^{۱۰۶} Iraj Mesdaghi, "Pay Attention to the Innocent Suspects of the 'Nuclear Experts' Assassination", Gooya News, August 21, 2012, [به فریاد متهمان بیگناه ترور «متخصصان هسته ای» برسید]. <http://news.gooya.com/politics/archives/2012/08/145756.php> (accessed September 12, 2012).

مسئولیت‌های "واواک" و نیروی قدس بشکل روشنی به یکدیگر مرتبط هستند. به همین خاطر، همکاری‌های نزدیک این دو تشکیلات با یکدیگر ضروری بحساب می‌آیند. برای نمونه، نیروی قدس مسئولیت گردآوری اطلاعات از کشورهای خارجی را بعهده دارد. گمان برده می‌شود که نیروی قدس گردآوری اینگونه اطلاعات و نتایج آنها را به "واواک" گزارش بدهد. ظاهراً تعداد سوء قصدها به جان مخالفان رژیم پس از بر ملا شدن "قتل‌های زنجیره‌ای" که "واواک" مسئولیت انجام آنها را در ملأ عام قبول کرد، کاهش پیدا کرده اند. اضافه بر این، افشا کردن دانسته‌های حساس و محرمانه در مورد "واواک" شدیداً از سوی مقامات کشور مهار میشوند؛ چرا که هرگونه دانسته‌ای در این مورد میتواند جمهوری اسلامی را در تمامیت آن بخطر بیناندازد. با وجود این، انتظار میرود که چنانچه موجودیت جمهوری اسلامی مورد خطر واقع شود، "واواک" مجدداً در صدد سوء قصد به جان مخالفان رژیم برآید.

۲۲- کمبود دانسته‌ها (در منابع)

از آنجائیکه "واواک" یک تارنمای رسمی ندارد،^۸ دستیابی به داده‌ها در مورد ساختار تشکیلاتی آن، کارمندان و وظایفشان، و چگونگی کارکرد آن دشوار است. هیچگونه دانسته‌هائی در باره هیچیک از مقامات عالی و مدیران اداره‌های گوناگون این تشکیلات که در دسترس عموم باشد وجود ندارد، و روشن نیست که چه کسانی مسیری که "واواک" اختیار میکند را تعیین میکنند. پرسش مهم دیگر در مورد "واواک" که پاسخ روشنی برای آن در میان منابع قابل دسترس وجود ندارد، رابطه این وزارتخانه با سپاه پاسداران و چگونگی تعامل این دو با یکدیگر است. ناظران بر این گمان هستند که بین "واواک" و سپاه پاسداران مخالفت‌هایی وجود دارد. اگر این گمان درست باشد، دانسته‌های موجود، علل و یا شدت این مخالفت‌ها را نشان نمیدهند.

۲۳- وقایع تاریخی عمده و عقب‌نشینی‌ها

- تیرماه ۱۳۵۹: کشف یک کودتا (کودتای نوژه) در سال ۱۳۵۹ توسط "ساواما"، که به "واواک" تبدیل شد، یکی از عملیات عمده سازمان اطلاعاتی ایران پس از انقلاب بشمار می‌آید. با اینکه ساختار عملیات اطلاعاتی ایران در آن دوران هنوز تازه بود اما مأموران اطلاعاتی پی بردند که شماری از افسران نیروی هوایی در حال طرح نقشه سرنگونی جمهوری اسلامی هستند. "ساواما" که سازمان اطلاعاتی ایران در آن دوران بود، افسران درگیر در این کودتا را شناسائی و دستگیر کرد.^{۱۰۷}

- تیرماه ۱۳۷۳:

در یک عملیات بمب‌گذاری در مرکز همیاری اسرائیلی - آرژانتینی (آمیا) در بوینس آیرس، پایتخت آرژانتین، ۸۵ تن کشته و ۳۰۰ تن زخمی شدند. این تهاجم، مرگبارترین رخداد خوف‌افکنی در تاریخ آرژانتین محسوب میشود.

^{۱۰۷} "The Nojeh Coup" [Amin Asadi, [کودتای نوژه], Day News [Tehran], March 25, 2012, <http://daynews.ir/news/24991> (accessed April 11, 2012);

[نا گفته‌هائی از وزارت اطلاعات]. "Untold [Incidents] About the Ministry of Intelligence."

بمب گذاری آمیا در بوینس آیرس
منبع: <http://www.jpost.com>

مسئولیت این عملیات به دولت ایران نسبت داده شد. در آنزمان، نیروی قدس هنوز یک گروه کاملاً سازماندهی شده نبود. با وجود این، همانطور که بررسی های مقامات آرژانتینی نشان دادند، درگیر بودن سپاه پاسداران در این واقعه غیر قابل انکار است. "واواک" به احتمال بسیار زیاد بخشی از این عملیات بود.^{۱۰۸}

- اسفند ماه ۱۳۷۴: پس از بررسی واقعه میکونوس در برلین در سال ۱۳۷۱، دادستان فدرال آلمان حکم دستگیری علی فلاحیان، وزیر اطلاعات و امنیت وقت، بدلیل اینکه سوءقصد به جان مخالفان کرد به فرمان وی انجام شد را صادر کرد. بعدها در آبان ماه ۱۳۷۵، مقام عالی رهبری آیت الله خامنه ای، علی اکبر هاشمی رفسنجانی، فلاحیان و علی اکبر ولایتی، وزیر امور خارجه نیز مورد اتهام قرار

واقعه میکونوس در برلین
منبع: <http://www.radiozamaneh.com>

گرفتند. در فروردین ماه ۱۳۷۶ دادگاه آلمانی، رأی خود را مبنی بر محکوم کردن مقامات ایران صادر کرد.^{۱۰۹}

- ۱۳۷۶-۱۳۷۷: یک سری جنایات بر علیه روشنفکران ایرانی که یا مخالف و یا از منتقدین جمهوری اسلامی بودند جامعه ایرانی را بشدت تکان داد. سوء قصد به جان دو نویسنده، و همچنین داریوش فروهر، رهبر حزب ملت ایران و همسرش، توجه ویژه ای بخود جلب کرد و باعث شد تا کانون نویسندگان از دولت بخواهد تا این جنایات را پیگیری کرده و عاملین آنها را به محاکمه بکشانند. پس از یک بررسی، وزیر اطلاعات و امنیت وقت، سعید امامی، به همراه تنی چند از مأموران "واواک" به اتهام دست داشتن در این جنایات دستگیر و زندانی شدند. طبق گزارشات، سعید امامی در زندان خودکشی کرد. "واواک" بعدها مجبور شد تا بیانیه ای صادر کند و به درگیر بودن مأمورانش در این جنایات اعتراف کند. این اولین باری بود که دستگاه امنیت رژیم ایران مسئولیت کرده های خود را می پذیرفت.^{۱۱۰}

^{۱۰۸} "Investigation Finds Iranian, Hezbollah and Syrian Involvement in 1994 Bombing of Argentine Jewish Community Center," The Anti-Defamation League, October 2003, http://www.adl.org/Terror/terror_buenos_aries_attack.asp (accessed June 11, 2012).

^{۱۰۹} "Masters of Disinformation."

^{۱۱۰} Sahimi, "The Chain Murders: Killing Dissidents and Intellectuals 1988-1998," 2011.

در بخشی از بیانیه وزارت اطلاعات در اینبار نوشته شد: "وقوع قتل‌های نفرت‌انگیز اخیر در تهران، نشان از فتنه‌ای دامن‌گیر و تهدیدی برای امنیت ملی داشته‌است... با کمال تأسف، معدودی از همکاران مسئولیت‌ناشناس، کج‌اندیش و خودسر این وزارتخانه که بی‌شک آلت دست عوامل جنایتکارانه زده‌اند، در میان آن‌ها وجود دارند."^{۱۱۱}

- اسفند ماه ۱۳۸۸: یکی از موفقیت‌آمیزترین عملیات "واواک" که پوشش رسانه‌ای وسیعی، هم در درون و هم در برون مرز گرفت، دستگیری عبدالملک ریگی، رهبر جُندالله بلوچستان، که یکی از سازمانهای اسلامی سنی در ایران است، در اسفند ماه ۱۳۸۸ بود. برای سالهای متمادی، ریگی با شگردهای استادانه‌ای توانسته بود تا با فریب مأموران، دستگیری خود را به تعویق بیندازد. وی در بیشتر مواقع، در مناطق بی‌قانون در غرب پاکستان بسر میبرد. جنایتهای ددمنشانه وی در قبال مردمان بومی در جنوب شرقی ایران، وی را به یکی از مهمترین افراد تحت تعقیب دولت ایران تبدیل کرده بود. پس از کشتن یکی از برجسته‌ترین فرماندهان سپاه پاسداران توسط گروه

عبدالملک ریگی

منبع: <http://tribune.com.pk/>

وی، جمهوری اسلامی دستگیری ریگی را با جدیت تمام در دستور کار خود قرار داد. "واواک" با دنبال کردن وی، او را زیر نظر داشت و در یک سفر هوایی بین دبی و قرقیزستان، هنگامیکه هواپیما بر فراز خاک ایران در حال پرواز بود، مأموران "واواک" خلبان را مجبور به فرود هواپیما در ایران کرده و وی را دستگیر کردند. طی یک برنامه که از تلویزیون سراسری ایران پخش میشد، ریگی اقرار کرد که با سازمانهای سیا و موساد همکاری میکرد و پس از آن اعدام شد.^{۱۱۲}

^{۱۱۱}- Sahimi, "The Chain Murders: Killing Dissidents and Intellectuals 1988-1998," 2011; Sahimi, "The Chain Murders," 2009.

^{۱۱۲}- "Abdulmalek Rigi Is Killed in a Daring Intelligence Operation" Raja News [Tehran], February 23, 2010, <http://www.rajanews.com/detail.asp?id=45150> (accessed April 11, 2012); "Iran Arrests Jundallah Ringleader, Rigi," Press TV [Tehran], February 23, 2010, <http://edition.presstv.ir/detail/119269.html> (accessed April 11, 2012).

۲۴- جدول وقایع عمده حملات خوف افکنانه بترتیب تاریخ وقوع

"واواک" مسئول تعداد قابل توجهی از سوء قصدها بوده است. جدول زیر، تنها شامل عمده ترین افراد است. بنظر میرسد که تعداد سوء قصدها از اواخر سال ۱۳۷۸ کاهش پیدا کرده باشند.^{۱۱۳}

جدول ۲. سوء قصدهای انجام شده در برون مرز

تاریخ	نام شخص مورد هدف	مکان	پیشینه شخص مورد هدف
آذرماه ۱۳۵۸	شهریار شفیق	پاریس، فرانسه	وی خواهر زاده شاه بود.
تیرماه ۱۳۵۹	علی طباطبائی	بتسدا، مرلند، آمریکا	وی مشاور مطبوعاتی سفارت ایران در آمریکا در زمان شاه بود.
بهمن ماه ۱۳۶۲	غلامعلی اویسی	پاریس، فرانسه	وی یک فرماده تندرو ارتش و فرماندار نظامی تهران در زمان شاه بود. برادرش غلامحسین نیز به همراه وی کشته شد.
دی ماه ۱۳۶۵	علی اکبر محمدی	هامبورگ، آلمان	وی خلبان پیشین علی اکبر هاشمی رفسنجانی بود.
اردیبهشت ماه ۱۳۶۶	حمید رضا چیتگر	وین، اتریش	وی دبیر اول حزب کار ایران (توفان) بود.
تیرماه ۱۳۶۸	عبدالرحمن قاسملو	وین، اتریش	وی رهبر حزب دمکرات کردستان ایران بود. او به همراه سه تن دیگر از همراهانش به وین سفر کرده بود تا با نمایندگان دولت ایران مذاکره کنند.
شهریور ماه ۱۳۶۸	غلام کشاورز	قبرس	وی یک کمونیست بود و از مخالفان جمهوری اسلامی.
اردیبهشت ماه ۱۳۶۹	کاظم رجوی	ژنو، سوئیس	وی برادر مسعود رجوی، رهبر سازمان مجاهدین خلق ایران بود.
تیرماه ۱۳۶۹	علی کاشفپور	ترکیه	وی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران بود.

^{۱۱۳} Sahimi, "The Chain Murders," 2009.

تاریخ	نام شخص مورد هدف	مکان	پیشینه شخص مورد هدف
شهریور ماه ۱۳۶۹	عفت قاضی	سوئد	وی یکی از دختران قاضی محمد، (یکی از رهبران کُرد و رئیس جمهور جمهوری مهاباد که بمدّت کوتاهی در ایران برقرار شد) بود
آبان ماه ۱۳۶۹	سیروس الهی	پاریس، فرانسه	وی عضو یکی از گروههای مخالف، و طرفدار پادشاهی بنام درفش کاویانی بود.
فروردین ماه ۱۳۷۰	عبدالرحمن برومند	پاریس، فرانسه	وی یکی اعضای کمیته اجرائی نهضت مقاومت ملی ایران بود که توسط شاپور بختیار در فرانسه پایه گذاری شد.
مردادماه ۱۳۷۰	شاپور بختیار	پاریس، فرانسه	وی آخرین نخست وزیر شاه بود.
اردیبهشت ماه ۱۳۷۰	سعید یزدان پناه	عراق	وی یکی از اعضای اتحاد انقلابیون کردستان بود که بهراه منشی خود سیروس کتبیبه با ضربات چاقو بقتل رسید.
مردادماه ۱۳۷۱	فریدون فرخزاد	بُن، آلمان	وی یک خواننده و مجری برنامه بود که در میان جامعه ایرانی شهرت داشت و منتقد آشکار جمهوری اسلامی بود.
شهریورماه ۱۳۷۱	صادق شرفکندی	برلین، آلمان	وی رهبر حزب دمکرات کردستان ایران بود که بهمراه سه تن دیگر از همراهان کُرد، همایون اردلان، فتّاح عبدالهی و نوری دهکردی در واقعه میکونوس بقتل رسید.
اسفندماه ۱۳۷۱	هیبّت الله ناروئی	کراچی، پاکستان	وی و دلاویز ناروئی دو تن از رؤیسان ایل ناروئی در استان بلوچستان بودند.
خردادماه ۱۳۷۵	رضا مظلومان	پاریس، فرانسه	وی پیش از انقلاب پروفسور رشته جرم شناسی در دانشگاه تهران و معاون وزیر آموزش و پرورش در زمان شاه بود.

بسیاری از نویسندگان، کنشگران، و روشنفکرانی که ناپدید شده بودند، اجسادشان بعدها پیدا شدند. جدول زیر شامل دانسته‌هایی است در باره برخی از این قربانیان که گمان برده می‌شود توسط "واواک" بقتل رسیده باشند.

جدول ۳. سوء قصدهای درون ایران

تاریخ	نام شخص مورد هدف	پیشینه شخص مورد هدف
آذرماه ۱۳۶۷	کاظم سامی	وی یک ملی مذهبی و پزشک بود که پیش از انقلاب، سازمان "جنبش انقلابی مردم ایران" (جاما) را تأسیس کرد.
پائیز ۱۳۶۹	سید خسرو بشارتی	وی یک متفکر مذهبی بود که منتقد برخی از باورهای شیعه بود.
تیرماه ۱۳۷۳	کشیش مهدی دیباج	وی یک مسلمان بود که پیش از انقلاب ۱۳۵۷ به مسیحیت گرویده بود.
ماه‌های اولتین ۱۳۷۳	کشیش میکائیلیان	مسئولیت حادثه انفجار در حرم امام رضا در مشهد در خردادماه ۱۳۷۳، به سه تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق نسبت داده شد. پس از دستگیری، آنان در یک برنامه تلویزیونی اعتراف کردند که مسئولیت قتل کشیش میکائیلیان را نیز داشته‌اند. کشیش میکائیلیان، رئیس کلیسای پروتستان در ایران بود. بسیاری از ایرانیان اعترافات این سه تن را بدور از واقعیت قلمداد کردند.
مردادماه ۱۳۷۳	شمس الدین امیر علایی	وی یک چهره ملی و از مخالفان رژیم بود و در یک تصادف خودرو که گمان برده می‌شود ساختگی باشد کشته شد.
اردیبهشت ماه ۱۳۷۳	زهره ایزدی	وی یک کنشگر سیاسی بود.
آذرماه ۱۳۷۳	علی اکبر سعیدی سیرجانی	وی یک چاه سرای برجسته، نویسنده و روزنامه نگار بود.
۱۳۷۴	عبدالعزیز بجد	وی یک پروفیسور در دانشگاه زاهدان (در استان سیستان و بلوچستان) بود و در آنجا سخنرانی انتقادی از سریال تلویزیونی "امام علی" کرد.
دی ماه ۱۳۷۳	حسین برازنده	وی یک مهندس، و از دستیاران نزدیک دکتر علی شریعتی، جامعه شناس برجسته و محقق اسلامی بود.
اسفند ۱۳۷۳	ماموستا فاروق فرساد	وی یک روحانی سنی در شهر سنندج (مرکز استان کردستان) بود. پس از تبعید به شهر اردبیل، جسد وی که نشانه‌های شکنجه بر روی آن وجود داشت پیدا شد.
اسفند ۱۳۷۳	احمد خمینی	وی پسر آیت الله خمینی بود. پس از مرگ پدرش، احمد خمینی شروع به اظهار انتقاداتی از دولت کرد. طبق گزارشات، محمد نیازی که دادستان نظامی و پرونده سعید امامی را در دست داشت، به حسن خمینی فرزند احمد گفته بود که قاتل پدرش سعید امامی بود. ^{۱۱۴}
آبان ماه ۱۳۷۴	احمد میر علایی	وی یک نویسنده، مترجم، روشنفکر و یکی از امضاء کنندگان نامه سرگشاده نویسندگان بود. ^{۱۱۵}
اردیبهشت ماه ۱۳۷۵	غزاله علیزاده	وی یک داستان نویس بود.

^{۱۱۴} - "Emami: Fallahian Gave Me the Order to Eliminate Seyyed Ahmad Khomeini" [امامی: فلاحیان به من دستور حذف سید احمد خمینی را داد] *Rah-e-Sabz (Jaras)* [U.S.], May 1, 2012, <http://www.rahesabz.net/story/52633/> (accessed September 4, 2012). جرس یک تارنمای خبری متعلق به هواداران جنبش سبز است.

^{۱۱۵} - در ۲۳ مهرماه ۱۳۷۳، ۱۳۴ نویسنده، نامه سرگشاده‌ای را در قالب یک مقاله و تحت عنوان "ما نویسنده ایم" منتشر کردند. مضمون این نامه، مطالبه پایان دادن به سانسور از طرف دولت و مستقل بودن کانون نویسندگان بود.

تاریخ	نام شخص مورد هدف	پیشینه شخص مورد هدف
آذرماه ۱۳۷۵	ماموستا محمد ربیعی	وی امام جمعه شهر کرمانشاه بود که طبق گزارشات، بر اثر ایست قلبی درگذشت. اما سالها بعد معلوم شد که ایست قلبی وی بر اثر تزریق آمپول هوا بوده است. ^{۱۱۶}
آبان ماه ۱۳۷۵	سیامک سنجری	وی در شب ازدواجش بقتل رسید. او مدعی بود که بخوبی از جنایاتی که گفته میشد فلاحیان مرتکب شده است آگاه بوده است.
آبان ماه ۱۳۷۵	عبدالعزیز کاظمی	وی دانشجوی دوره دکترا، استاد دانشگاه سیستان و بلوچستان و یک روحانی سنی طرفدار دفاع از حقوق اقلیتهای قومی و مذهبی بود.
فروردین ماه ۱۳۷۶	ابراهیم زال زاده	وی سردبیر مجله ادبی ماهانه معیار بود. "واواک" پس از دستگیری، او را به یک "خانه امن" برد. خانواده وی تهدید شده بود که چنانچه در مورد دستگیری زال زاده آگاهی رسانی کنند، وی را خواهند کشت. جسد نیمه دفن شده وی بعدها در حومه تهران پیدا شد.
شهریور ۱۳۷۷	پیروز دوانی	وی یک نویسنده و کنشگر سیاسی بود که ناپدید شد. جسد وی هیچگاه یافت نشد.
آذرماه ۱۳۷۷	داریوش و پروانه فروهر	داریوش فروهر بنیانگذار حزب ملت ایران بود. این حزب بخشی از جبهه ملی، گروه سیاسی دکتر محمد مصدق بود.
آبان ماه ۱۳۷۷	مجید شریف	وی یک نویسنده و مترجم کتاب بود.
آذرماه ۱۳۷۷	محمد مختاری	وی یک نویسنده، اسطوره شناس، روزنامه نگار، و عضو هیئت دبیران کانون نویسندگان بود.
آذرماه ۱۳۷۷	محمد جعفر پوپنده	وی یک نویسنده و مترجم بود.

^{۱۱۶} - "Azar 12, Anniversary of the Martyrdom of Allameh Mohammad Rabiei" Edris Amiri,

[۱۲ آذرماه سالگرد شهادت علامه محمد ربیعی رحمه الله علیه]

Sistan & Baluchistan 88[i.e., 1388, Persian calendar] Economic Students [Iranian blog], December 3, 2010

<http://economic88usb.blogfa.com/post-61.aspx> (accessed September 5, 2012).

۲۵- فهرست منابع

“Abdulmalek Rigi Is Killed in a Daring Intelligence Operation.” Raja News [Tehran], February 23, 2010. <http://www.rajanews.com/detail.asp?id=45150> (accessed April 11, 2012).

Agilee, Omeed. “The Islamic Republic of Iran's Anti-Opposition Strategies in Social Media.” June 16, 2011. Paper submitted to English for Heritage Language Speakers (EHLS) Program, Georgetown University, Washington, DC, August 2011.

“Ahmadinejad Is Cleaning Up the Ministry of Intelligence” [!احمدی نژاد وزارت اطلاعات را پاکسازی مینماید]. *Our South Azerbaijan* [Iranian blog], August 2009. http://www.oursouthazerbaijan.com/osa_at.htm (accessed April 15, 2012).

“The Al-Qa'ida-Qods Force Nexus.” *Kronos Advisory*, April 29, 2011. http://thomaspmbarnett.squarespace.com/storage/Kronos_AQ.QF.Nexus.globlogization.pdf (accessed June 13, 2012).

“America’s Special Effort for the Release of a Captured Spy” [تلاش های ویژه آمریکا برای آزادی جاسوس]. *Ghatreh* [Tehran], August 31, 2012.

<http://www.ghatreh.com/news/nn10885851/%D8%AA%D9%84%D8%A7%D8%B4-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D9%88%DB%8C%DA%98%D9%87-%D8%A2%D9%85%D8%B1%DB%8C%DA%A9%D8%A7-%D8%A8%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D8%A2%D8%B2%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%AC%D8%A7%D8%B3%D9%88%D8%B3-%D8%B2%D9%86%D8%AF%D8%A7%D9%86%DB%8C> (accessed September 6, 2012).

Amiri, Edris. “Azar 12, Anniversary of the Martyrdom of Allameh Mohammad Rabiei” [۱۲ آذرماه سالگرد [شهادت علامه محمد ربیعی رحمة الله علیه]. *Sistan & Baluchistan 88 Economic Students* [Iranian blog], December 3, 2010. <http://economic88usb.blogfa.com/post-61.aspx> (accessed September 5, 2012).

“Amir Mirzaei Hekmati Is Sentenced to Death” [امیر میرزائی حکمتی به اعدام محکوم شد]. *Ghatreh* [Tehran], January 10, 2012. <http://www.ghatreh.com/news/nn9037978/%D8%A7%D9%85%DB%8C%D8%B1-%D9%85%DB%8C%D8%B1%D8%B2%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D8%AD%DA%A9%D9%85%D8%AA%DB%8C-%D8%A7%D8%B9%D8%AF%D8%A7%D9%85-%D9%85%D8%AD%DA%A9%D9%88%D9%85> (accessed September 6, 2012).

Asadi, Amin. “The Nojeh Coup” [کودتای نوژه]. *Day News* [Tehran], March 25, 2012. <http://daynews.ir/news/24991> (accessed April 11, 2012).

“Azerbaijani-Israeli Relations and the Iranian Threat.” *Daily Motion*, March 30, 2012. http://www.dailymotion.com/video/xps339_azerbaijani-israeli-relations-and-the-iranianthreat_news (accessed September 10, 2012).

اکبر گنجی: قتل های [Akbar Ganji: The Chain Murders Was a Government Project] Barzegar, Jamshid. [زنجیره ای پروژه ای حکومتی بود]. *BBC Persian*, December 7, 2010. http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2010/12/101207_ganji_serial_murders.shtml (accessed March 22, 2012).

[ولی فقیه و ترور در رستوران میکونوس] Bayani, Saeed. "Vali Faqih and Terror at Mikonos Restaurant" *Radio Zamaneh* [Netherlands], August 17, 2011. <http://www.radiozamaneh.com/politics/2011/08/17/6276> (accessed March 22, 2012).

Bigdeli, Gholamali. "Condemnation of Two Ministry of Intelligence Agents at a Paris Court" [محکومیت دو تن از عوامل وزارت اطلاعات در دادگاه پاریس] *Radio Koocheh*, June 25, 2011. <http://radiokoocheh.com/article/113111> (accessed April 4, 2012).

Blanche, Ed. "Iran-Israel Covert War: The Mossad Is Said to Wage a Clandestine Campaign of Assassination and Sabotage Against Iran's Nuclear Programme, But This Could Backfire on President Obama's Efforts to Negotiate with Tehran." *The Middle East*, July 1, 2009. http://findarticles.com/p/articles/mi_m2742/is_402/ai_n32150834/pg_2/ (accessed April 11, 2012).

Bowie, Nile. "Iran CYBER TERRORISM: US-Supported Terrorist Group MEK Plants Stuxnet Virus Malware to Disable Iran's Nuclear Facilities." *Global Research* [Montreal], April 16, 2012. <http://www.globalresearch.ca/index.php?aid=30353&context=va> (accessed June 15, 2012).

"Brief on Iran." *Iran-e-Azad*, September 12, 1995. <http://www.iran-e-azad.org/english/boi/02500912.95> (accessed April 11, 2012).

Dehghan, Saeed Kamali. "Iran Claims Agent Infiltrated Opposition and Foreign Intelligence Units." *Guardian* [Manchester], June 10, 2011. <http://www.guardian.co.uk/world/2011/jun/10/iran-claims-agent-infiltrated-opposition> (accessed May 18, 2012).

"The Deputy of the Minister of Intelligence: Enemies' Aggression Is a Sign of Achievement by the Islamic Republic" [تهاجم دشمنان نشانه توفیقات بزرگ نظام اسلامی است: معاون وزیر اطلاعات] Islamic Republic News Agency [IRNA; Tehran], September 5, 2011. <http://irna.ir/NewsShow.aspx?NID=30550101> (accessed May 17, 2012).

انهدام ۳۰ شبکه "Destruction of a Spy Network Linked to the CIA and Detention of 30 American Spies" Fars News Agency [Tehran], May 21, 2011. <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=9002315207> (accessed March 20, 2012).

"Dorri Najafabadi Spoke About his Selection as the Minister of Intelligence." Fars News Agency [Tehran], July 18, 2005. <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=8404270109> (accessed March 22, 2012).

Ebrahimi, Amir Farshad. "Who Is Saeed Emami?" [سعيد اسلامی (امامی) کیست؟] *Hokoomat Nezami* [Iranian blog], n.d. <http://gavras.wordpress.com/2008/05/10/%D8%B3%D8%B9%D9%8A%D8%AF-%D8%A7%D8%B3%D9%84%D8%A7%D9%85%DB%8C-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%DA%A9%D9%8A%D8%B3%D8%AA%D8%9F-%D8%A7%D9%85%DB%8C%D8%B1-%D9%81%D8%B1%D8%B4%D8%A7%D8%AF-%D8%A7%D8%A8/> (accessed May 18, 2012).

“Economist: Rahim Mashei Was Wiretapped by Moslehi” [اکنونمیس: مصلحی رحیم مشائی را شنود می کرد] *BBC Persian*, May 6, 2011. http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2011/05/110506_u01_economist-moslehi.shtml (accessed May 18, 2012).

“Emami: Fallahian Gave Me the Order to Eliminate Seyyed Ahmad Khomeini” [امامی: فلاحیان به من دستور [حذف سید احمد خمینی را داد]. *Rah-e-Sabz (Jaras)* [U.S.], May 1, 2012. <http://www.rahesabz.net/story/52633/> (accessed May 18, 2012).

“Escalation of the Conflicts Between the PKK and the Turkish Military in South-Eastern Turkey” [تشدید درگیری میان پ کا کا با نظامیان در جنوب شرقی ترکیه] *Euro News (Persian)*, August 14, 2012. <http://persian.euronews.com/2012/08/14/upsurge-in-pkk-violence-asanniversary-nears/> (accessed September 10, 2012).

“Espionage in Iran” [جاسوسی در ایران] *Edalat* [Tehran], September 19, 2011. <http://hoghohsht.blogfa.com/post-2.aspx> (accessed April 11, 2012).

“Evidence Grows Iran Aiding Syria's Assad.” UPI, June 2, 2011. http://www.upi.com/Top_News/Special/2011/06/02/Evidence-grows-Iran-aiding-Syrias-Assad/UPI-72061307024479/ (accessed March 13, 2012).

“Evidence of Intelligence Collaboration between KGB and Iranian Regime.” *YouTube*, September 24, 2009. <http://www.youtube.com/watch?v=eS3XbJ-rx1o> (accessed May 29, 2012).

“Factbox: What Is Stuxnet?” Reuters, September 24, 2010. <http://www.reuters.com/article/2010/09/24/us-security-cyber-iran-fb-idUSTRE68N3PT20100924> (accessed April 4, 2012).

Firoozbakht, Ladan. “The Capital City of Austria, a Nest for Tehran’s Regime.” *Radio France International* [France], February 21, 2010. <http://www.persian.rfi.fr/%D9%BE%D8%A7%DB%8C%D8%AA%D8%AE%D8%AA-%D8%A7%D8%B7%D8%B1%DB%8C%D8%B4-%D9%84%D8%A7%D9%86%D9%87-%D8%A7%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D8%B1%DA%98%DB%8C%D9%85-%D8%AA%D9%87%D8%B1%D8%A7%D9%86-20100221/%D8%B9%D9%85%D9%88%D9%85%DB%8C> (accessed September 6, 2012).

“Five Major Duties of VAVAK Inside and Outside of the Country.” *Enghelab-e-Eslami*, 2011. <http://enghelabe-eslami.com/تحليل-ها-و-گزارشات/2880-5-----.html> (accessed May 22, 2012).

Flood, Alison. “Salman Rushdie Reveals Details of Fatwa Memoir.” *Guardian* [Manchester], April 12, 2012. <http://www.guardian.co.uk/books/2012/apr/12/salman-rushdie-revealsfatwa-memoir> (accessed May 19, 2012).

“Germany’s Security Report on Iran’s Intelligence Activities in Germany” [گزارش امنیتی آلمان از فعالیت]

[های اطلاعاتی جمهوری اسلامی در آلمان]. *Deutsche Welle* [Germany], January 7, 2011.

<http://www.dw.de/dw/article/0,,15204059,00.html> (accessed May 30, 2012).

“Hadi Ameri, the Leader of the Badr Brigade, Announced that the Mojahedin Must Get out of Iraq” [هادی عامری سرکرده سپاه ۹ بدر ادعا کرد، مجاهدین باید از خاک عراق اخراج شوند]

People’s Mojahedin Organization of Iran, November 21, 2007. <http://www.mojahedin.org/pages/detailsNews.aspx?newsid=22313> (accessed September 10, 2012).

“Hajjarian Speaks About the Formation of the Ministry of Intelligence.” *Sharif News* [Tehran], September 6, 2005. <http://sharifnews.ir/?9448> (accessed March 22, 2012).

Hen-Tov, Elliot, and Nathan Gonzalez. “The Militarization of Post-Khomeini, Iran: Praetorianism 2.0.” Washington, DC: Center for Strategic and International Studies, 2011. <https://csis.org/files/publication/twq11winterhentovgonzalez.pdf> (accessed May 22, 2012).

“How Did the Ministry of Intelligence Form?” [وزارت اطلاعات ایران چگونه شکل گرفت؟]

Khanevadeh Kooch [Iranian blog], March 1, 2011. <http://www.koooch.com/thread1703.html> (accessed March 22, 2012).

“How Do Iranian Intelligence Forces Operate Outside of the Country?” [نیروهای نفوذی اطلاعاتی ایران در خارج از کشور چگونه عمل می کنند؟]

Khabar Online [Tehran], June 9, 2010. <http://www.khabaronline.ir/news-67593.aspx> (accessed April 4, 2012).

“How to Be Hired at the Islamic Republic of Iran’s Ministry of Intelligence and Security?”

[چگونگی استخدام در وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران]. *Efshagari* [Iranian blog], June 9, 2010. <http://efshagary.wordpress.com/2010/06/09/%DA%86%DA%AF%D9%88%D9%86%DA%AF%D9%8A-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%AE%D8%AF%D8%A7%D9%85-%D8%AF%D8%B1-%D9%88%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D8%A7%D8%AA-%D8%AC%D9%85%D9%87%D9%88%D8%B1/> (accessed April 10, 2012).

“If Applicable Law Does Not Prohibit Money Laundering, The Government Will Be Charged”

[قانون منع پولشویی اجرا نشود، دولت متهم می شود]. *Khabar Online* [Tehran], December 14, 2008. <http://www.khabaronline.ir/detail/755/> (accessed April 11, 2012).

“Intelligence and Law” [قانون و اطلاعات]. *Jame Jam Online* [Tehran], February 11, 2009.

<http://www.jamejamonline.ir/papertext.aspx?newsnum=100898802936> (accessed April 4, 2012).

“Intelligence Organizations Increase Their Control over Foreign Media in Iran” [سازمان های اطلاعاتی

کنترل خود را بر رسانه های خارجی در ایران افزایش می دهند]. *Gooya News* [Belgium], May 15, 2012. <http://news.gooya.com/politics/archives/2012/05/140573.php> (accessed May 17, 2012).

“Introduction to the School of Intelligence Is Online” [معرفی دانشکده اطلاعات بر روی سایت قرار گرفت].

Bargh Arshad (Iranian blog) [Tehran], July 16, 2012.

<http://bargharshad.blogfa.com/post/100> (accessed September 13, 2012).

“Introduction to the Ministry of Intelligence Public Relations” [آشنائی با روابط عمومی وزارت اطلاعات]. *Jame Jam Online* [Tehran], February 11, 2009. <http://www.jamejamonline.ir/papertext.aspx?newsnum=100898806386> (accessed April 11, 2012).

“Investigation Finds Iranian, Hezbollah and Syrian Involvement in 1994 Bombing of Argentine Jewish Community Center.” The Anti-Defamation League, October 2003. http://www.adl.org/Terror/terror_buenos_aries_attack.asp (accessed June 11, 2012).

“Iran, Argentina Clash over Jewish Center Bombing; Iranian Cleric Is Linked to Buenos Aires Bombing. That Killed 87 People in '94.” *Baltimore Sun*, May 21, 1998. http://articles.baltimoresun.com/1998-05-21/news/1998141013_1_rabbani-iran-bombing (accessed March 22, 2012).

“Iran Arrests Jundallah Ringleader, Rigi.” *Press TV* [Tehran], February 23, 2010. <http://edition.presstv.ir/detail/119269.html> (accessed April 11, 2012).

“Iran Arrests 12 'CIA Spies' for Targeting Nuclear Plans.” *BBC*. November 24, 2011. <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15879086> (accessed April 5, 2012).

“Iranian Spy Ring Exposed in Turkey, Dealing Blow to Ties Between Neighbors.” *Today's Zaman* [Turkey], August 29, 2012. <http://www.todayszaman.com/news-290814-iranianspy-ring-exposed-in-turkey-dealing-blow-to-ties-between-neighbors.html> (accessed September 10, 2012).

“Iran Increases Its Political and Economic Presence in Latin America...” Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center, Israeli Intelligence and Heritage Commemoration Center, April 19, 2009. <http://www.terrorism-info.org.il/en/article/18291> (accessed March 7, 2012).

“Iran's Line of Tractor Production Is being Launched in Bolivia.” *Mehr News* [Tehran], September 14, 2011. <http://www.mehrnews.com/fa/NewsDetail.aspx?NewsID=1407817> (accessed March 26, 2012).

“Iran's Minister of Intelligence: The Intelligence [Forces] Working Parallel [with MOIS] Have to Be Stopped” [وزیر اطلاعات ایران: باید جلوی موازی کاری اطلاعاتی گرفته شود]. *BBC Persian*. May 29, 2012. http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2012/05/120529_139_intelligence_parallel-activities.shtml (accessed May 29, 2012).

“Iran's Ministry of Intelligence and Security.” *Iran Focus* [UK], May 6, 2005. http://www.iranfocus.com/en/?option=com_content&task=view&id=2020 (accessed January 31, 2012).

“Iran's Ministry of Intelligence: U.S.-Led Exile Government Plot Foiled.” Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center, Israeli Intelligence and Heritage Commemoration Center, June 16, 2011. <http://www.terrorism-info.org.il/en/article/17889> (accessed May 29, 2012).

“Iran’s Secretive Quds Force Has Terror Links.” *Soldier of Fortune*, October 12, 2011. <http://www.sofmag.com/iran%E2%80%99s-secretive-quds-force-has-terror-links> (accessed March 22, 2012).

“The Islamic Republic of Iran’s Ministry of Intelligence and Security” [وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی] [Iranian blog], August 22, 2011. <http://www.varzesh11.blogfa.com/cat-417.aspx> (accessed May 21, 2012).

Jones, Oliver. “Iran Insights—Iran’s Intelligence and Security Apparatus.” UK Defence Forum, December 2011. <http://www.ukdf.org.uk/assets/downloads/RS84CIraninsights-Iran%E2%80%99sintelligenceandsecurityapparatusx.pdf> (accessed March 22, 2012).

“The Jundullah Leader Abdolmalek Rigi [Rigi] Arrested by Iranian Authorities.” *YouTube*, February 23, 2010. <http://www.youtube.com/watch?v=ThPMpM96mgQ&feature=related> (accessed June 11, 2012).

Kalantari, Hashem, and Robin Pomeroy. “Iran Says Arrests Another CIA Spy.” Reuters, December 17, 2011. <http://www.reuters.com/article/2011/12/17/us-iran-usa-spyidUSTRE7BG0CL20111217> (accessed April 11, 2012).

Levitt, Matthew. “New Arenas for Iranian-Sponsored Terrorism: The Arab-Israeli Heartland.” The Washington Institute, February 22, 2002. <http://www.washingtoninstitute.org/policyanalysis/view/new-arenas-for-iranian-sponsored-terrorism-the-arab-israeli-heartland> (accessed June 13, 2012).

Malbrunot, George. “Comment les États-Unis espionnent l’Iran” [How the U.S. Spies on Iran]. *Le Figaro* [Paris], December 5, 2007. <http://www.lefigaro.fr/international/2007/12/06/01003-20071206ARTFIG00006-comment-les-etats-unis-espionnent-liran.php> (accessed June 15, 2012).

“A Man Called Saeed Emami.” *Iran Terror Database*, January 22, 2006. <http://www.iranterror.com/content/view/178/26/> (accessed March 21, 2012).

“Masters of Disinformation.” *Iran Terror Database*, November 22, 2005. http://www.iranterror.com/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=113 (accessed April 11, 2012).
Maximus, Cyrus. “The Ministry of Intelligence and Security.” *Iran Channel*, September 16, 2010. <http://iranchannel.org/archives/357> (accessed March 21, 2012).

“Member of Parliament’s Defense for Mohseni Eje’i” [دفاع نمایندگان مجلس از محسنی اژه ای]. *Farda News* [Tehran], July 27, 2009. <http://www.fardanews.com/fa/news/87456/%D8%AF%D9%81%D8%A7%D8%B9-%D9%86%D9%85%D8%A7%D9%8A%D9%86%D8%AF%DA%AF%D8%A7%D9%86-%D9%85%D8%AC%D9%84%D8%B3-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D8%AD%D8%B3%D9%86%DB%8C-%D8%A7%DA%98%D9%87-%D8%A7%DB%8C> (accessed November 12, 2012).

Metz, Helen Chapin, ed. *Iran: A Country Study*. Washington, DC: GPO for the Federal Research Division, Library of Congress, 1989. <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/irtoc.html> (accessed May 1, 2012).

“Milani and Ashkevari Speak About Haghani School.” *YouTube*, November 14, 2011. <http://www.youtube.com/watch?v=oabDKk49BzI> (accessed April 11, 2012).

“The Minister of Intelligence Announced: The Arrest of A Zionist Terrorist Network” [وزارت اطلاعات خبر داد: دستگیری اعضای یک شبکه تروریستی رژیم صهیونیستی]. *Iranian Students’ News Agency* [ISNA; Tehran], April 10, 2012. <http://isna.ir/fa/news/91012206786/شبکه-یک-اعضای-دستگیری-داد-خبر-اطلاعات-وزارت> (accessed April 11, 2012).

“The Minister of Intelligence Deputy Became Iran’s Ambassador in Syria” [معاون وزیر اطلاعات سفیر ایران] *Iran Briefing*, June 20, 2011. <http://farsi.iranbriefing.net/?p=12051> (accessed May 19, 2012).

“The Minister of Intelligence’s Report of Successes / Outside Opponents and Internal Dissidents of 1388 [2009] Have Become Active Again.” *Raja News* [Tehran], n.d. <http://www.rajanews.com/detail.asp?id=95793> (accessed April 4, 2012).

“The Ministry of Intelligence: The Assassins of the Nuclear Scientists Are Arrested” [اطلاعیه وزارت]. *Iranian Students’ News Agency* [ISNA; Tehran], June 15, 2012. <http://isna.ir/fa/news/91032514645/%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D9%8A%D9%87%D9%88%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D8%A7%D8%AA-%D8%B9%D9%88%D8%A7%D9%85%D9%84%D8%AA%D8%B1%D9%88%D8%B1-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D9%85%D9%86%D8%AF%D8%A7%D9%86> (accessed June 15, 2012).

“The Ministry of Intelligence Deputy: The Internet Network Is a Spy” [معاون وزارت اطلاعات: شبکه اینترنت [جاسوس است]. *Aftab News* [Tehran], April 5, 2012. <http://www.aftabnews.ir/vdcbg0b88rhba5p.uiur.html> (accessed June 12, 2012).

“The Ministry of Intelligence Deputy: We Have Identified Two New Viruses” [معاون وزارت اطلاعات: دو [ویروس رایانه ای جدید شناسایی کردیم]. *Aftab News* [Tehran], January 19, 2012. <http://aftabnews.ir/vdcdos0ffyt0os6.2a2y.html> (accessed May 18, 2012).

Mirjavedanfar. “Iran, Loser of the Intelligence War” [ایران، بازنده نبرد اطلاعاتی]. *Rooz Online*, January 13, 2010. <http://www.roozonline.com/persian/archive/overallarchive/news/archive/2010/january/13/article/-bc64c2c377.html> (accessed May 21, 2012).

“Moslehi Fired by Ahmadinejad at Cabinet Meeting.” *Daneshjoo News* [Tehran], May 4, 2011. <http://www.daneshjoonews.com/news/politics/7174-1390-02-14-15-43-38.html> (accessed March 22, 2012).

“Mostafa Poormohammadi: I Had No Role in the Chain Murders” [مصطفی پورمحمدی: در قتل های زنجیره ای [نقشی نداشتم]. *BBC Persian*, February 27, 2012. http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2012/02/120227_132_pourmohamadi_iranian_murder.shtml (accessed May 17, 2012).

“Mostafa Poormohammadi’s Biography” [مصطفی پورمحمدی: زندگینامه]. *Hamshahri Online* [Tehran], February 25, 2008. <http://hamshahronline.ir/news-45214.aspx> (accessed May 17, 2012).

“Mujahedeen-e Khalq (MEK).” Federation of American Scientists, Intelligence Resource Program, July 13, 2004. <http://www.fas.org/irp/world/para/mek.htm> (accessed May 18, 2012).

“NAM Reaffirms Support for Iran’s Nuclear Energy Program.” *Press TV* [Tehran], March 8, 2012. <http://presstv.com/detail/230663.html> (accessed March 26, 2012).

Open Source Center. “Regime Using Increasingly Sophisticated Measures to Control Cyberspace.” July 28, 2010. https://www.opensource.gov/portal/server.pt/gateway/PTARGS_0_0_200_203_0_43/content/Display/15438541/IAP20100728573001001.pdf (accessed May 10, 2012).

Open Source Center. “When Did Filtration of Sites and Blogs Begin?” May 10, 2010. https://www.opensource.gov/portal/server.pt/gateway/PTARGS_0_0_200_203_121123_43/content/Display/IAP20100519338021#index=1&searchKey=7449847&rpp=10 (accessed March 22, 2012).

“Operations Ministry of Intelligence and Security [MOIS] Vezarat-e Ettela’at va Amniat-e Keshvar VEVAK.” Federation of American Scientists, Intelligence Resource Program, August 11, 1997. <http://www.fas.org/irp/world/iran/vevak/org.htm> (accessed April 11, 2012).

Mesdaghi, Iraj. “Pay Attention to the Innocent Suspects of the ‘Nuclear Experts’ Assassination” [به فریاد متهمان بیگناه ترور «متخصصان هسته ای» برسید]. *Gooya News* [Belgium], August 21, 2012. <http://news.gooya.com/politics/archives/2012/08/145756.php> (accessed September 12, 2012).

“Q&A About Majoring in Schools with the Prospect of Employment at MOIS.” *Afkar-e-Now* [Tehran], n.d. <http://www.afkarenow.com/barname/Etelaat.htm> (accessed May 16, 2012).

“Religion.” *Azerbaijan Presidential Library*, August 20, 1992. http://files.preslib.az/projects/remz/pdf_en/atr_din.pdf (accessed September 5, 2012).

“Reza Malek’s Letter, the Former Deputy of the Ministry of Intelligence from Evin: Chain, House Arrest, Unknown Graves Will not Save Dictatorship.” *Balatarin*, May 1, 2012. <http://balatarin.com/permlink/2012/5/2/3013377> (accessed May 21, 2012).

Sahimi, Muhammad. “The Chain Murders.” *Tehran Bureau*, PBS, December 14, 2009. <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2009/12/the-chain-murders-1988-1998.html> (accessed March 22, 2012).

Sahimi, Muhammad. “The Chain Murders: Killing Dissidents and Intellectuals 1988–1998.” *Tehran Bureau*, PBS, January 5, 2011. <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2011/01/the-chain-murders-killing-dissidents-and-intellectuals-1988-1998.html> (accessed March 22, 2012).

Sahimi, Muhammad. "Reformist Strategist: Saeed Hajjarian." *Tehran Bureau*, PBS, July 8, 2009. <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2009/07/reformist-strategistsaeed-hajjarian.html> (accessed May 17, 2012).

"Satellite Image of the Ministry of Intelligence Building" [عکس ماهواره ای از ساختمان اصلی وزارت اطلاعات]. *Anti-Dictator* [Iranian blog], September 2009. http://zobin-cost.blogspot.com/2009/09/blog-post_03.html (accessed May 16, 2012).

"Secret Execution of Four Arab Political Prisoners" [اعدام مخفیانه چهار زندانی سیاسی عرب: خبر اجرای حکم به]. *Gooya News* [Belgium], June 21, 2012. <http://news.gooya.com/politics/archives/2012/06/142395.php>. (accessed June 21, 2012).
"The Structure of Power in Iran." *Iran Chamber Society*, n.d. http://www.iranchamber.com/government/articles/structure_of_power.php (accessed April 11, 2012).

"The Supreme National Security Council" [شورای عالی امنیت]. *Iran's Judicial Laws Bank* [Tehran], n.d. http://libc.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=126:1391-01-17-05-56-00&catid=55:1391-01-14-11-53-01&Itemid=70 (accessed September 6, 2012).

"30 US spies arrested in Iran." *YouTube*, June 22, 2011. <http://www.youtube.com/watch?v=uOCHnRyUUGQ> (accessed April 11, 2012).

"Treasury Accuses Iran of Hacking." *Emptywheel*, February 16, 2012. <http://www.emptywheel.net/tag/quds-force/> (accessed April 5, 2012).
United Kingdom. Home Office. UK Border Agency. "IRAN: Country of Origin Information (COI) Report." June 28, 2011. <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/iran/report-0611.pdf?view=Binary> (accessed March 21, 2012).

"Untold [Incidents] About the Ministry of Intelligence" [ناگفته هائی از وزارت اطلاعات]. *Aftab News* [Tehran], September 6, 2005. <http://www.aftabnews.ir/vdcc4xqs.2bqii8laa2.html> (accessed May 18, 2012).

U.S. Congress. House of Representatives. Committee on Homeland Security. Subcommittee on Counterterrorism and Intelligence. "Hezbollah in Latin America: Implications for U.S. Security." (July 7, 2011). (Statement of Douglas Farah). <http://homeland.house.gov/sites/homeland.house.gov/files/Testimony%20Farah.pdf> (accessed April 11, 2012).

Wege, Carl Anthony. "Iranian Intelligence Organizations." *Taylor Francis Online*, 1997. <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/08850609708435351> (accessed March 22, 2012).

“Yesterday, Today, Tomorrow—Heydar Moslehi, the Minister of Intelligence.” *YouTube*, February 24, 2011. <http://www.youtube.com/watch?v=Y9wT3ljkhf8>, (accessed April 11, 2012).

Zucker, Daniel M. “Disinformation Campaign in Overdrive: Iran’s VEVAK in High-Gear.” *Global Politician*, September 3, 2007. <http://www.globalpolitician.com/23386-vevak-iran> (accessed April 17, 2012).

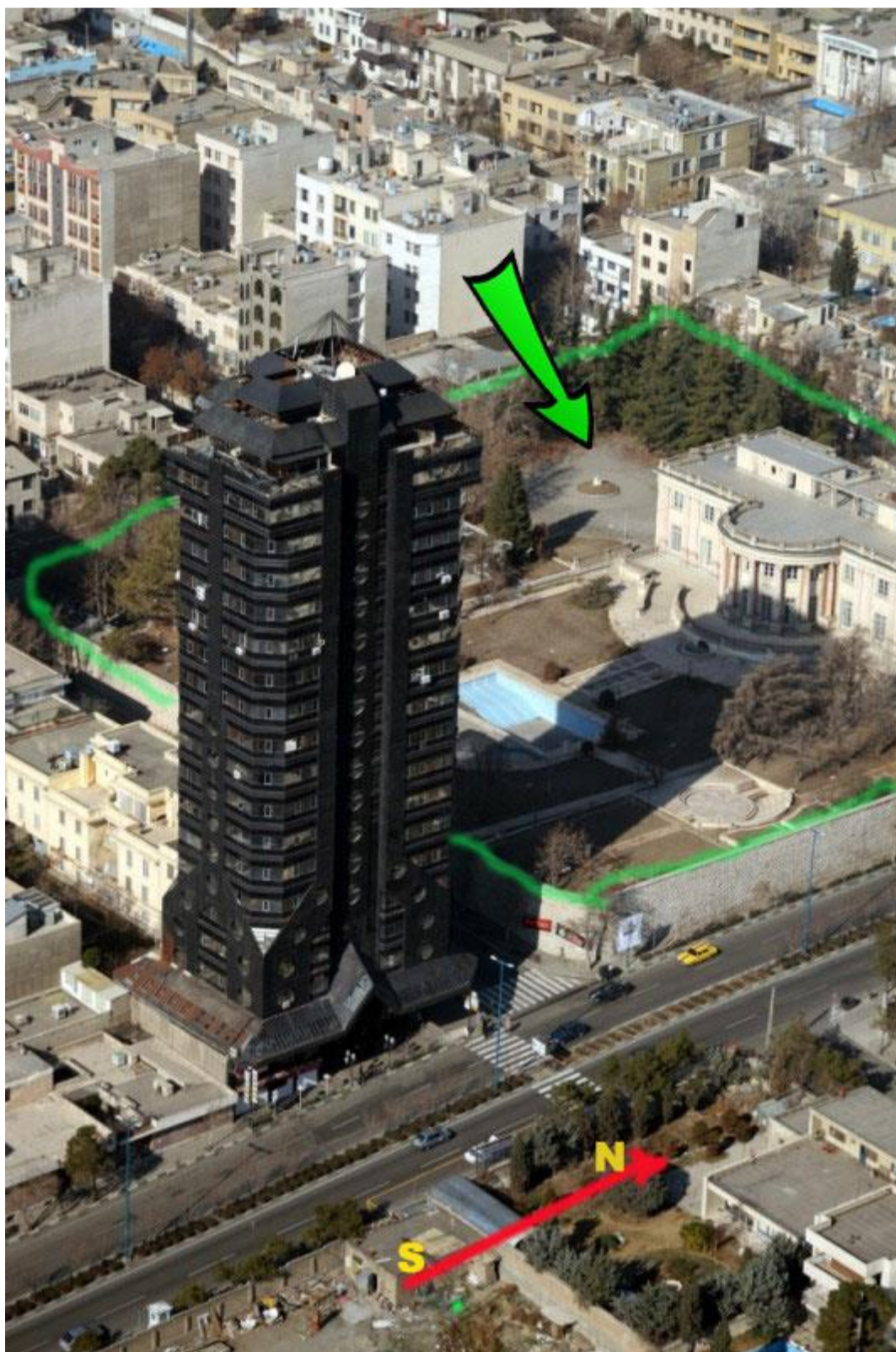

یک نگاره ماهواره ای از دفتر مرکزی وزارت اطلاعات و امنیت
منبع: <http://zobin-cost.blogspot.com>

یکی از ساختمانهای وزارت اطلاعات و امنیت در تهران

منبع: http://www.zobin-cost.blogspot.com/2009/09/blog-spot_10.html

اشارات برگرداننده

اشاره ۱:

قانون اساسی ایران به چنین چیزی اشاره نمیکند. همانطور که جلوتر به این اشاره خواهد شد، این اشتباه در چندین مورد تکرار شده است. منظور نگارنده گزارش، اساسنامه "واواک" است. [بازگشت به مطلب](#)

اشاره ۲:

این گزارش با استفاده از واژه Constitution، اطلاعات نادرست به خواننده میدهد. در متن اصلی آمده است: "Iran's constitution defines MOIS's functions as:". فارسی این جمله میشود: "قانون اساسی ایران عملکردهای "واواک" را اینگونه تعریف میکند:". در هیچ جای قانون اساسی ایران چنین چیزی وجود ندارد. زمانیکه زیر نکات مربوط به عملکردها خوانده میشوند، معلوم میشود که نگارنده گزارش منظورش اساسنامه "واواک" است. برای اینکه ابهامی به خواننده داده نشود، این گزارش میبایستی از واژه "Manifesto" استفاده میکرد و آنرا به اساسنامه وزارت اطلاعات ایران نسبت میداد، نه به قانون اساسی ایران. [بازگشت به مطلب](#)

اشاره ۳: ابراهیم یزدی معاون اولین نخست وزیر پس از انقلاب (مهدی بازرگان) بود و پس از استعفای کریم سنجابی از مقام وزارت امور خارجه، جایگزین وی شد. در متن اصلی گزارش نوشته شده: "...After the revolution, Dr. Ebrahim Yazdi, the first minister of the revolution...". اول اینکه، این گزارش روشن نمیکند که ابراهیم یزدی اولین وزیر کدام وزارتخانه بود. دوم آنکه در واقع، ابراهیم یزدی دومین وزیر امور خارجه پس از انقلاب بود. [بازگشت به مطلب](#)

اشاره ۴:

اشتباه فاحش بالا دوباره در اینجا تکرار شده است. در متن اصلی آمده است: "According to the Islamic Republic of Iran's constitution with regard to the establishment of the ministry ...". که فارسی آن میشود: "طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در رابطه با تأسیس این وزارت ...". نکته اینجا است که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران چنین چیزی گنجانده نشده است. منظور گزارش، باز هم اساسنامه "واواک" است؛ چرا که در ادامه، به بندهای اساسنامه این وزارت اشاره دارد. اساسنامه وزارت اطلاعات در بخش "در باره ما"، در این صفحه اینترنتی <http://www.vajairan.com/aboutus> قابل دسترسی است. (زمان دسترسی: ۲۶ دی ماه ۱۳۹۱). [بازگشت به مطلب](#)

اشاره ۵: در متن اصلی، در مقابل رئیس قوه مقننه، در داخل پرانتز، (Speaker of Parliament) که به معنای "سخنگوی مجلس" است نوشته شده است. به این معنی که رئیس قوه مقننه همان سخنگوی مجلس است. این نادرست است. رئیس قوه مقننه، سخنگوی مجلس نیست. [بازگشت به مطلب](#)

اشاره ۶:

در متن اصلی، "Leftist Revolutionaries" آمده است، و اشاره گزارش به جناح اصلاح طلبان است. از دیدگاه برخی از سیاستمداران، از آنجائیکه اصلاح طلبان نیروی مقابل (opposition) دست راستی ها و تندروهای حکومتی ارزیابی میشوند، این گزارش هم آنها را بعنوان "Leftist" بمعنای "چپی" در مقابل "راست رو" معرفی کرده است. و چون اصلاح طلبان پایبند به انقلاب اسلامی هستند، واژه "Revolutionaries" که بمعنای "انقلابیون" است در وصف آنان بکار گرفته شده است. این گزارش بدون اینکه تعریفی از "انقلابیون چپی" ارائه بدهد، حجاریان را کنار آنها قرار داده است که میتواند ابهامات بیشماری را برای خوانندگان بوجود بیاورد. "انقلابیون چپی" در فرهنگ واژه های سیاسی، معمولاً به کسانی اطلاق میشود که طرفدار نظریات کارل مارکس بوده و کمونیست هستند. هیچیک از اصلاح طلبان، چه آنهایکه بخشی از همین حکومت بوده اند، و چه برخی از آنان که امروز در خارج از این حکومت از "اصلاحات" در جمهوری اسلامی طرفداری میکنند، نه طرفداران اندیشه مارکس هستند و نه کمونیست. [بازگشت به مطلب](#)

اشاره ۷:

در اینجا باز هم این گزارش بجای اساسنامه "واواک"، "Iranian Constitution" یعنی "قانون اساسی ایران" نوشته است. [بازگشت به مطلب](#)

اشاره ۸:

بنظر میرسد که این آدرس اینترنتی تارنمای رسمی وزارت اطلاعات باشد: [/http://www.vajairan.com](http://www.vajairan.com) [بازگشت به مطلب](#)

برگردان به فارسی: داریوش افشار
بهمن ماه ۱۳۹۱